LATVIJA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 2159. Printer: Remsdruckerei Sigg, Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly. Circulation 11.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 66 (410)
Treŝdien, 1950. g. 30. aug.
Iznāk treŝdienās un sestdienās. Izdevēja: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lambergs; galv. red. vietn. M. Cullītis. Redaktori: A. Bolšteins, J. Jēkabsons, P. Kiāns, B. Kiselis, E. Raisters, L. Švarcs. Austrālijas redakcijas vad. A. Šmits (Lawley House, Canberra, A. C. T., Australia). Redakcijas adrese: (14a) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, tālr. Schw. Gmünd 2159

Divas Ķīnas komūnistu armijas koncentrētas pie Ziemeļkorejas robežām

JAUNA OFENSĪVA POHANGAS TELPĀ. — KOMŪNISTI SAVELK KARASPĒKU FRONTES VIDUSDAĻĀ UN DIENVIDOS

Tokio (E). — Kāds amerikāņu aizsardzības ministrijas pārstāvis šodien Vašingtonā oficiāli paziņoja, ka Ķīnas komūnisti koncentrējuši 2 slepenais dienests Hongkongā saņēmis informāciju, ka ķīnieši nocietina arī pierobežas upes, kuŗu grīvās sapulcināts lielāks munīcijas un karaspēka transporta kuģu skaits. No Dairenas ostas pagājušā nedēļā nosūtīti uz Korejas cīņu laukiem 120 smagie tanki, kas visi bijuši padomju fabrikāta. Korejā pagājušā nedēļā Apvienoto nāciju karaspēka ģenerāļa Mekartūra galvenajā mītnē domā, ka te jau tuvākajā nākotnē gaidāma jauna ofensīva pret Pusanu. Šo pieņēmumu vēl vairāk apstiprina tas apstāklis, ka komūnistu karaspēku vienībām pavēlēts par katru cenu līdz augusta beigām ieņemt šo svarīgo amerikāņu apgādes ostu.

Amerikāņu aizsardzības ministrijas paskaidrojums par 2 ķīniešu armiju sapulcināšanu pie Ziemeļkorejas robežām radījis lielu ievērību Rietumeiropas galvaspilsētās. Šo informāciju pagaidām neviens nav oficiāli komentējis. Informētas aprindas Londonā tomēr izsakās, ka Maotsetungam laikam ir kas padomā, kaut arī amerikāņu ziņu aģentūra AP apmēram pirms nedēļas pavēstīja, ka komūnistiskā Ķīna Korejas konfliktā tieši iejaukties nedomā. Arī pašreizējo amerikāņu aizsardzības ministrijas ziņu vēl neviens neuzskata par kādu trauksmes signālu. Tomēr nav šaubu, ka pēc Molotova viesošanās Pekingā kaut kas slepeni norunāts, ko varbūt jau reālizēs tuvākā nākotnē.

Pašā Korejas frontē pagājušā nedēļā vērojama zināma frontes stabilizācija. Pēc tam, kad Apvienoto nāciju spēkiem izdevās apturēt komūnistu lielofensīvu Taigu sektorā, lielāka cīņu darbība nav atzīmēta. Vienīgi pussalas austrumu piekrastē pret Pohangas ostu ziemeļkorejieši atsākuši jaunu ofensīvu. Viņu tanku kolonnas atrodas tikai 15 km no pilsētas, un dienvidkorejieši, kas šo sektoru aizstāv, atkāpušies uz jaunām pozicijām. Komūnistiem uzbrukumā naktī uz svētdienu izdevies iegūt apm. 5 km lielu territoriju. Otrs karaspēka koncentrējums vērojams pussalas dienvidus smailē. Nakts aizsegā ziemeļkorejieši Masanas telpā savelk sauszemes karaspēka vienības, tankus un artilēriju. Ģenerāļa Mekartūra galvenajā mītnē domā, ka te jau tuvākajā nākotnē gaidāma jauna ofensīva pret Pusanu. Šo pieņēmumu vēl vairāk apstiprina tas apstāklis, ka komūnistu karaspēku vienībām pavēlēts par katru cenu līdz augusta beigām ieņemt šo svarīgo amerikāņu apgādes ostu.

Pēdējā laikā vērojama kāda jauna interesanta parādība: 8. amerikāņu armijas virspavēlniecība ziņo, ka pagājušas nedēļas beigās pirmo reizi pārbēdzis kāds ziemeļkorejiešu pulkvedis. Saviem pratinātājiem viņš paskaidrojis, ka nevēlas, lai visu Koreju pārvaldītu tā kā ziemeļus un citas komūnistu zemes. No citiem gūstekņiem saņemta informācija, ka komūnistu armijas virspavēlniecība pavēlējusi bez žēlastības nošaut katru karavīru, kas atkāpjas bez pavēles. Nav šaubu, ka šīs ziņas liecina par ziemeļkorejiešu karaspēka pirmo atslābumu, kamēr Apvienoto nāciju spēki ar katru dienu pamazām, bet neatlaidīgi pieaug. Pēdējās komūnistu ofensīvas apturēšanā svarīga loma piedēvējama arī amerikāņu smagajiem Peršinga tankiem, kas cīņas laukos parādījās tikai nesen. BBC politiskais komentātors šai sakarībā domā, ka Apvienoto nāciju armijas savu pirmo uzdevumu sasniegušas, proti, noturēts Korejas pussalas dienvidu trīsstūris, no kuŗa gaidāma ofensīva pret ziemeļkorejiešiem.

Austrumeiropas nāciju trimdas pārstāvji grib runāt līdzi Eiropas padomē

SŪTNIS DR. M. VALTERS DELEGĀCIJĀ PIE PREZIDENTA SPĀKA

Strasburga (jp). — Eiropas kustībā atsevišķā sekcijā apvienoto Vidus- un Austrumeiropas valstu trimdas pārstāvju delegācija 21. augustā iesniedza Eiropas konsultātīvās padomes prezidentam P. Spākam memorandu, kuŗā lūgts dot šo valstu trimdas pārstāvjiem tiesības piedalīties Eiropas padomes darbā un izteikta pārliecība, ka vienota Eiropa nevar pastāvēt bez Vidus- un Austrumeiropas tagad apspiestajām valstīm un ka tādēļ Eiropas apvienošanas plānos un Eiropas padomes darbā būtu jāievēro arī minēto nāciju intereses.

Delegācijā, ko vadīja britu parlamenta loceklis H. Mekmillans, piedalījās Latvijas, Lietuvas, Polijas, Čechoslovakijas, Ungārijas, Jugoslavijas un Bulgārijas trimdas pārstāvji. Latviešus pārstāvēja sūtnis Dr. M. Valters (Reutera informācijā viņš gan apzīmēts par bij. Lietuvas sūtni Briselē). Lai minēto valstu delegāti varētu iegūt vietas un balsstiesības padomē, iepriekš būtu jāgroza padomes statūti. Delegācija memorandā arī lūdza Rietumu palīdzību Eiropas jaunuzbūvei pēc tās atbrīvošanas no komūnistiem. Prezidents Spāks delegātiem apliecināja, ka viņu priekšlikumus uzņems ar iespējamo labvēlību. Memoranda saturu BBC sniedza savos raidījumos Austrumeiropai.

Tai pašā dienā sekojošā preses konferencē, kā ziņoja AP, delegāts H. Mekmillans paskaidrojis, ka rietumiem vajadzētu sekmēt iespējami drīzu apzinīgas demokratiskas vadības radīšanu Austrumeiropai. Šīs vadības tiešie uzdevumi sāktos pēc komūnistu varas likvidēšanas. Dr. M. Valters norādīja uz apstākli, ka Baltijas valstīs notiek sistēmatiskas iedzīvotāju deportācijas un ka Baltijas tautām draud fiziska iznīcināšana.

Pēc Reutera informācijas, Jugoslavijas trimdas sociālistu pārstāvis Z. Topalovičs izteicies, ka Padomju satelītvalstis gatavojot uzbrukumu Jugoslavijai. Rumānija, Bulgārija un Albānija esot evakuējušas civilistus no apgabaliem, kas robežo ar Jugoslaviju, un savilkušas tur lielus bruņotus spēkus.

*

Kā Stokholmas Latvju Ziņās raksta sūtnis Dr. M. Valters, Eiropas konsultātīvās padomes prezidents P. Spāks sarunās vairākkārt uzsvēris, ka Austrumeiropas valstīm esot jācenšas radīt savus reprezentātīvus centrālos organus, bet vēl labāk būtu, ja tās ārzemēs varētu pārstāvēt legālas valdības, kāda, piemēram, pēdējā karā bijusi Beļģijai. Attiecībā uz delegācijas memorandā izteikto lūgumu Spāks paskaidrojis, ka „esot jāatrod kāds ceļš, lai okupēto zemju priekšstāvji varētu, kaut arī eventuāli bez balstiesībām, varbūt piedalīties padomes un tās organu sēdēs." Pret „tehnisku un ekspertu līdzdalību komisijās" neesot nekādu šķēršļu, tikai līdz šim arī tas īsti neesot ticis ievērots. Piedalīšanos padomes asamblējā liedzot līdzšinējie statūti.

Vai UN runās arī par Baltijas valstīm

Nujorka (ab) — ASV latviešu laikraksts Laiks, pamatodamies uz NRS informāciju, ziņo, ka ASV ārlietu ministrijā un valdībā pašlaik apsver Igaunijas, Latvijas un Lietuvas sūtņu 27. jūlija iesniegumu, par ko jau bija ziņots mūsu laikraksta 59. numurā, un šo tautu sabiedrisko organizāciju apellācijas, kas dokumentāriski pierāda padomju terroru, masu deportācijas un citas necilvēcības Baltijas valstīs. Informētās aprindas paskaidro, ka ASV valdība varbūt ierosinās Apvienotajās nācijās noskaidrot sūdzībās minētos apstākļus Baltijas valstīs un pieņemt attiecīgus lēmumus.

EIROPAS PADOME PIEŅĒMUSI CILVĒKA TIESĪBU KONVENCIJU

Strasburgā (D). — Bez nevienas pretbalss pagājušās nedēļas beigās Eiropas padome pieņēma cilvēka tiesības konvenciju un nolēma dibināt Eiropas tiesu, lai vajadzības gadījumā parakstītājas valstis varētu piespiest to ievērot. Sūdzības par cilvēka pamattiesību neievērošanu vispirms nodos īpašai komisijai, kas uzņemsies starpniecību. Ja šī starpniecība neizdosies, sūdzību iesniegs tālāk Eiropas tiesai. Konvencija vēl jāapstiprina ministru padomei.

Baltijas valstu apvienība Eiropas ūnijā

Mēs, latvieši, katrā iedevīgā brīdī sevi deklarējam par eiropiešiem, bieži vien nepadomādami, kā šos vārdus varam vai gribam piepildīt. Tagad, kad esam nonākuši daudzās svešās zemēs, ir gluži dabiski, ka veltām mūsu uzmanību tām, meklējot dažādas iespējas, kā nu kuŗš savu sūtību saprot.

Mēs dzīvojam vai nu pārāk cieši pagātnes iespaidu varā, vai arī mūs pilnīgi aizrauj tagadne, bet pārāk maz veltījam vērības nākotnei — mūsu valsts un tautas nākotnei. Pāris gadus ap mūsu valsts tiesisko stāvokli cīnījās publicisti, juristi, bijušie un tagadējie politiķi. Šī cīņa tomēr neizgāja no tīri teorētiskas plāksnes, daļai stūrgalvīgi palīkot pie ieskata, ka bijušais ir nomaināms, daļai atkal, ka gan jau redzēs „pēc tam", kas grozāms. Kā iepriecinošs faktors no šīs cīņas jāatzīmē viņu paustā pārliecība, ka savas valsts brīvību atgūsim. Ticība mūsu brīvības atgūšanai ir varens dzinulis mūsu pašreizējā cīņā, tā mums ir neplecināma un ir arī pamatota.

Bet kāda izskatās šī problēma no reālpolitikas viedokļa? Vēsture māca, ka valīku formas un to attiecības nemitīgi mainījušās. Līdz vidusmūsdienām Eiropā bijušas ap 2000 suverēnas valstis, līdz 20. g. s. sākumam to vēl bijis ap 30, bet tagad visā pasaulē esot vairs tikai 2 pilnīgi suverēnas valstis. Straujās tehnikas attīstības, industrializācijas un vispār civilizācijas dēļ valīku sadzīves attiecības kļuvušas savstarpēji arvien atkarīgākas. Saprotams, ka, jo mazāka valsts, jo vairāk tā atkarīga no citām.

Šādas attīstības dabiskās sekas bija mazo valstu apvienošanās uz tirdzniecības (Benelux muitas ūnija), politiskiem (Berlīnes-Romas-Tokijas ass), ģeopolitiskiem (Dienvidāfrikas Ūnija, Indonēzija) vai militāriem pamatiem (Atlantika pakts) vai vairāku šo iemeslu dēļ (ASV). Lai gan šāda apvienošanās vienmēr nes līdzi kādu zaudējumu, piem., suverēnitātes ierobežošanu, taču visas apvienības un līdz ar to ikviena tās locekļa ieguvums citā ziņā to bagātīgi kompensē.

Daļa Eiropas valstu austrumu draudu dēļ apvienojušās pašaizsardzības vienībā — Atlantika paktā. Eiropas politiskai apvienošanai jau otro gadu Strasburgā darbojas Eiropas padome. Bet apstākļi spiež radīt ciešāku Eiropas saimniecisko vienību, kuŗas lielākie šķēršļi ir līdzšinējās vācu-franču politikas un vācu-angļu saimnieciskās rivalitātes. Šos šķēršļus novērst grib t. s. Šūmaņa plāns, par kuŗa reālizēšanu pašreiz cīnās Eiropas padomē. Tur izteikta arī vēl tālāka prasība — Eiropas armijas radīšana. Šis jautājums vistiešāk skar atsevišķo valstu suverēnitātes tiesības, tomēr tas ir jau iekustināts, par to debatēs, un drošī vien šo prasību arī realizēs. Tā Eiropa soļo uz nākotni ar vienības domu.

Ja mēs gribam palikt eiropieši, tad mums jāsoļo tai līdz. Laikmeta attīstība rāda, ka mūsu pārāk konservatīvā doma par pilnīgi suverēnu 3 Baltijas valstu atjaunošanu ir jāpārveido domā par Baltijas apvienību Eiropas ūnijā. Tas vēl nenozīmē labprātīgu atsacīšanos no mūsu brīvības vai mūsu suverēnitātes. Šo domu jau trešo gadu popularizē latviešu apvienība Eiropas Ūnija, kas tagad pārveidota par Latviešu federālistu kustību. Apsveicami, ka arī LNP pēdējā kopsapulcē LP veltīja pienācīgo ievērību. Bet domai par Baltijas valstu apvienību Eiropas ūnijas rāmjos ir jāiziet arī ārpus politiķu kabinetiem, tai jākļūst mūsu visu domai, pretējā gadījumā notikumi mūs pārsteigs nesagatavotus.

Nepaliksim tikai vērotāji, bet sekosim arī mēs Eiropai!

Jānis Liepiņš

Čerčils vēlreiz brīdina

OPOZĪCIJAS LĪDERIS PĀRMET BRITU VALDĪBAI TĀLREDZĪBAS TRŪKUMU — JĀPANĀK LIELĀKS MILITĀRAIS SPĒKS NEKĀ PAD. SAVIENĪBAI

Londona (J). — Britu opozīcijas vadonis Vinstons Čerčils pag. sestdiēnas vakarā teica radiorunu, aicinot britu tautu vienotiem spēkiem gādāt par savas aizsardzības pastiprināšanu un atkārtoti brīdinot no draudošajām komūnistu agresijas briesmām Eiropā. Čerčils norādīja, ka rietumvalstu un Padomju savienības militāro spēku pašreizējā attieksme Eiropā ir 1:8. „Padomju savienība noorganizējusi Austrumvācijas armiju pilnīgi pēc Korejas parauga," teica Čerčils, „starpība vienīgi tā, ka Eiropā komūnistiskās agresijas draudi ir vēl daudz tuvāki un nopietnāki. Krievus no uzbrukuma Eiropā pagaidām attur vienīgi amerikāņu atombumbas. Es domāju, ka mums jau tuvākajās dienās draudētu karš, bet neviens tomēr par to nevar būt pilnīgi drošs, un briesmas ir ļoti reālas."

Angļu konservātīvo līderis tālāk asi kritizēja strādnieku partijas valdību, pārmetot tai „vilcināšanos un tālredzības trūkumu". Čerčils atgādināja, ka viņš jau pirms 5 mēnešiem prasījis apbruņot Rietumvāciju, bet toreiz ministru prezidents Etlijs nosaucis šo prasību par neatbildīgu vieglprātību. „Tagad," turpināja Čerčils, „mēs redzam, ka Vācijas apbruņošanu dzīvi diskutējusi Eiropas padome Strasburgā, un to atbalsta pat franču vadītāji politiķi. Arī britu tauta kopš Korejas konflikta iedegšanās jau sākusi saprast reālo situāciju. Mums visiem spēkiem jācenšas steidzīgi aizpildīt robu Eiropas aizsardzības sistēmā, un, ja tuvāko 2—3 gadu laikā spēsim to veikt, tad būsim kara briesmas novērsuši. Vienīgais plāns, kas mums var palīdzēt uzturēt pasaules mieru, ir — panākt lielāku militāro spēku nekā Padomju savienībai. Šī uzdevuma veikšanā jāaizmirst arī iekšpolitiskās nesaskaņas konservātīvo un lēboristu starpā, jo mums vienmēr jāievēro, ka apkarošanās briesmas ir kopīgas."

Nākošajā pirmdienā BBC raidītājā runu teiks ministru prezidents Etlijs, deklarējot britu valdības viedokli aizsardzības jautājumos un atbildot uz Čerčila izteikto kritiku.

Maskavas aģentiem rietumos vēl arvien liela brīvība

KĀ DAŽĀDAS VALSTIS CĪNĀS PRET KOMŪNISTU PIEKTO KOLONNU

Oslo (JJ). — Pēdējās radio ziņas no Oslo vēsti, ka norvēģu parlamentam iesniegti 3 likumprojekti, kas paredz ļoti asus soļus pret komūnistu piektās kolonnas aktivitāti Norvēģijā. Valsts nodevēju tiesāšanai paredzēts nodibināt speciālas tiesas. Vajadzības gadījumā uzraudzības iestādēm piešķirs tiesību cenzēt laikrakstus un citus periodiskos izdevumus. Tāpat paredzēts atjaunot Norvēģijā nāves sodu par smagiem valsts nodevības noziegumiem. Parlamentā ierosināts arī ievērojami palielināt Norvēģijas militārā budžeta summas turpmākajiem 2 gadiem, lai stiprinātu valsts aizsardzības spēkus pret uzbrukumiem no ārienes.

Šai sakarā interesanti atzīmēt kādus soļus pret komūnistu ārdītāju darbību paredz citu rietumu valstu likumi. Lielbritānijā nekādu sevišķu likumu vai rīkojumu, kas vērstos specifiski pret komūnistiem, nekad nav bijis. Britu valdība pag. gadā tomēr noteica, ka komūnistu partijas biedrus vai simpatizētājus nedrīkst nodarbināt valsts drošībai svarīgos darbos. Šai sakarā 40—50 ierēdņu, to vidū daudzus politiski neuzticamus zinātniekus, pārvietoja mazāk svarīgos posteņos. Arī daudzās britu arodbiedrībās komūnisti tagad vairs neatrodas vadītājos amatos. Tāpat komūnistiski elementi nevar būt strādnieku partijas biedri. Anglijas valdība patlaban apsver tālākos piesardzības soļus militārās rūpniecības uzņēmumos, lai nodrošinātos pret komūnistu sabotāžām. Citādi Anglijā komūnisti vēl arvien bauda lielu brīvību,

Savienotās valstis, prezidentam nesen piešķirtas pilnvaras kontrolēt ārzemju kuģu kustību amerikāņu ostās. Šīs pilnvaras galvenokārt domātas, lai novērstu atombumbu ievešanas briesmas ASV ostās no Padomju savienības. Prezidents Trūmens ierosinājis kongresā arī citus asus soļus pret nevēlamu ārzemju elementu aktivitāti ASV. Starp citu paredzēts atcelt likumu, kas miera laikā neatļāva sodīt spiegus, ja tiesas process pret tiem nebija ierosināts 3 gadu laikā kopš noziedzīgā nodarījuma. Minēto 3 gadu robežu domāts pagarināt līdz 10 gadiem, pie kam spiegiem varēs piespriest 10—20 gadus cietuma. Kara laikā par spiegošanu ASV draud nāves sods. Sav. valstu tiesalietu ministrs Mekgrats šajās dienās paziņoja, ka kopš 1. oktobŗa ASV darbosies pavisam 4 atsevišķas tiesas pagrīdes elementu apkarošanai.

Kanadā īpaši pretkomūnistiski likumi pastāv vienīgi Kvebekas provincē, kur iestādes var uz 1 gadu slēgt jebkuŗu organizāciju, kas izrādījusies par komūnistu aktivitātes centru vai komūnistiskās propagandas avotu. Sevišķu antikomūnistisku likumu nav arī Argentīnā, kur Perona valdībai tomēr katrā laikā iespējams pietiekami radikāli uzstāties pret jebkāda veida opozicijas kustībām. Francijā komūnistu partija tika aizliegta 1939. g. septembrī, kad toreizējais premjērs Daladjē pavēlēja to likvidēt un arestēt lielu skaitu komūnistu deputātu. Tagad komūnistu partija Francijā darbojas atkal diezgan brīvi.

Franko vadītājā Spānijā komūnistu aktivitātei ir stipri maz iespēju, lai gan pastāvošie valsts drošības likumi komūnistus tieši vārdā nemin. Pagrīdnieku aktivitātes un spiegošanas gadījumus Spānijā parasti izmeklē sevišķs ierēdnis — pilkv. Eimars, kam piešķirtas ļoti plašas pilnvaras. Zviedrijā pirmo aktīvāko soli pret komūnistiem nesen spēra Stokholmas pilsētas padome, iztīrot komūnistiskos elementus no visiem svarīgākajiem posteņiem. Citādi Zviedrijā, kāpat arī Somijā un Dānijā nekādu pretkomūnistisko likumu nav.

LIELBRITĀNIJĀ ATRASTI LIELI URĀNA KRĀJUMI

Londona (D). — BBC ziņo, ka pagājušās nedēļas beigās Lielbritānijā atrasti lieli urāna rūdas slāņi Ziemeļvelsā. Tie atrodas ļoti tuvu zemes virspusei. Slāņu lielumu speciālisti aplēš apm. uz 1 milj. tonnām. Analizes pierādījušas, ka viena tonna rūdas dod ap 80 gr. tīra radija. Britu atompētnieki šai sakarībā norāda, ka atrastajiem slāņiem būs ārkārtīgi svarīga nozīme. Vērtības ziņā tie tālu pārsniedz līdzšinējās urāna atradnes Austrumvācijā un Čechoslovakijā, ko tagad tik intensīvi izmanto Padomju savienība.

450 LIDMAŠĪNU MANEVRI VIRS RIETUMEIROPAS

Londona (E). — Svētdien beidzās 3 dienu ilgie aviācijas manevri, kuŗiem vajadzēja pārbaudīt Rietumeiropas aizsardzību no gaisa un radara ierīces. Šais manevros piedalījās 450 britu, franču, holandiešu un beļģu lidmašīnu, kā arī neliela amerikāņu aviācijas vienība.

No franču gūsta atgriezusies dzimtenē

Tautietis V. Z., kas vairāk nekā 5 gadus nodzīvojis Francijā, bet pirms dažiem mēnešiem izceļojis uz ASV, piesūtījis redakcijai vēl nepublicētu sarakstu par latviešu bij. karavīriem, kas līdz 1945. g. 27. augustam atradušies franču gūstā Strasburgā un tās apkārtnē, pie franču-krievu pārbaudes komisijām izteikuši vēlēšanos tūliņ atgriezties dzimtenē un pēc tam nodoti krievu rīcībā. Šo karavīru vārdus publicējam pārliecībā, ka tādā ceļā daudzi tautieši uzzinās savu tuvinieku un draugu likteni. Krievu rīcībā nodoti:

Rūdolfs Atslēdziņš, Aleks. Ārents, Jānis Bērziņš, (strādnieks), **Miķelis Cērps, Artūrs Dūmiņš, Roberts Fogelis, Ernests Gredzens, Vladislavs Guitāns, Alfrēds Indriksons, Jānis Kārkliņš** (kurpnieks), **Kārlis Kārkliņš** (lauksaimnieks), **Oskars Kazainis, Miķelis Ķērve, Harijs Kiršbaums, Pēteris Kondra, Eduards Krauklis** (lauksaimnieks), **Artūrs Lapsiņš, Kārlis Lasis, Pēteris Lauks** (mašinists), **Jānis Lazdiņš** (lauks.), **Broņislavs Magdaļenoks, Aloizijs Matulis, Jānis Ozoliņš** (laukstr.), **Miķelis Polis, Jānis Priedītis** (galdnieks), **Jāzeps Pacēvičs, Jānis Pudiņš, Roberts Pelčeris, Ernests Peterlēvics, Arvīds Sproģis, Augusts Skuja** (lauks.), **Jānis Spriņģis, Jānis Siliņš** (mūrnieks, 39 g. v.), **Alfrēds Šternmanis, Emīls Šķilters, Rūdolfs Ūdris, Vilis Vecvagars un Jēkabs Zilberts.**

Neļaudz bijis arī tādu bij. karavīru, kas mājās atgriezties nav vēlējušies, un viņu vārdi sarakstā labi saprotamu iemeslu dēļ nav minēti. Franču gūstā latviešu vispār bijis daudz vairāk, bet tautietim Z. par pārējiem ziņas neizdevies ievākt, jo tas bijis saistīts ar lielām grūtībām un kā civīlistam arī ar risku. Z. piebilst, ka latvieši franču gūstā atradušies visai necilvēciskos apstākļos, un dažā gadījumā apiešanās ar viņiem bijusi sliktāka nekā ar vācu gūstekņiem. Ar to arī izskaidrojams, ka vairāki gūsta smagumu neizturēja un atgriezās dzimtenē. Par to pa daļai vainojama arī mūsu valsts pārstāvju pasīvitāte Francijā.

Vai ar mūziku var nomierināt nervus?

Piezīmes par apstākļiem Šveinfurtē

„Šveinfurtes izceļošanas centrā pēdējā laikā notiek ļoti daudz zādzību! Izceļotājus uzaicinu vērtslietas un naudu neglabāt koferos, bet zem galvas spilvena!" Tādi vārdi starp citu lasāmi IRO Šveinfurtes izceļotāju centra direktora rakstveida paziņojumā. Šāda parādība, saprotams, ļoti bēdīga, jo liecina, cik zemas kvalitātes cilvēki reflektē uz izceļošanu. Bet varbūt ir tomēr citi apstākļi, kas cilvēkus noveduši tik tālu, ka tie vairs nerespektē sava tuvāka jau tā niecīgo īpašumu!

Visi izceļotāji lielākā vai mazākā mērā rēķinājušies ar gaidīšanu un papildu uzturam sagādājuši līdzekļus 2—3 nedēļām, pārdodot dažādas lietas. Tagad tomēr šeit izveidojies stāvoklis, ka ap 1000 cilvēku jau gaida 2—3 mēnešus, bet desmitiem ir tādu, kam šis laiks sniedzas pāri pusgadam vai tuvojas gadam. Pašiem emigrantiem savu lietu noskaidrot, kaut ko izzināt kāpēc apstājies viņu izceļošanas process, pilnīgi nelespējami, jo viņiem liegts iestādes apmeklēt. Pie katrām durvīm nolikti sargi, kas nevienu neielaiž, lai netraucētu darbiniekus, pretējā gadījumā piedraudot ar izslēgšanu no izceļotāju sarakstiem. Pretējā nozīmē raksturīgs piemērs ir Bucbacha, kur viss process ilgst tikai 3—4 dienas.

Izceļotāju centra vadība Šveinfurtē gan gādājusi par nometnes iemītnieku jautrību un omulību, pastāvīgi noraidot pa pierkstošu skaļruni mūziku. Ja visu dienu to izceļotājs spiests noklausīties, tad vakarā plīst galva pušu, kā tas jau noticis ar kādu bavāriešu vērsi, kas bija 4 dienas uzturējies pļavā, skaļruņa sniedzamības robežās.

Nevar teikt, ka ierēdņi un policija būtu laipna. Arī tas bendē nervus. Jāpiezīmē, ka centrā ir apm. 2000—2500 cilvēku, bet ASV izceļošanas komisija apstrādā tikai 100 personu nedēļā, ko nosūta uz Gronu.

A. Leimanis

Lāčplēšu ievērībai

Visi LKOK, kas mainījuši dzīves vietas, lūgti paziņot savas jaunās adreses LKOK biedrības priekšnieka 1. vietniekam V. Skaistlaukam, (14a) Esslingen-N., Breite Str. 14, sakarā ar aptaujas lapas izsūtīšanu.

Palīdzības akcija turpinas

Palīdzības akcijas vadītājs V. Skaistlauks mums norāda:

No saņemtajām vēstulēm jāsecina, ka daudziem palīdzības ļūdzējiem, neskatoties uz pacietīgu gaidīšanu, krusttēvi tomēr neatsaucas, bet tai pašā laikā notiek arī otrādi — neatsaucas un pazūd paši krustdēli resp. krustmeitas. Beidzot dabūjuši izceļošanas galvojumu, tikuši cauri visām pārbaudēm un aizbraukuši kur kuŗais, viņi nepaziņo par to ne krusttēvam, ne Palīdzības akcijas vadītājam. Tāpat arī redzu, ka kartotēkā vēl arvien figurē jau sen likvidētu nometņu adreses. Tādēļ sirsnīgs lūgums visiem, kas iesaistījušies Palīdzības akcijā un mainījuši dzīves vietu, nekavējoties paziņot jauno adresi kā krusttēviem, tā arī man; adrese — V. Skaistlauks, (14a) Esslingen/N., Breite Str. 14.

Tautiešu vidū aizjūras zemēs un arī Eiropā mums radušies daudzi pašaizliedzīgi draugi. Aizkustinoši ir lasīt viņu vēstulēs, kādas grūtības jāpārvar un cik pūļu un līdzekļu jāziedo, rūpējoties par Vācijā palikušajiem grūtdieņiem. Bet šie draugi nepagurst, un sainīši nāk! Diemžēl, saņemu maz paziņojumu no palīdzības lūdzējiem, ka viņi nodibinājuši kontaktu ar krusttēvu vai krustmāti un sākuši saņemt sainīšus. Tā zūd pāskatamība un iespēja palīdzības darbu regulēt. Tas nāk par ļaunu kā tiem, kam vēl kontakta nav, tā arī tiem, kam tas jau nodibināts. Tādēļ mans otrs sirsnīgs lūgums visiem krustdēliem un krustmeitām — kaut pāris vārdos uz vienkāršas atklātnes, kas apmaksājama ar 12 fen., paziņot man, ka no krusttēva saņemts sainītis, minot saņemšanas dienu un krusttēva vārdu un adresi.

Tā kā savas atbildes Latvijā nepublicēju, bet atbildu katram atsevišķi, tad šifri lūgumos nav jāmin. Lūgumi vēlami angļu valodā, un tiem katrā ziņā jāpievieno nometņu komiteju, Daugavas Vanagu, mācītāju vai citu pazīstamu sabiedrisku darbinieku atsauksmes.

Pa Latvijas vēstures pēdām

Svābu Gmindes nometnes Daugavas Vanagu nodaļa sava jaunā priekšnieka māc. A. Liepiņa vadībā noorganizējusi lekciju ciklu „Pa Latvijas vēstures pēdām", lai ļautu dzist Latvijas domai un pamudinātu trimdiniekus uz uzticību savai tautai un valstij. Pirmā lekcijā Latvijas Sarkanā krusta priekšnieks un bij. Latvijas tirdzniecības un rūpniecības ministrs Spricis Paegle klausītājus, kuŗu pārsvarā bija skolu jaunatne, gaidas un skauti, izvadāja pa Latvijas valsts dibināšanas, atbrīvošanas cīņu un jaunās valsts uzbūves ceļiem. Sirmais Latvijas valstsvīrs aicināja klausītājus, sevišķi jaunatni, arī smagajā trimdas laikā vadīties no tiem ideāliem, kam sekoja mūsu valsts izcīnītāji un dibinātāji, lai Latvija atkal kļūtu brīva un mēs visi varētu atgriezties mīļotajā dzimtenē.

Lai iecelotu Venecuēlā nepieciešams nodrošināts darbs

Mūsu līdzstrādnieks H. Henkuzens Sanarē, Venecuēlā, katru dienu saņem desmitiem vēstuļu no tautiešiem visās pasaules malās, kas vēlas iecelot Venecuēlā. Nespēdams visiem atbildēt, viņš lūdz paskaidrot sekojošo:

„Pat ar vislabāko gribu man nav iespējams visiem lūdzējiem palīdzēt, jo Venecuēlas pašreizējie likumi prasa katram jauniebraucējam nodrošinātu darbu resp. darba apliecību, uz kāda pamata tad iekšlietu ministrija dod savu rezolūciju. Man ir zināmi gadījumi, kad lūdzēju noraida arī ar visu darba apliecību, pie kam iestādes aizbildinās, ka tāds un tāds aroda pratējs tām pašreiz nav nepieciešams. Izsaucējam ir arī pienākums par katru iebraukušo iemaksāt 500 bolivaru, ko gan pēc gada it kā atmaksājot.

Vēl ir iespējas dabūt iecelošanas atļauju, ja reflektanti apvienojas grupās ne mazāk par desmit strādātājiem un apņemas apstrādāt šeit eiropiešiem piemērotā klimatā ierādīto zemi. Lūgumi jāiesniedz tuvākajam Venecuēlas konsulam, kas tos virzīs tālāk. Pēc tādiem pašiem noteikumiem iecelo arī daudzas itaļu grupas, no tiem gan pie lauksaimniecības paliek ļoti maz."

VĒSTULES REDAKCIJAI

KONTINENTĀLAIS PRINCIPS LATVIEŠU ORGANIZĒŠANAI VISĀ PASAULĒ

Doma par latviešu vispasaules organizācīju ierosināta jau pirms laba laika, bet izveidota tā arvien vēl nav. Līdzšinējie projekti balstās galvenokārt uz vispārējām vēlēšanām. Bez šaubām, tāda pārstāvju izraudzīšana ir demokratiska un nodrošina attiecīgās iestādes autoritāti. Bet tā kā parastā parlamentu vēlēšanu kārtība visur nav iespējama, gribot negribot jāļauj katrā kontinentā un pat katras atsevišķas valsts tautiešiem rīkoties pēc lietderības un praktiskām iespējām.

Kanadas latvieši nodibinājuši savu centrālo organizāciju, alcinot tani piedalīties kā fiziskās, tā juridiskās personas. Ar to katram tautietim, kas vēlas sekmēt latviešu mērķu sasniegšanu, dota iespēja piedalīties šajā darbā kā ar savām iemaksām, tā arī ar tiesībām vispārējās vēlēšanās izraudzīt centrālās organizācijas locekļus. Tas ir demokratiski un lietderīgi. Kas atsakās piedalīties, tam nerūp latviešu tautas nākotne. Tādi tautieši ir un būs, un daži no viņiem jau atmetuši domu atgriezties dzimtenē, tāpēc nav vērts pūlēties viņus iesaistīt latviešu kopīgos pasākumos, it īpaši tautas un valsts eksistences nodrošināšanā. Jābalstās uz tiem latviešiem, kas gatavi aktīvi piedalīties kopīgo lietu kārtošanā. Tie atsevišķās valstīs demokratiskā kārtā noorganizē savu centrāli. Valstu centrāles katrā kontinentā izveido vienu kopīgu pārstāvības iestādi, kas var pārredzēt, pārzināt un aizstāvēt visu kontinentā dzīvojošo tautiešu tiesības un intereses, kā arī rūpēties par visas tautas nākotni, gan rīkojoties tikai kopīgi ar citu kontinentu centrālām organizācijām.

P. Dreimanis, Kanadā

VAI SADARBOSIMIES?

Lai arī ar augsto komisāru priekšrakstiem esam nostādīti Vācijā puslīdz vienādās tiesībās ar vāciešiem, praksē nekad nepiedzīvosim šo priekšrakstu totālu realizēšanu. Vēl ilgi mēs vācu acīs būsim un paliksim ārzemnieki. Kas attiecas uz tiešo sadarbību ar vāciešiem, tuvāki ar vācu bēgļiem un viņu centrālo pārstāvniecību — vācu bēgļu partiju (BHE), tā būtu ieteicama kā mūsu trimdas vadībai centrā, tā ik vienas nometnes komitejai. Ja pieņemam (lai Dievs dotu, ka tā nebūtu!), ka daļai latviešu vēl ilgi trimdas gadi būs jāpavada Vācijā, tad nepieciešami, lai mēs būtu tādas partijas piekritēji, kuŗa pārstāv arī mūsu intereses.

Ka BHE statūtos rakstīti tie paši saukļi, par kuŗiem mēs līkām, liekam un liksim visu kīlā, tas nevienam nav noslēpums. Pirmais sauklis ir — bezkompromisa cīņa pret boļševismu. Domstarpības varētu būt varbūt ideoloģiskā plāksnē, tīri nacionālajos jautājumos, bet tie atrisināsies, kad reiz pomerāniešu, silēziešu un arī mums pavērsies ceļš uz dzimteni. Bet kāmēr vēl esam svešumā, visliešākā nopietnība jāpievērš faktam — pēc iespējas vairāk rast domu un ciņas biedru komūnisma apkarošanai. Šāds liels sabiedrotais mums ir vācu bēgļu partijā.

Bez šī kardinālā jautājuma ir vēl daudz citi punkti vācu bēgļu partijas statūtos, kas gan no sociālpolitiskā, gan saimnieciskā, kultūrālā, baznīcu un izglītības viedokļa stipri līdzīgi mūsu prasībām. BHE pārstāvjos, cik līdz šim vērots, arvien esam sastapuši latviešu bēgļiem tuvām problēmām objektīvu un saprātīgu pieeju. To apstiprinājušas daudzās vācu un baltiešu bēgļu kopīgās sanāksmes un demonstrācijas Šlēzvigas-Holšteinas pavalstī, kuŗā vācu bēgļiem ir viens no noteicējiem vārdiem zemes parlamentā. Cik zināms, nākotnē arī citu Vācijas pavalstu vēlēšanās dalību ņems BHE, kāpēc jau saviaicīgi iedarbināma svētīgā kopdarbība.

Eriks Miesnieks, Neilitatē

UZMANĪBU AR AMATA NOSAUKUMIEM

Kad ierados Zviedrijā, man teica, ka nu man kā mežzinim vajadzēšot saukties „skogmāstare", bet paskaidrojot, kādi bijuši mani dienesta pienākumi, izrādījās, ka pareizs amata tulkojums zviedriski ir „jägmāstare". Starp amatu nosaukumiem „jägmāstare", „forstmāstare" un „skogmāstare", kā tagad zināms, dižgan lielā starpība. Vācu „Forstmeister" nemaz nav zviedru „forstmāstare", ne latviešu meža inspektors, zviedru „skogsinspektor", kas īstenībā nozīmē kaut ko līdzīgu mūsu koku šķirotājam vai brāķerim. Tāpēc, lai novērstu pārpratumus, ar amatu tulkojumiem jābūt uzmanīgiem. Arī uz vārdnīcām ne ikreiz var palaisties. Piem., „jägmāstare" tulkots blakus mežzinim arī kā virsmežsargs, bet vairākās vāciski latviskās vārdnīcās „Förster" kā mežzinis, kas ir nepareizi.

No kā tad īsti jāvadās, pareizi tulkojot meža darbinieku un citu dienesta amatu nosaukumus? — Vienīgi no tā, ko darbnieks dara, kādi dienesta pienākumi viņam uzticēti un cik plašas viņa pilnvaras. Tā vācu „Förster" nav tik plaši dienesta pienākumi un pilnvarojumi kā Latvijas valsts mežzinim. Tāpēc būtu jātulko: virsmežsinis — överjägmāstare — Oberforstmeister, mežzinis — jägmāstare — Forstmeister, meža uzraugs — kronojägare, skogvaktare — Förster un mežsargs — skógvaktare-Forstwart. Jādomā, ka līdzīgas dažādības pastāv arī citās zemēs.

R. Kalniņš, Langebro, Zviedrijā

KURŠ VAINĪGS?

AGATES KRISTI ROMĀNS

(1. turpinājums)

Džēna satraukumā gandrīz iesaucās. Viņa bija zaudējusi. **Krupjē savāca likmes un izmaksāja naudu.**

„Vai tad jūs nesavāksiet savu laimestu?" jautāja **Džēnas** pretspēlētājs.

„Es?"

„Jā, jūs. Uz sešinieku liku es."

„Piedodiet, jūs maldāties. Uz sešinieku liku es, bet jūs — **uz pieci."**

Viņš pasmaidīja. Tas bija visai pievilcīgs smaids. Brūni iedegušā sejā nozibēja balti zobi, acis bija pelēkas, mati pelēki, viegli viļņaini. Pusneticīgi **Džēna** iespieda laimestu sāvā rokas sominā. Vai viņš patiesi runāja taisnību? Vai viņa patiesi bija likusi uz pieci? Apjukusi un šaubīdamās viņa palūkojās svešniekā, kas nepiespiesti atsmaidīja:

„Atstāt pamatīgu laimestu guļam, kamēr to piesavinās kāds, kam nav tiesību? Tas ir vecs triks."

Tad viņš piecēlās, viegli un draudzīgi pamāja, un devās prom. Arī tas viņai patika. Viņš nemēģināja viņai tiši uztiept laimestu, lai gūtu iemeslu sarunu uzsākšanai. Nē, viņš nepiederēja šai vīriešu šķirai. Viņš bija jauks... Un nu **viņš patiesi sēdēja Džēnai pretim.**

Laiskajai laika nosišanai Le Pinē sekoja vēl dažas vilšanās pilnas dienas Parīzē, un beidzot — atgriešanās mājup ar turp un atpakaļ biļeti kabatā.

„Kas būs tālāk?"

„Stāt," viņas prāts pavēlēja. **„Nedomāt par to, kā būs tālāk. Tas tikai velti nomoka."**

Abas dāmas bija pārtraukušas savu sarunu. Smiņķētā dāma īgni aplūkoja sava pirksta nolauzto nagu, piezvanīja, un, kad parādījās viens no balti tērptajiem stjuartiem, sacīja:

„Pasakiet, lai ienāk mana kalpotāja. Viņa sēd priekšējā nodalījumā."

„Tūliņ, milēdi."

Ļoti goddevīgi, ļoti ātri un ļoti klusi stjuarts atkal nozuda, un tūliņ pēc tam parādījās tumšmataina, melni ģērbta francūziete.

„Madlēne," sacīja lēdija Horberija, **„pasniedziet manu sarkano safjana neseseru."**

Kalpotāja devās pa eju uz lidmašīnas pakaļgalu, kur bija novietotas rokas somas un segas, un atnesa kundzei prasīto.

„Paldies, Madlēne, es paturēšu koferīti pie sevis."

Viņa atlaida kalpotāju. Nesesera vāks atsprāga vaļā, un lēdija Horberija izņēma no tā nagu vīli. Tad viņa sudraba spogulī ilgi un nopietni nopētīja savu seju un ar pūdera mākoņīti un lūpu zīmuli piešķīra tai jaunu svaigumu.

Džēna nicīgi savieba lūpas, un viņas skats aizklīda tālāk kabīnē. Aiz abām dāmām kvernēja mazais ārzemnieks, kas bija atdevis savu vietu stiegrainajai sportistei. Cieši ievīstījies daudzās šallēs un segās viņš likās guļam. Varbūt sajuzdams Džēnas pētītāju skatu viņš atvēra acis, kādu sekundi uzlūkoja jauno meiteni, un ļāva plakstiem atkal aizkrist. Blakus viņai sēdēja liela auguma sirms vīrs ar garīgu sejas izteiksmi. Viņa priekšā atradās kaste ar flautu, un viņš ar lielu rūpību bija nodevies instrumenta spodrināšanai. **„Jocīgi,"** domāja Džēna, **„viņš drīzāk izskatās pēc advokāta vai ārsta nekā pēc mūziķa."**

Vēl tālāk aiz šiem abiem uztraukti žestikulēdami sarunājās divi franči — viens no viņiem bija ar bārdu un vecāks gados, otrs redzami jaunāks. **Varbūt tie bija tēvs ar dēlu?**

Tajā pusē, kuŗā sēdēja Džēna, skatu aizsedza cilvēks zilā zaļajā puloverā, tas pats, kuŗam Džena kaut kāda neizprotama iemesla dēļ nevēlējās ielūkoties acīs.

„Cik muļķīga tāda sirds drebēšana," viņa nobāra sevi. Uz mata tā, it kā es būtu kāda septiņpadsmitgadīga zostiņa!"

Viņas pretimsēdētājs Normans Gāls tai pašā laikā domāja:

„Viņa ir skaista, patiesi skaista. Un viņa mani tik labi atceras. Kāda vilšanās atspoguļojās viņas sejā, kad krupjē plevāca viņas likmi! Manuprāt šī iespēja sagādāt viņai prieku būtu drīkstējusi maksāt vēl daudz vairāk. Starp citu — tas man izdevās visai veikli... Kad viņa smaida, viņa izskatās īpaši pievilcīga. Lieliski zobi... Velns lai parauj, esmu galīgi izsists no sliedēm. Mieru, mieru, veco zēn..." Un, pagriezies pret stjuartu, kas ar ēdienu karti rokās grozījās viņam blakus, viņš pasūtināja: **„Aukstu mēli, lūdzu."**

„Lēdija Horberija domāja: „Dieva dēļ, ko lai es daru? Tā ir briesmīga peļķe, kuŗā esmu iesēdusies. Manuprāt ir tikai viena vienīga izeja. Kaut nu man būtu tik daudz spēka... Mani nervi ir pilnīgi pagalam. Tas nāk no kokaīna. Kādēļ es vispār sāku lietot kokaīnu? Mana seja izskatās briesmīga, vienkārši briesmīga. Un tas, ka Venēcija Kerre, šī viltīgā lapsa, ka viņa ir te — tas to lietu padara vēl sliktāku. Viņa pastāvīgi uzlūko mani tā, it kā es būtu mēslu čupa. Viņa gan pati spekulēja uz Stefanu. Nu, bet viņa nedabūja to zēnu. Fui, viņas gaŗā seja krīt man uz nerviem. Tā līdzinās zirga ģīmim. Es ienīstu šīs dižciltīgās lauku piepes. Dieva dēļ, ko lai es daru? Man jātiek pie skaidrības, jo tā vecā ragana to lietu ņem nopietni..."

Viņa drudžaini parakņājās savā rokas somiņā, līdz atrada cigareti, ko ar viegli trīsošu roku iesprauda gaŗā iemutī.

Dižciltīgā Venēcija Kerre viņai blakus domāja: „Tā tik ir puķīte. Kaut nu nabaga labais Stefans spētu tikt no viņas vaļā!" Arī viņa izņēma savu cigarešu etviju un cienīgi saņēma Cecilijas Horberijas pasniegto sērkociņu.

„Piedodiet, cienītā kundze," iejaucās stjuarts, **„smēķēt ir aizliegts."**

„Sasodīts," paklusu pukojās Cecilija Horberija.

Tajā pašā laikā Herkuls Puaro prātoja: **„Kādēļ gan šī** mazā jaukā meitene ar vīrišķīgo zodu ir tik nomākta? Kādēļ viņa tik neatlaidīgi izvairās uzlūkot jauno puisi sev pretim, par spīti tam, ka viņa klātieni tā sajūt tikpat stipri kā viņš viņas?"

Lidmašīna gaisā viegli palēcās.

„Mans vēders!" klusi iesaucās Puaro un steidzīgi aizvēra acis. Viņa kaimiņš Dr. Braients vēl arvien nervozām rokām apglāstīja savu flautu. **„Es nevaru izšķirties,"** viņš čukstēja izmisis. **„Pie labākās gribas nevaru. Esmu nonācis savas dzīves krustceļos... Mūzika! Mūzika atbrīvo no visām rūpēm."** Tikko manāmi smaidīdams viņš pacēla flautu pie lūpām un atkal nolika atpakaļ kastē. Mazais vīrs viņam blakus, kas ik vienam dūrās acīs ar savām milzīgajām ūsām, iegrima dziļā miegā tūliņ pēc tam, kad lidmašīnai sašūpojoties viņa seja bija kļuvusi bāli zaļgana. Un Dr. Braients priecājās, ka viņam pašam nekad nepiesitās ne jūras, ne gaisa slimība.

Mesjē Dipons — tēvs drudžaini pagriezās savā sēdeklī un sakampa dēla roku: „Nav nekādu šaubu. Viņi visi maldās — amerikāņi, vācieši un angļi. Aizvēsturiskās kerāmikas vecumu viņi novērtē gluži aplam. Ņem, piemēram, Samāras traukus..."

Lielais, blondais Žans Dipons atbildēja ar mākslīgi pasvītrotu laiskumu: „Tev gan nāksies smelt pierādījumus no visiem iespējamiem avotiem. Tur ir Tals Halafs un Sakje Geice..." Saruna turpinājās, un beidzot Armāns Dipons sāka pūlēties ap visai pārlādētu koferi, mēģinādams to atvērt.

„Šeit — palūkojies uz šo kurdu pīpi, kādas tās pašreiz izgatavo. Viņu ornamenti ir gandrīz tādi paši, kā uz tiem trauklem, kas cēlušies ceturtā gadu tūkstotī pirms Kristus." Viņa sparīgais rokas mājiens gandrīz izsita stjuartam no rokām kafijas trauku, ko viņš tikko gribēja pasniegt.

Misters Klensijs — detektīvromānu autors — piecēlās no savas vietas aiz Normana Gāla un aizsteidzās uz lidmašīnas pakaļgalu, lai izņemtu no sava lietusmētēļa kabatas vilcienu sarakstu. Atgriezies savā vietā, viņš turpināja strādāt, mēģinādams radīt kādu ļoti sarežģītu alibi savam varonim.

Aiz viņa sēdošais misters Raiders domāja: **„Izturēt nemaz nav tik viegli.** Velns viņu zina, kā lai es nākošajam maksājumam sagrabinu kopā naudiņu!"

Šajā acumirklī piecēlās Normans Gāls un devās uz tualeti. Tikko viņš bija attālinājies, Džēna izvilka spogulīti, pamatīgi pārbaudīja savu seju un atsvaidzināja to ar pūderi un lūpu zīmuli. Viens no stjuartiem pasniedza viņai kafiju. Džēna lūkojās pa kabīnes logu. Zils un vizmojošs lejā gulēja Lamanšas kanāls.

Taisni tajā brīdī, kad misters Klensijs lauzīja galvu ap vilcienu, kas pulksten 19.50 atiet no Budapestas, ap viņu sāka riņķot kāda lapsene. Viņš nesavaldīgi atgaiņājās no uzbāzīgā insekta. Lapsene lidoja tālāk un pievērsās abu Diponu kafijas tasēm. Žans Dipons veikli nosita viņu. Kabīnē viss apklusa. Sarunas bija pārtrūkušas, bet domas darbojās tālāk.

Pa labi pašā lidmašīnas pakaļgalā sēdeklī Nr. 2 Žizeles kundze drusku nokāra galvu. Izskatījās tā, it kā viņu būtu pievicis miegs. Taču viņa negulēja. Viņa arī nerunāja, nedz domāja.

Žizeles kundze bija beigta.

(Turpinājums sekos)

PIRMO REIZI AR PĪPI UZ JUMTA

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI PAR ZIEMAS DARBIEM ARGENTINĀ

Kad pēdējo reizi biju latviešu kvartālā, redzēju tikai ķieģeļu krautnes. Daudzās no tām jau dzīvoja cilvēki. No saules un lietus sargāja brezenta jumti. Tagad mājas gatavas. Protams, tās ir mazinās, bet tomēr savas mājas. Būvēšana un mūrēšana turpinās tālāk, ram piebūvēt vēl 2 istabas. Vismaz

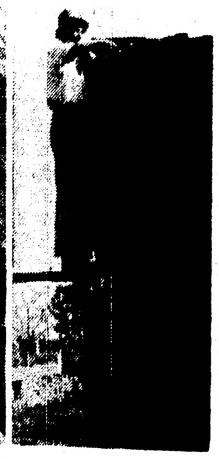

Latvieši Argentinā būvēja

Pa kreisi: Uldis Vilmanis — virs ēveles garumā — palīdz tēvam celt māju. Pa labi: 18 g. v. Robertam Kļaviņam ķieģeļi un java jau labi pazīstami.

šoreiz tikai no iekšpuses. Pie mums patlaban ir ziemas vidus. Sniega gan te nav nekad, bet laiks drēgns, vējains, un bieži līst. Ir tik drēgns, ka pat vecās mājas sienas pārklājas it kā sīku rasiņu, sevišķi naktīs, kad telpas cieši noslēdz. Tad no griestiem pakšķēdamas krīt retas piles.

Ir jau arī saulainas dienas, bet siltāks pulovers nemaz nav par ļaunu. Ja saule pagadās svētdienā, latviešu kvartālā ļaudis kustas kā skudras, sevišķi pēcpusdienās. Mācītājam Garčijam tas lāga nepatīk. Pie zemes pirkšanas viņš katram, kas saņēmis 3000 pezo baznīcas kredita, piekodinājis būt kārtīgam draudzes loceklim. Latvieši to iedomājušies kā parādīšanos pie dievgalda tikai 3—4 reizes gadā, tāpēc mācītājs sirdīgi baras no kanceles.

Būvdarbi tomēr turpinās. Baznīcas lietās ģimeni parasti pārstāv sieva un bērni vai māte. Visjaunākais namsaimnieks kvartālā ir 18 g. v. Roberts Kļaviņš, kam 1941. g. boļševiki aizveduši tēvu — dzelzceļnieku. Gājis pamatskolā, bet trimdā nokļuvis ar māti Austrijā. Māte strādājusi par šuvēju, bet Roberts gājis automechaniķu kursos. Tomēr neviena zeme neņēmusi pretī, jo mātei 55, bet viņam tikai 16 gadu. Vienīgi Argentina atsaukusies. Buenosairesā iebraukuši 1948. g. oktobrī. Māte sākusi strādāt par apteksni, bet Roberts dabūjis darbu autogarāžā par 10 pezo dienā. Pa naktīm piemeties mātes-kalpones istabiņā. Beidzot māte sameklējusi kalpones darbu privātā skolā, kur atļauts dzīvot arī dēlam, bet 200 pezo vietā alga bijusi tikai 120. Bijis skaidrs, ka viss te grozās ap dzīvokli. Kad citi latvieši pirkuši zemi māju celšanai, arī Kļaviņi nolēmuši darīt to pašu. Roberts jau pelnījis 20 pezo dienā, uzkrājot ap 900. Baznīca aizdevusi 3000. Tā nopirkuši zemi un pirmos būvmateriālus. Tagad mājai jumts virsū. Visas materiālu sagādes un darbu paveicis Roberts viens pats un tikai pa svētdienām.

Pašreiz, augstu uz kāpnēm pakāpies, viņš beidz jumta nostiprināšanas darbus: ķelle rokā un cementa javas spainis blakus. Kad jautāju, vai šo darbu pazīst, R. pastāsta, ka tiešām pirmo reizi ar pīpi uz jumta. „Nopirku lāpstu, ķelli, cementu, kaļķus un granti un sāku raut vaļā. Tuvākie kaimiņi Laksbergs un Volmers bija pirmie būvskolotāji. Vissmagāk gāja ar pamatu rakšanu, jo zeme te tik cieta, ka katra sauja jāizlauž ar stangu" — „Bet kā ar skolu?" „Tagad nav laika par to domāt. Jānoturas virs ūdens, jāuzceļ dzīvoklis, jāsagādā iedzīve. Turpināšu mechaniķa darbu. Varbūt pēc gadiem tikšu pats pie savas darbnīcas."

Atvadoties jūtu, ka šis zēns tiks tālu, ja pratis tik sīksti lauzties uz augšu.

Laukuma otrā malā cita jaunbūve. Ārsienas jau līdz pusei. Tur raujas vīrs ar sirmu galvu — Miķelis Sveilis. Jau Latvijā viņš nosvinējis 25 gadu darba jubileju policijas dienestā. Bijis iecirkņa priekšnieks Rīgā. Būves darbā viņš pats meistars, bet sieva Erna — palīgstrādnieks, vai, kā te saka — peons.

Peons patlaban sēž uz ķieģeļu čupas un drupina ķieģeļus palodžu pildīšanai. Abi viņi Argentinā iebraukuši pirms 2 gadiem. Brālis samaksājis arī ceļa izdevumus. Precētais dēls aizbraucis darbā uz Mendozu, bet Sveilis sen. jau ceturtajā dienā sācis strādāt brāļa tipografijā par palīgstrādnieku. Erna atkal drēbnieku darbnīcā sākusi mācīties šūbūs pašiem savs kaktiņš vecumdienām, ja jau ātrāk nepienāks laiks braukt uz dzimteni!"

Galdniekmeistars Jānis Vilmanis uzcēlis veselu pili: gatavas gandrīz visas paredzētās trīs istabas. Ir pat griesti un durvis, bet logi saulē margot margo. Mājas stūrī ģimenes jaunākā atvase Uldis (12 g. v.) rīkojas ap varenu dēli. Rokās viņam ēvele — tikpat gara kā pats. Vaigus piepūtis, viņš laiž to pār dēli. Platās skaidu sloksnes liecina, ka šim vīram ir prakse. Pa brīvdienām viņš palīdz tēvam darbnīcā. Pamatskolā ticis jau līdz ceturtajai klasei, un visas spāņu valodas grūtības jau pāri. Bet māsa Gaida lasa De bello gallico. Viņa sākumā strādāja kādā angļu ģimenē par kalponi, kā eksterne ieguva pamatskolas diplomu un tagad iestājusies ģimnazijā. Tagad visi ar milzīgu interesi gaida avīzes un grāmatas no Vācijas.

Visbrašāk tomēr var justies skautmāstera Volmera saimē. Tas sapulcinājis ap sevi veselu baru jauno latviešu un strādājot tiem stāsta par skautiem. — „Bet tad Jūs neaizmirstiet mūsu karoga iesvētīšanu aiznākošu svētdien!" noskan skautu vadītāja aicinājums.

Buenosairesā, augustā.

K. Z.

Aicinājums mūsu jaunajiem namsaimniekiem visā pasaulē

VĒSTULE REDAKCIJAI NO AUSTRĀLIJAS

Lasot Latviju, var vērot, ka pasaulē izkaisītie mūsu tautieši pamazām tiek pie savām mājām. Latviešu jauno namsaimnieku skaits ievērojami aug arī šeit, Austrālijā. Domāju, ka tā nav pelama parādība, jo turības pieaugums mums kādreiz vislabāk gludinās ceļu atpakaļ uz tēvu mājām. Man pat liekas, ka ik valstī, kur tagad dzīvo latvieši, būtu dibināmi centrāli padomdošanas biroji būvju lietās. Tās ik zemē ļoti īpatnējas, un latviešu cilvēkam, kas vēl nav paspējis ielauzīties svešajā valodā, sagādā lielas grūtības. Šāda padomdošanas biroja trūkums jo smagi izjūtams Austrālijā. Šķiet, tāpat tas būs arī citās emigrācijas zemēs. Šajā virzienā jau gan dažās vietās sākušās rīkoties atsevišķas latviešu biedrības, piem., Melburnā.

Mūsu būvinženieri un architekti, kaut pārvarot lielas atsevišķu valstu īpatnējā būvēšanās veida grūtības, tomēr varētu atrisināt varbūt pat jautājumus par latviešu nacionālā būvstilla atjaunošanu svešatnē, dot padomus dzīvokļu izdailošanai latviskā garā un mājas apkārtnes izveidošanai veidā, kas atbilst mūsu agrāk ierastām prasībām. Domāju, ka latviešiem nav vis jātiecas pēc mazām ģimenes mājiņām, bet gan izīrējamām ēkām, lai varētu dzīvokļus izīrēt tālāk saviem tautiešiem. Tiem mūsu cilvēkiem, kas pie tik prāvām mājām nevar tikt, būtu tomēr jāparūpējas savā jaunajā namiņā izbūvēt vismaz vienu izīrējamu istabu, domātu kādam mūsu tautietim — vieniniekam. Tā latviešu topošie namsaimnieki visā pasaulē ļoti jauki varētu veicināt mūsu kopā turēšanos un savu latviskās dzīves tradiciju turpināšanu.

Latviskā dzīvokļu kultūra būs netieši līdzeklis, kā sargāt mūsu tautu no iznīcības svešatnē. Domāju, ka šajā akcijā jāieslēdzas arī presei. Ik zemē teicamas būtu vēl speciālas brošūras, aprakstot tajās būvplānus, būvmateriālus un — atgādinot neaizmirst latviskos elementus, latvisko dvēseli mūsu jaunajos namos.

Dzīvodams pilnīgi nošķirti no tautiešiem, smagi izjūtu svešniecības vientulību. Tik labi to izklaidētu „savs kaktiņš, savs stūrītis", kur kaut vai kāds sīkumiņš atgādinātu tēvu sētu! Latviešu jaunie namsaimnieki visā pasaulē — nebūvējiet namus tikai sev, bet gādājiet tajos istabiņas arī saviem tautiešiem! Iekārtojiet tur kaut ko silti un mīļi latvisku!

Velingtonā, augustā.

A. Freimanis

Apmierinātie un neapmierinātie

IZVILKUMI NO VĒSTULĒM PAR DZĪVES APSTĀKĻIEM ASV

Jau ziņots, ka visvairāk neapmierināto DP iecelotāju ir Merilendas, Virdžinijas un Misisipi štatos. Sūdzībām bija pat dziļāka atbalss un nesen no amata dabūja atkāpties Merilendas DP komisija. Arī es, iebraucot ASV pag. g. septembra beigās, netiku vis novirzīts pie sava galvojuma devēja uz Vašingtonu, bet nosūtīts uz Baltimoru. Tur paskaidroja, ka pirmais galvojums ticis atsaukts un man būs darbs lielākā farmā Merilendā. Līdz ar mums uz Merilendu nosūtīja arī daļu iebraukušo ukraiņu un lietuviešu ģimeņu, tā kā no 15 iecelotāju ģimenēm, tikai divas tika uz citām vietām.

Man par grūto darbu farmā maksāja tikai 15 dolaru nedēļā un farmeri atklāti pateica, ka Eiropas DP esot lēts un labs darba spēks, ko varot nodarbināt no gaismas līdz gaismai un pat svētdienās. Tāpēc nav nekāds pārsteigums, ka iebraucēji taisās no šejienes projām. Zinu ukraiņu ģimeni, kas farmā bija nostrādājuši vairāk par gadu, bet nebija nekā nopelnījuši un vienkārši aizmuka. To pašu dara citi. Ja kāds farmeriem sūdzas par grūtajiem apstākļiem un prasa paaugstināt algu, to nostāda par nepateicīgo un aprakstā presē kā lielu noziedznieku.

V. Z.

Džordžijas štatā iebraucām aprīlī un lepnā Buikā tikām novesti uz mūsu farmu. Bet pieklājīgu ēku vietā atradām skaidu būdas, kurām naktīs cauri vilka vējš un no griestiem nokarājās lapseņu pūžņi. Mēbeles pieskaroties gāzās apkārt, bet plīts bija no lūžņu kaudzes izvilkta. Strādājot 14 stundu dienā pie lidumu līkanas un sakņu apkopšanas, nedēļā nopelnījām tikai 5 dolarus, no kuriem 4 atvilka par pārtiku. Pēdējā sastāvēja no maizes, kartupeļiem, saknēm, taukiem un cukura. Lai četri cilvēki iztiktu, vajadzēja piepirkt pie dotajām devām šo to klāt.

Kad sūdzējamies DP komisijas pārstāvim Atlantā, saimnieks kļuva dusmīgs, piedraudēja ar sūtīšanu atpakaļ uz Latviju un pieprasīja 180 dolaru par mūsu vajadzībām pirktajām mēbelēm. Beidzot iejaucās minētais pārstāvis, kas dzīvokļa iekārtu novērtēja par nelietojamu, parādu svītroja un mūs savā mašīnā aizveda pie cita saimnieka. Te mums tika ērts dzīvoklis un 80 dolaru mēnesī par 8 stundu darbu dienā vienam cilvēkam. Tā nav liela nauda, bet pietiekama jaunas dzīves uzsācējam svešos apstākļos.

E. A.

Esmu nodzīvojis un nostrādājis pirmā vietā Viskonsinas štatā 4 mēnešus. Strādāju pie farmera 12 stundas dienā, bet citi tautieši kaimiņos 14 un vēl vairāk. Jāstrādā arī sestdienās un svētdienās. Mūsu saimniekam Riponā piederēja divas farmas. Vienā no tām nostrādāju 3 nedēļas, bet kad ierunājos par atalgojumu, izrādījās, ka maksās tikai 40 dolaru mēnesī, jo es saņemot par brīvu dzīvokli, pienu un olas. Manam 20 g. v. dēlam saimnieks lika strādāt pilnīgi par brīvu, ko viņš arī darīja 5 nedēļas, līdz sameklēja darbu pilsētā.

Ar to sākās tracis, draudi sūtīt atpakaļ uz Vāciju vai nodot policijai, līdz mūs izglāba baznīcas pārstāvis. Tas piekrita darba vietas maiņai, lai gan farmeri pastāvēja uz to, ka man kā viņa izsauktajam farmā jānodzīvo un jānostrādā vismaz 2 gadi. Lai labie gari man piedod, ja esmu mazinājis latviešu labo slavu šai apvidū, bet es nevarēju izturēt. Sešas nedēļas noslimoja sieva un tad vairs no saimnieka nesaņēmu ne centa. Viena diena slimnīcā maksāja 7 dolari! Ja dēls nebūtu strādājis pilsētā un pelnījis, mēs varētu nomirt badā vai kļūt jauni saimnieka parādnieki.

Mans jaunais saimnieks ir goda vīrs. Saņemu brīvu dzīvokli, pienu un olas un vēl 75 dolari mēnesī. Daži mani kaimiņi pelna 115 dolaru, bet strādā garākas darba stundas, ceļoties jau pl. 5 rītā, kamēr es varu gulēt līdz 6. Pavisam Riponā un apkārtnē ir 80 tautiešu, kas strādā lielāko tiesu farmās. Darbs nav viegls un, kad sākas kukurūzas kulšana, no saules līdz saulei nedēļām jāpavada šajā smagajā darbā, kamēr nokults paša farmeram un kaimiņam. Pa starpām vēl jāveic kūts darbi un jāslauc govis.

Fr. D.

Mani novietoja pie farmera netāļu no Linkolnas, Nebraskas štatā. Nostrādāju 2 mēnešus, saimnieks bija ļoti apmierināts, dzīvojām lielā draudzībā, tikai par algu neminēja ne vārda. Beidzot noprasīju tieši un uzzināju, ka man ar sievas tēvu maksās katram mēnesī 70 dolaru, bet atvilks izdevumus par dzīvokli, uzturu uc. Pēc diviem mēnešiem savilkām galus kopā . . . un nekas pāri nepalika. Izrādījās, ka saimnieks par piegādāto uzturu aprēķinājis augstāko maksu, piem., par sainīti gaļas 1 dolaru, lai gan pilsētā tas maksā 40 līdz 60 centu. Tas pats citiem produktiem. Nevarējām vienoties un nācās izsaukt mācītāju, lai tas lietu izšķirtu. Nu vienojamies, ka izmaksās par nokalpoto laiku katram 70 dolaru, bet cenas pieskaņos pilsētas veikaliem. Tašu jau pēc pāris dienām saimnieks lēmumu grozīja un paziņoja, ka man maksās mēnesī 105, bet sievas tēvam tikai 55 dolari. Nebiju ar to mierā un pēc sazināšanās tieši ar DP komisijas pārstāvjiem varēju mainīt darba vietu un pats meklēt darbu Linkolnā. To arī dabūju kādā būvfirmā un tagad pelnu 1,10 dolaru stundā, pie kam sestdienas un svētdienas brīvas. Sievas tēvs savukārt strādā par galdnieku. Esam apmierināti.

A. B.

Drīz būsim gadu nostrādājuši pie farmera Bangoras rajonā, Mičiganas štatā. Dzīves apstākļi bēdīgi un darbs smags. Vissliktāk tomēr ar uzturu, ko dod ļoti skopi, tā kā pašiem jāpērk papildām. Gads nostrādāts bet tik daudz vien nopirkts, kā darba drēbes, un atlikumā vēl tik, cik iznāk vienam zārkam un kapa vietai. Vīrs kļuvis līdzīgs Gandijam un izskatās daudz vājāks nekā Vācijā. Citiem iet labi, bet mums nelaimējas.

M. Š.

Esmu viens no laimīgajiem, kam izdevies nokļūt lielākajā ASV pukū audzētavā, kas atrodas Vašonas salā, klusā okeana līcī, un pieder Vašingtonas štatam. Saliņa tikai 16 jūdžu gara un 4 plata, Ists augļu dārzs ar privātām ģimenes mājiņām. Centrā — minētā puķu audzētava, kur strādāju orchideju nodaļā samērā vieglu darbu, nopelnot nedēļā vairāk nekā 52 dolari, kas mēnesī iztaisa apm. 220. Darba laiks no pl. 8—17 ar vienu stundu pusdienas pārtraukuma. Dzīvoju 2,5 jūdzes no darba vietas un par 35 dolariem īrēju veselu māju ar 4 istabām, augļu dārzu un pūrvietu zemes saknēm. Mājiņa ir tieši uz jūras krasta un no tās tālumā var redzēt Rokija kalnu grēdas ar sniegotām galotnēm. Kā pirmai latviešu ģimenei mums sadāvināja visu vajadzīgo, arī radio aparātu. Baudām sevišķu luterāņu baznīcas dāmu komitejas labvēlību, un mācītājs katru svētdienu ar mašīnu mūs aizved uz dievkalpojumu.

Saliņa atrodas ap 5 jūdzes no lielākās štata pilsētas Selas un 10 jūdzes no Takomas, bet jāceļas pāri jūras līcim.

K. Martinsons

Esam nokļuvuši itkā paradīzē

VĒSTULE REDAKCIJAI NO BEĻĢU KONGO

Vācijas kapitulācijas laikā manam vīram gadījās kļūme un bija jāpaliek Polijā, bet no turienes laimīgi izdevās 1946. g. izbraukt uz Somiju, pēc tam uz Zviedriju un beidzot uz Dāniju, kur ģimene varēja satikties. 1946. g oktobrī uz darba līguma pamata devāmies uz Parīzi. Šeit manam vīram izdevās dabūt stipendiju un nobeigt veterinārās medicīnas fakultāti un tropu slimību institūtu, kas deva iespēju saistīties labi algotā darbā Afrikas kolonijās. Tā mēs nokļuvām beļģu Kongo, Rundā — Urundi kolonijā, kas savā laikā piederējusi Vācijai un samērā labi saimnieciski izveidota. Valda augsta konjunktūra un eiropieši pelna mazākais 10.000 beļģu franku mēnesī. Tāpat izredzes dabūt darbu te varētu būt būvniecības uc. techniskiem speciālistiem un kafijas plantātoriem.

Iebraucot melnajā karaļvalstī Urundi, bijām patīkami pārsteigti, jo cerējām priekšā sastapt īstus džungļus, bet atradām labi izbūvētus ceļus un eiropiska parauga dzelzceļus, kultivētus laukus un skaistas pilsētas. Esam nokļuvuši brīnišķā klimatā, kur valda pastāvīgs pavasaris, jo apgabals atrodas 1700 m virs jūras līmeņa. Aug visas Eiropas saknes, dažās vietās pat zemenes un āboli. Dzīvojam Muhingā, moderni izbūvētā pilsētā, skaistā mājā, kas celta vasarnīcu stilā. Karaļvalsts galvaspilsēta Usumbura atrodas kalnu piekājē pie Taganjika un tikai 800 m virs jūras līmeņa, tā ka tur klimats krietni karstāks. Mūsu mājā 4 lielas un labi mēbelētas istabas, vanna, garāža, piebūves kalpotājiem un citām vajadzībām, pie tam viss tas par brīvu. Par brīvu arī mana vīra dienesta braucieni, par kuriem vēl saņem komandējuma naudu. Esam iegādājušies vistas un sivēnus.

Lielākie izdevumi šeit ir par apkalpotājiem, jo neviens baltais nedrīkst strādāt melno fizisko darbu. Tāpēc mums ir īpašs pavārs, veļas mazgātājs un virtuves apkalpotājs, visi melnie. Vienīgā nelaime, ka viņi diezgan netīri, slinki un pie reizes „speŗ" visu, kas nav noslēgts. Melnās sievietes pie eiropiešiem nestrādā, bet dzīvo savās būdās, kopj lopus un zemi un gādā par mājsaimniecību. Bieži redz skatus, ka melnā sieva nes uz muguras bērnu un vēl rokās lielu klēpi malkas vai uz galvas ūdens trauku, bet vīrs iet blakus, rokas gaisā mētādams.

Vīrs, kas apkalpo divus rajonus un kuram par palīgu vairāki skoloti

Tādi mēs izskatāmies starp melnajiem Urundi karaļvalsti

feldšeri un kādi 30 sanitāri, pastāvīgi atrodas ceļojumos vai ari strādā laborātorijā, kur audzē baktēriju kultūras potīm. Viņš saņem vairāk nekā 20.000 franku mēnesī, jo pie algas nāk klāt vēl dietas nauda un komandējums ap 5 franku par katru nobrauktu kilometru. Dzīve Muhingā samērā lēta. Labs uzturs mēnesī izmaksā 1.500 franku, sviesta kg 30, gaļas kg 10, litrs piena 1,50, ola 0,25 franki utt., bet saknes un augļus par brīvu saņemam no valsts dārzniecības. Tā kā iezemieši savus lopus nepārdod, tad gaļu iegūst no medījumiem — antilopēm, mežu trušiem un putniem. Brīvā dabā lieliem bariem staigā antilopes, bet leopardi un lauvas tagad sastopamas ļoti reti, jo meži stipri izcirsti. Taganjikas ezerā daudz krokodīlu, bet citos to nav un tie bagāti zivīm.

Urundi skaitās bagāta zeme, ar lielām un plašām farmām. Daudz arī milzīgu kafijas plantāciju. Esam tikušies ar eiropieti, kas te iebraucis pirms 10 gadiem bez franka kabatā un sācis saimniekot ar aizņemtu naudu. Tagad viņam pieder vairākas kafijas plantācijas, 400 liellopu un viss cits, ko vērtē uz 20 milj. franku. Tāpēc arī neviens eiropietis, kam gadījies dzīvot šeit, atpakaļ vairs negrib atgriezties. Ierēdņi vienīgi spiesti savus atvaļinājumus obligāti pavadīt Eiropā, saņemot turp un atpakaļ brīvu ceļu. Droši varam teikt, ka esam nokļuvuši it kā paradīzē. Trūkst vienīgi koncertu, teātŗu un operas, bet izlīdzināmies ar savu 9 lampiņu radio, lai nezaudētu kontaktu ar Eiropu.

Iezemiešu šeit divas cilts: mututsi, kas skaitās vietējā aristokratija, ir slaidi augumā un gliti paskatā. Nodarbojas ar zemes kopšanu un audzē lopus. Bahuti ir kalpu šķira, zemi augumā un stipri negliti. Pigmejus tagad var sastapt ļoti reti. Starp šīm sajauktas arī citas melno rases. Bieži gadās sastapt skaistas sievietes, krāsotiem nagiem un eiropiskos tērpos un turpat blakus puskailus vīriešus un sievietes, kas nāk no laukiem. Melno garīgais apvārsnis stipri ierobežots. Piem., mūsu kalpotāji neko prātā nevar paturēt un parastie rīkojumi, kas katru dienu vienmēr vienādi, ik rītus tiem no jauna jāatkārto.

Līdz ar šo vēstuli nododam sveicienus draugiem un paziņām Vācijā un citās zemēs. Dzird, ka šai Afrikas stūrī esot vēl citi latvieši, bet sakarus nav izdevies nodibināt, jo attālumi pārāk lieli. Starp ārzemniekiem visvairāk slavu, grieķu un ebrēju.

Ruanda - Urundi, augustā.

H. Janovska

Vienota vadība Daugavas Vanagiem visā Rietumvācijā

DV 8.000 liela saime izvērš aprūpes darbu globālā mērogā

19. un 20. augustā Augustdorfas nometnē pie Detmoldas notika Vācijas Daugavas Vanagu gadskārtējā delegātu pilnsapulces., kurā pavisam piedalījās 58 balstiesīgi delegāti no nodaļām vai joslu valdēm. Sapulcē plaši pārrunāja līdzšinējā darbību un pieņēma vadlīnijas nākotnei, lai organizācija spētu vēl sekmīgāk nekā līdz šim veikt aprūpes darbu un pulcināt ap sevi tautiešus cīņai par Latvijas atbrīvošanu. Tika pieņemts projekts par Daugavas Vanagu aprūpes fonda izveidošanu globālā mērogā, kā arī ieteikums globāla Daugavas Vanagu prezidija radīšanai. Likvidēto joslas valžu vietā radīja un pārvēlēja vienu kopēju Centrālo valdi visai Rietumvācijai, kurā par priekšsēdi ievēlēja V. Janumu, vicepriekšsēdi V. Reimani, bet valdes locekļiem — G. Odiņu, P. Balodi, R. Ancānu, A. Bērziņu, A. Silgaili un V. Hāzneru.

Delegātu pilnsapulci, par kuras vadītāju ievēlēja G. Odiņu, bet sekretāriem — A. Bērziņu un D. Maļinovski, atklāja Centrālās valdes priekšsēdis V. Janums, norādot uz grūtībām, ar kādām organizācijai bijis jāsaduras, īpaši sākuma laikā, un izsakot cerību, ka par spīti visam DV spēs turpināt sākto darbu par svētību visai trimdas kopībai. Šo pašu cerību — īpaši zīmējoties uz aprūpi — izteica arī J. Ceims, sveicot delegātus trimdas centrālo iestāžu — LNP un LCP vārdā.

„Mēs pašlaik dzīvojam zināmā satraukumā un lielu notikumu gaidās, līdzīgi 1939. gadam, kad arī pamatā iedārdējās lielgabali," teica J. Ceims, „tikai šodien šis satraukums nav bezcerīgs, jo mēs zinām, ka tikai ieroču vara spēs lauzt tiranniju un atbrīvot dzimteni no nebrīvības jūga. Kaut tikai mums nepietrūktu vienprātības, stipras stājas un cīņas gara, šiem lielajiem notikumiem nākot arvien tuvāk!"

Nedaiļtu sanāksmes dalībnieku atzinību izpelnījās Augustdorfas nometnes vācu komandants H. Gecels (H. Götzel), savā runā atgādinot ieroču brāļību cīņā pret boļševismu, kas netiks aizmirsta, jo rakstīta abu tautu labāko dēlu asinīm. Vācu invalīdu savienības pārstāvis Strate apliecināja šīs draudzības reālizēšanos praksē; jaunajā Bonnas valdības sociāllikumā līdzīgas tiesības uz pabalstiem piešķirtas arī visiem karā cietušajiem latviešiem.

Tas viņiem, paliekot Vācijā, būs liels atbalsts, ja vien tie nenokavēs savlaicīgi iesniegt lūgumus.

V. Janums, sniedzot ziņojumu par centrālās valdes darbību, plaši un iespaidīgi attēloja nenogurstošo un nemitīgo cīņu, kādu valde resp. atsevišķi tās locekļi arī citās kapacitātēs veikuši par mūsu tiesībām izceļošanas un skrīningu jautājumos — cīņu, kas dažuviet izrādījusies bezcerīga, jo atsevišķas mums nedraudzīgas amatpers., šķiet, maz vēlējušās izmeklēt lietas faktiskos apstākļus, lai pēc tam dotu taisnīgu lēmumu, bet katēgoriski pastāv uz mums un faktiski arī visai demokratiskajai pasaulei nesaprotamu un kaitīgu viedokli. Tomēr mums šī cīņa jāturpina, jo nav izslēgts, ka ar laiku — īpaši aktīvi ieslēdzoties jaunprojektētajā vēstuļu rakstīšanas akcijā ASV prez. Trūmenam, senātoriem un citām iespaidīgām personām, kā arī ar rakstiem ASV presē izdodas noskaidrot lietas patiesos apstākļus un radīt mums labvēlīgu pagriezienu.

Pašlaik Daugavas Vanagu organizācijā 189 nodaļās dažādās zemēs pavisam 8908 reģistrēti biedri un 232 biedri veicinātāji, no tiem Anglijā 123 nod. ar 6200 b. (200 b. veic.), Vācijas britu joslā 25 ar 1138 (14), bet amerikāņu joslā 22 nod. ar 900 biedriem un 18 b. veic. Bez tam pastāv ik pa 3 nodaļām ASV un Austrālijā, 2 Kanadā un pa 1 — Argentīnā, Austrijā, Itālijā, Beļģijā, Holandē, Dānijā un Zviedrijā.

DV aprūpē Vācijā pavisam vēl atrodas 2272 personas, no tiem divas trešdaļas invalīdu un tbc slimo, savukārt divas trešdaļas no kopskaita britu joslā. Šiem aprūpējamiem gada laikā pabalstos izmaksāts DM 122.960,62, no kuŗām divas trešdaļas saziedojuši sardžu un darba vīri. No kultūrālā darba atzīmējama sporta kopu un drāmatisko pulciņu noorganizēšana nometnēs.

Joslu valžu ziņojumos tika sniegti papildus dati par organizācijas darbu un aprūpi atsevišķās joslās, no kuŗiem izrietēja, ka kultūrālā un ideoloģiskā ziņā rosīgāka bijusi britu, bet saimnieciskajā un aprūpes — amerikāņu joslas valde.

Pēc ziņojumiem sākās spraigas, brīžiem pat karstas debates, kuŗās no amerikāņu joslas delegātu puses (Pauzers, Pērkons uc.) izskanēja pārmetumi centrālajai valdei par it kā nesaimniecisku rīcību, par zaudējumiem DV grāmatnīcā, par velti izdotajām 1000 DM nereālai kalendāra apgādei Anglijā, nosebojumiem nozīmes izgatavošanā un daudz lielākā pašizmaksā nekā amerikāņu joslā, bet visai britu joslai — par saimniecisku pasīvitāti. Runātāji uzsvēra, ka katrs amerikāņu sardžu un darba vienību virs maksā aprūpes mērķiem 4% no savas algas vai 3—7 DM mēnesī, kamēr britu joslā tikai 1 DM vai 1%.

Centrālā un britu joslas valde šos pārmetumus tomēr lielāko tiesu atspēkoja, norādot, ka, piem., grāmatnīcas lietā centrālā valde jau agrāk ierosinājusi radikālus soļus pret bij. grāmatnīcas vadītāju V. Reinfeldu, bet tiešā pārraudzība bijusi uzticēta amerikāņu joslas valdei. Tāpat noskaidrojās, ka upuri, ko materiālā ziņā nes britu joslas Daugavas Vanagi, iegūst stipri lielāku nozīmi, ja padomā, ka tiem daudz mazāka faktiskā alga. Amerikāņu joslas sardžu un darba vīriem arī pēc 4% nomaksas paliek pāri personīgām vajadzībām daudz vairāk, nekā tas ir britu joslā. Grāmatnīcā ierosināja izdarīt revizijas, lai novērstu nesaimniecisku rīcību.

Pilnsapulce par intensīvo darbu centrālajai un joslu valdēm izteica pateicību. Tad ziņojumu par LNP darbību sniedza J. Ceims, un par DV delegātiem LNP ievēlēja: V. Janumu, J. Ceimu, G. Odiņu, P. Balodi, A. Silgaili un E. Lauvu.

Plašas debates izraisīja ierosinājums grozīt organizācijas statūtus, iesaistot par aktīviem biedriem ne vien jauno latviešu paaudzi, bet plašāk nekā līdz šim kritušo karavīru piederīgos un visus latviešus, kas soļās cīnīties par Latvijas neatkarības atgūšanu, neatkarīgi no viņu agrākās nostājas. Daudzi runātāji dedzīgi aizstāvēja pretējos viedokļus, kāpēc sapulce beigās vienojās pagaidām no būtiskiem grozījumiem atturēties, bet tanī pašā laikā pavērt DV organizācijā līdzstrādāšanas tiesības visiem, kas to patiesi vēlas.

Apstiprināja jauno pagaidu budžetu, radikāli samazinot administrātīvi tehniskos izdevumus. Tomēr budžets nevarēs izpildīties bez Vācijas un citu zemju DV nodaļu ieņēmsām. Pēc debatēm par globālās Daugavas Vanagu vadības izveidošanu pieņēma ieteikumu reālizēt to pēc „izklaidus" principa. Pēc tā DV būtu globāls prezidijs, kas sastādītos no vispārējās vēlēšanās izraudzīta priekšsēža un atsevišķo zemju DV valžu priekšsēžiem kā locekļiem. No Anglijas DV saimes kā lielākās ieņēmuma kārtā nāktu 2 locekļi.

Pēc spraigām debatēm uzdeva Vācijas valdei izveidot kopēju fondu, lai dotu iespēju izlīdzināt aprūpi starp Vācijas atsevišķajām joslām un tālākas emigrācijas zemēm, kur atbalstāmo skaits, salīdzinot ar nodevu maksātāju skaitu ir daudz labvēlīgākā samērā nekā Vācijā. Sekoja vēlēšanas, kuŗās jaunajā Rietumvācijas valdē ievēlēja: V. Janumu (priekšsēdis), V. Reimani (viceprieksšēdis), G. Odiņu, P. Balodi, A. Bērziņu, R. Ancānu, J. Ceimu, A. Silgaili un V. Hāzneru. Par valdes kandidātiem ievēlēja A. Vanagu, E. Lauvu, J. Gedrovicu, Galindomu un Pauzeru, bet revizijas komisijā — Pērkonu, Utināņu un Tirziņu.

Pēc ziņojumiem par invalīdu pārskološanās centru darbību nolēma ieteikt šo centru kursus absolvēt visiem, kam vien tas būtu iespējams. Jaunas izceļošanas izredzes cauŗ LRA uz Kanadu pavērušās invalīdiem, un jau reģistrējušies ap 40 tautiešu, tāpat invalīdiem uz turieni solas palīdzēt tikt prof. Kestlers, kas ir liels latviešu draugs. Pretēji agrākajiem gadiem, tagad no drošības viedokļa invalīdu intereses atstāt Vāciju stipri palielinājušās, taču pašreizējā nepārredzamajā situācijā grūti pateikt, par cik tālākā emigrācija attaisnotu zaudējumus materiālajā ziņā, proti rēgulāro pensiju, ko var saņemt, paliekot Vācijā.

Pēc divu dienu raita un intensīva darba pilnsapulce noslēdzās, pēc priekšsēža G. Odiņa beigu vārdiem vienojoties Latvijas himnā. G. G.

Kopīga pārstāvība 10 tautību DP presei

Centrālās un Austrumeiropas, Baltijas un Balkānu valstu brīvās preses savienība Vācijā, ko 1947. g. 1. martā kopīgu interešu aizstāvēšanai nodibināja amerikāņu joslā iznākošo dažādu tautību DP laikrakstu žurnālisti, vairāk nekā trīs gadu pastāvēšanas laikā veikusi atzīstamu darbu, atbalstot DP preses nacionālās un profesionālās intereses amerikāņu un vācu iestādēs, kā arī veicinot saprašanos atsevišķo tautību un to žurnālistu starpā. Tagad savienība pārkārto savu darbu, piemērojoties apstākļiem, kādi iestāsies Vācijā palikošiem bēgļu izdevumiem pēc izceļošanas akciju un IRO darbības beigām. Šai nolūkā arī ievadīti jauni sakari ar piekritīgām vācu iestādēm.

Nākot klāt dažām jaunām tautībām, savienībā patlaban pārstāvētas 10 tautību grupas: latvieši, igauņi, lietuvieši, krievi, ukraiņi, baltrutēņi, poļi, ungāri, rumāņi un jugoslavi. Bez Latvijas 9. augusta numurā jau minētiem savienības valdes locekļiem tagad lietuviešus valdē pārstāv S. Miglinas un S. Vikintas, baltrutēņus V. Bortņiks un M. Kuncevics un jugoslāvus B. Begovičs un N. Pribičs. Pēc jaunām vēlēšanām valdes prezidija sastāvs ir: priekšsēdis polis S. Moscinskis, 1. viceprieksšēdis rumānis V. Dumitresku, 2. viceprieksšēdis igaunis J. Pedaks, sekretārs ungārs Dr. Z. Makra, kasieris krievs inž. N. Odincovs.

Savienība drīzumā laidīs klajā almanachu, kas rakstos, skaitļos un ilustrācijās rādīs ne vien Vācijas amerikāņu joslas DP preses, bet vispār atsevišķo DP tautību sabiedriskās un kultūrālās dzīves attīstību.

Praktiskais padomnieks

PRASĪBA PAR REKVIZĒTIEM ĪPAŠUMIEM

Pēc Vācijas pastāvošiem noteikumiem var pieteikt visas prasības, kas radušās līdz kapitulācijai pret Vācijas valsti, tās karaspēku utt. Šīs prasības var būt cēlušās Vācijā, vai arī savā laikā Vācijas okupētos apgabalos.

Prasību reģistrēšanas nolūks ir noteikt to personu skaitu, kam šādas prasības ir, un šo prasību apmēru. Pieteiktās prasības vispirms pārbauda, lai noskaidrotu to ticamību, pēc tam reģistrē un prasības pieteicējam paziņo viņa akta numuru (Registrierbescheid). Tam seko prasības apmēra paziņošana (Prüfungsbescheid). Tiklīdz tas ir noticis, tad, piemēram, Šlesvigā-Holšteinā, Hamburgā un Lejassaksijā dzīvojošiem tautiešiem minētās prasības jāpieteic Oberfinanzprāsident Hamburg-Vermoegenserfassung — V 36 — Hamburg 13, Hartungstr. 5; Reinas-Vestfāles apgabalā dzīvojošiem — attiecīgām nodokļu pārvaldēm (Finanzamt, Verwaltungsstellen für Reichs- und Staatsvermoegen), bet Diseldorfas apgabalā dzīvojošiem — Oberfinanzprāsident Düsseldorf, Düsseldorf, Nausser Str. 20. Visas prasības jāpieteic rakstiski ar veidlapām, kas saņemamas augstāk minētās iestādēs. Prasībām par rekvizētiem zirgiem un automobiļiem paredzētas atsevišķas veidlapas.

Kad un kādā veidā notiks atmaksa, vēl nevar noteikt. Ar militārās valdības rīkojumu Nr. 99 pagaidām atlīdzības izmaksa nav atļauta, jo arī sakarā ar 3. valūtas likuma 14. paragrafu bij. saistības pret Vācijas valsti jaunā valūtā (DM) nav maksājamas. Pieminētā valūtas likuma (Umstellungsgesetz) 29. paragrafs gan nosaka, ka saistības pret Vācijas valsti un tās karaspēku varēs ievērot, izdodot jaunu vispārējo saistību izlīdzināšanas likumu (Lastenausgleichgesetz). Šo likumu pašlaik apspriež, un katram, kas ir ieinteresēts šinī lietā, ieteicams prasības pieteikt un tad nogaidīt šī likuma izdošanu. Isā rakstā nav iespējams aprakstīt prasību reģistrēšanas kārtību, kā arī prasību veidu un apmērus. To ieteicams katrā atsevišķā gadījumā noskaidrot augšminētās iestādēs. Mag. iur. J. Klucis

Atkal viens elks gāzts

Amerikāņu žurnāls Time (3. 7.) ziņo, ka lielnieku paradīzē atkal gāzts kāds elks, kas ilgu laiku noderēja par neapstrīdamu autoritāti tās valodniecībā — prof. Nikolajs Marrs, pēc dzimuma pus skots, pus gruzīnis. Marrs starp citu apgalvoja, ka abchazu valoda esot rada ar basku valodu un šīs valodas esot kā Eiropas, tā visas pasaules valodu pamatos. Ar tīri „steiciskām" metodēm viņš to centās pierādīt savos darbos, pie kam ar saviem uzskatiem par buržuju un proletāriešu valodas atšķirību utt. ieguva marksistiskās filoģijas tēva nosaukumu.

Nežēlastībā viņš par laimi krītis 16 gadus pēc savas nāves, jo ir miris 1934. g., bet interesanti, ka šo elku, kuŗa skola valdīja lielnieku filoloģijā līdz pat pēdējam laikam un kuŗu cildināja arī Niedre, Pelše uc. latviešu valodas „speci", nav gāzis neviens mazāks kā pats lielnieku lielkungs, gruzīnis Džugašvilis Staļins, uzrakstīdams, kā Time vēstī, 8000 vārdu garu apcerējumu „Marksims un filoloģija".

„Kautrīgi" pieminējis, ka viņš gan neesot valodnieks, Staļins pasaka, ka tomēr esot autoritāte jautājumā par marksismu filoloģijā. Marra pamatojumi esot nepareizi un valodas vispār esot nacionālas. Šķiŗu valodas esot anarchistu izdomājums, un krievu valoda esot palikusi tā pati, kas pirms revolūcijas. Marrs tāpēc esot bijis vulgārizētājs un rupjš tautas ienaidnieks. Viņš prasot Marra sabotieŗu kliķes likvidāciju! Sic! Tā atkal reiz redzams, ka lielnieku paradīzē nekas nav pastāvīgs un ka tur tikai Staļins ir autoritāte visos jautājumos. L. R.

Vai jauni Tutanchamona lāsta upuri

Milāna (fm). — Jauna, pagājušā gadā sākusies neparastu nāves gadījumu rinda, kas turpinājusies šovasar, likusi atjaunoties kopš kāda laika apklusušajiem mīnējumiem par „faraona lāstu" un citām hipotēzēm, ko savā laikā saistīja ar ēģiptiešu faraona Tutanchamona jeb Tutenchamuna kapeņu atvēršanu 1922. g. pie Luksoras.

Šie mīnējumi radās pēc tam, kad nedabiskā un dažkārt neizskaidrojamā nāvē mira daudzi ar kapeņu atklāšanu un atvēršanu saistīti zinātniskās ekspedīcijas locekļi, sākot ar lordu Karnarvonu un otru angli Hovardu Kārteru. To visu mēģināja izskaidrot ar 14. g. s. pr. Kr. dzīvojušā faraona lāstu pret katru, kas iedrošinātos traucēt viņa aizkapa mieru. Karnarvons un Kārters beidza dzīvi pašnāvībā, it kā „noslēpumainas varas dzīti" mezdamies zem ātrvilciena.

Arī angļu leitnants Bēkers, kas pagājušā gadā apmeklēja Tutanchamona kapenes, tikai zobojās par šīm mistiskajām leģendām un, atgriežoties mājās, slepeni paņēma līdzi kā suvenīru vienu faraona mūmijas pirkstu. Pēc tam viņa ģimeni piemeklēja noslēpumainu nāves gadījumu virkne. Vispirms pats Bēkers mira ar smadzeņu trieku, kad iepriekš bija atvēris sainīti ar mūmijas pirkstu. Pēc tam mira visas personas, kas nonāca saskarē kaut vai tikai ar suvenīra iesaiņojumu. Pēc Bēkera dēla nāves sainītis ar faraona pirkstu pazuda bez pēdām, kaut gan nama pārvaldniece to vēl iepriekšējā dienā bija redzējusi seifā. Tālāk pagājušā gada augustā ar pēkšņiem krampjiem mira angļu profesors P. Ņuberrijs, kas vairākkārt bija apmeklējis Tutanchamona kapenes un sarakstījis par faronu vairākus darbus.

Šī gada maijā Luksoru apmeklēja itaļu ceļotāju grupa, ko bija ieinteresējusi itaļu senatnes pētnieka prof. Loreti telegramma par Tutanchamona dēla mūmijas un lielu bagātību atklāšanu jaunuzietās blakus kapenēs. Arī viņi zināja visus nostāstus par „faraona lāstu", bet neveltīja tiem nekādu vērību. Ieejot jaunatrastajā kapeņu telpā, ceļotājiem uz brīdi kļuva nelabi. Arī pats prof. Loreti jau iepriekš bija saslimis ar vispārēju organisma vājumu un jau nākošā dienā pēc savu itaļu kolēģu ierašanās devās uz dzimteni, kur uzsāka ārstēšanos speciālistu vadībā.

Pārējie atbraucēji Luksorā piedzīvoja līdzīgus vājuma brīžus, bet izskaidroja tos ar ceļa grūtībām un nogurumu. Kad grupas dalībnieki atkal atgriezās Romā, Neapolē un Milānā, četru dienu laikā sekoja trīs dīvaini nāves gadījumi. Kāda Loreti sekretāre mira ar asinděšanās pazīmēm. Otra grupas dalībniece Bobačo pārbijās no it kā redzētas „parādības aiz loga" un pēc trīs dienu pavadīšanas murgos mira ar sirds vājumu. Kāds profesora draugs dabūja galu zem smagā auto; aculiecinieki apgalvoja, ka viņš kā apmāts vai mēnešsērdzīgs devies tieši zem mašīnas ritenjiem.

Pats jauno kapeņu atklājējs prof. Loreti patlaban atlabst. Viņa ārsts, kas reizē ir arī izcils fiziķis, konstatējis, ka visi pacienta iekšējie organi kādu nepazīstamu izstarojumu ietekmē bija sākuši panīkt. Noslēpumaino kaiti izdevies ārstēt ar radiju.

NIMBIDINS — JAUNS LĪDZEKLIS PRET ĀDAS SLIMĪBĀM

Londona (md). — Daily Mail ziņo no Jaundēlijas par jaunatklātu efektīgu līdzekli vairāku plaši izplatītu ādas slimību ārstēšanai. Jaunais medikaments nosaukts par nimbidinu, un to izveidojušas Indijas valsts laboratorijas Jaundēlijā. Nimbidinu iegūst no nēmas jeb margozas koka, kas Indijā ļoti populārs, jo visdažādākās tā daļas tauta jau līdz šim izmantoja daudzām ārstniecības un citām praktiskām vajadzībām. Margozas ārkārtīgi daudzpusīgās noderības dēļ daudzi indieši šo koku pat uzskata par svētu. Margozas rīkstītes lieto zobu tīrīšanai, pie kam rīkstīte apvieno zobu suku un pastu. Koka lapu un mizas novārījumu lieto pret drudzi, bet kaltētas lapas un mizu — ievainojumu un augoņu dziedēšanai un pret citām kaitēm.

No margozas iegūtais nimbidins esot ļoti iedarbīgs pret ekzemu, kašķi, furunkulozi, kā arī derīgs čūlājošu vāšu, apdeguma brūču un citu ādas kaišu un slimību ārstēšanai. Botāniķiem margozas koks pazīstams ar nosaukumu Media Azadirachta vai Melia Indica.

Padomju kolosa spēks un vājums (1)

Saukļi un īstenība

KOLHOZU SISTĒMAS KRIZE — PADOMJU IEROČI TOMĒR LABĀKI PAR PADOMJU SMARŽĀM

Turpinot pagājušajā Latvijas numurā sākto Ričarda Vilsona raksta atreferēšanu no žurnāla Look, sniedzam apceres tālākos izvirzājumus, kas šoreiz skar padomju bruņošanās rūpniecību un kolhozu sistēmas lielo neveiksmi.

Labais padomju apstākļu pazinējs Elsvorss Raimonds, vērtējot Padomju savienības rūpniecības pašreizējo un pēc 5 gadiem sagaidāmo potenciālu, paturējis prātā faktu, ka tā iegulda ieročos daudz lielāku procentuālo daļu no visiem saviem resoriem nekā rietumu valstis. Kaut gan krievi kara laikā ražoja tikai 12 milj. t tērauda gadā, pret ASV 81 milj. t, padomju rūpniecība ar šo daudzumu tomēr ražoja 32.000 tanku, 40.000 lidmašīnu un 20.000 lielgabalu gadā. Savienotajām valstīm bija septiņas reizes vairāk tērauda, bet tās producēja tikai apm. divreiz vairāk ieroču, atskaitot kaŗa kuģus.

Arī padomju pusē nākuši klāt jauni ieroči. Lielgabalu vietā ražo raķešu šaujamās platformas, bet sīko ieroču fabrikās līdzteķus arī tanku un lidmašīnu daļas. Patlaban ASV sāktā rūpniecības mobilizācija, salīdzinot ar Pad. savienību, ir tīrā bērnu spēle. Politbirojs šajos gados nav snaudis ne brīdi un visu padomju rūpniecību turējis pastāvīgā gatavībā kaŗam. Kamēr Rietumeiropā un Amerikā rūpniecībai jāapmierina nemitīgs plašā patēriņa preču pieprasījums, politbirojs ar to rēķinās iespējami maz. Toties pēdējā piecgade prasīja divkāršot alumīnija, mākslīgās gumijas un mašīnu produkciju. Beidzoties kaŗam, daudzus sarkanarmijas virsniekus novietoja darbā svarīgās rūpnīcās, kuŗu darbība viņiem bija jāpleskaņo bruņošanās vajadzībām. Kad agrākais ASV vēstnieks Maskavā Volters Bedels Smiss apmeklēja lielāko padomju automobiļu rūpnīcu, viņš daudz no automobiļu ražošanas neredzēja, bet gan ievēroja, ka liela daļa fabrikas stāvēja dīkā, — gatava pavisam citu priekšmetu, nevis vieglo automobiļu ražošanai. Virsniekiem šādās rūpnīcās ir liela teikšana. Viņi izšķir, kuŗi strādnieki atbrīvojami no iesaukšanas, viņi vada pretgaisa aizsardzības apmācību, vingrina personālu fabrikas aptumšošanā un maskēšanā.

Ierasta lieta ir divējā veida slīdošās lentes fabrikās. Piemēram, pie vienas lentes top traktori, bet tuvumā uz citas lentes būvē mazos tankus. Cauruļu fabrikas reizē ražo arī lielgabalu stobrus, bet darba rīku fabrikas — šautenes. Daudzas rūpnīcas tīši izprojektētas daudz lielākas nekā normāli būtu vajadzīgs; tās pilnā mērā varēs izmantot tikai kaŗa gadījumā. 1946.—50. g. piecgadē traktoru fabrikas plānotas par piektdaļu lielākas nekā prasītu paredzētā produkcija, mašīnu un darba rīku fabrikas par ceturtdaļu lielākas un auto rūpnīcas pat uz pusi lielākas. Īpaša izejvielu ministrija esot uzkrājusi retus metallus, gumiju un citus vērtīgus materiālus par apm. 1500 milj. dolaru.

Rietumnieki parasti vīpsnā par padomju preču kvalitāti, ieskaitot apbruņojumu. Tas nav pareizi. Padomju parīmi var arī neatgādināt puķu smaržas, krievu velosipēdi var grabēt un kratīties, bet krievu kaŗa materiāli ir pirmās šķiŗas. Sarkanarmija bija amerikāņiem priekšā raķešu lietošanā, padomju artilerija sniedza tālāk un krievu automatiskie kājnieku ieroči šāva ātrāk. Tāpat Staļina tanki saviem uzdevumiem bija labāk piemēroti. Toties krievi kliboja sarežģītāku mašīneriju, piem., lidmašīnu, kuģu, radara, elektrisko iekārtu utt. būvē. Militāristi domā, ka krievi šo trūkumu arī tagad vēl nav pilnīgi novērsuši, lai gan dara visu, lai izkoptu savu techniku. Abos iepriekšējos gados pusi no visām Staļina prēmijām izgudrotājiem piešķīra par izgudrojumiem bruņošanās nozarē. Arī šogad 28 godalgas saņēma bruņošanās speciālisti, to vidū 7 lidmašīnu konstruktori.

Pat Kremlis zina, ka arī policijas valstī ar piespiestu darbu un priekšā rakstītu dzīves veidu vien nevar gūt izcilus panākumus un strādnieku darba gribas uzturēšanai un uzmudināšanai tomēr vajadzīgi vēl kādi veicinātāji līdzekļi. Tāpēc arī Maskavas valdība tā reklāmē sociālām un kultūrālām vajadzībām paredzētos budžetus, dažādus apbalvojumus par darba sasniegumiem, brīvu studiju veicināšanu uc. Viss padomju militārais personāls ir divunpusreiz lielāks nekā amerikāņu, bet padomju armijas un flotes uzturēšana ir lētāka nekā ASV.

Kamēr Savienotās valstis rūpniecības paplašināšanā iegulda tikai 7,7 proc. no tautas ienākumiem, Padomju savienība tādiem mērķiem paredz 12,5 proc. jeb astoto daļu no tautas ienākumiem. Tiešiem militāriem mērķiem Maskava izdod divreiz lielāku daļu. Tas nozīmē, ka dzīves standarts arī turpmāk paliks zems. Iespējams, ka daļa no padomju militārā budžeta noslēpta citos budžeta posteņos, piem., atompētniecības izdevumi varētu būt ietilpināti izdevumos zinātnei un izglītībai. Ja tas tā būtu, tad, pēc dažu lietpratēju domām, krievi varētu būt progresējuši atomtechnikā tālāk nekā to visspār pieņem. Padomju savienība arī šobrīd būtu, sīksts kaŗotājs, tomēr tai vajadzīga vēl vismaz viena piecgade, lai tās rūpniecības militārais spēks varētu sacensties ar ASV.

Pēc rūpniecības nākošā nozare, kuŗai jāveltī uzmanība, ir lauksaimniecība. Ar padomju kolhoziem kaut kas nav kārtībā, — par to vienis prātis tūkstošiem bēgļu no Ukrainas, Latvijas, Krievijas. Arī no pašas krievu preses un radio var uzzināt par neskaitāmām nekārtībām kolhozos, sliktu darbu, zādzībām. Padomju lauksaimniecības sistēma nav spējusi pacelt pārtikas produkciju līdz pirmskaŗa līmenim. Kamēr rūpniecību dzen uz priekšu, lauksaimniecība atpaliek.

Sevišķi plašus pētījumus tieši šinī nozarē Karnegija fonda un Stanforda universitātes uzdevumā izdarījis Dr. N. Jasnijs, kas bijis lauksaimniecības speciālists Krievijā kā cara, tā Kerenska un padomju režīma laikā. Dr. Jasnijs šaubās, vai nepietiekamā pārtikas apgādē spētu atturēt Maskavu no kaŗa, bet skaidrs gan tas, ka jebkuŗā ilgākā kaŗā Pad. savienība, nesaņemot vairs pārtikas sūtījumus no sabiedrotiem, kā pēdējā kaŗā, nonāktu nopietnā pārtikas krizē. Nākošais Dr. Jasnija secinājums ir tāds, ka Pad. savienībai gan ir milzīga territorija, bet tās izmantojamās zemes platības īstenībā ir visai ierobežotas. Sociālizētā lauksaimniecība nespēj apmierināt vajadzības, bet Maskava arī nevar pāriet atpakaļ uz privāto lauksaimniecību — pat ja gribētu, jo nav pietiekami traktoru, nedz darba zirgu šādam plānam. Kopš brutālā un asiņainā lauksaimniecības kollektīvizācijas sākuma 1928. g. palikusi tikai viena ceturtā daļa no toreizejā darba zirga skaita. Pēc Dr. Jasnija domām, Padomju savienībai stāvot priekšā diezgan ilga, grūta un sāpīga izbazūnēta kolhozu sistēmas reorganizācija. Jasnijs, pretēji dažiem optimistiem, nedomā, ka šī kollektīvā sistēma varētu pati sabrukt. Tomēr politbirojs jau bijis spiests nodot atpakaļ privātā lietošanā 20 milj. mazo, apm. akru lielo zemes gabaliņu. Pēc vēl citu vērtētāju domām, arī pats politbirojs necer, ka kolhozu sistēma jebkad spēs apgādāt valsti ar pietiekamu pārtikas daudzumu pēc rietumu standartiem. Tādēļ vienkārši jācenšas izspiest, no šīs sistēmas iespējami vairāk. Bez tam šī sistēma tur grožos 40 milj. zemnieku.

Propagandā uz āru Maskava kolhozu sistēmu un kolhozniekus visādi glorificē. Tomēr šī lepošanās ar milzu traktoriem, jaunām kviešu šķirnēm un nebijušiem lauksaimniecības zinātnes sasniegumiem ir tikai nereāls sapnis. Par spīti lepnajam propagandas sauklim, ka Pad. savienībai esot vistālāk mechanizēta lauksaimniecība pasaulē, caurmēra amerikāņa farmeŗa ražība pēc kaŗa bijusi 4,5 reiz lielāka nekā kolhoznieka. Tieksmē pēc lielām mašīnām un dižiem mērogiem aizmirsta lietderība. Piemēram padomju lauksaimniecībai daudz vairāk par 60 z. sp. „begemotiem" noderētu mazie, vienam vīram apkalpojamie 16 z. sp. traktori, bet to trūkst. Lieta gan tā, ka šos lielos traktorus var ražot uz vienas slīdošas lentes ar smagiem tankiem. Dažus t. s. krievu „sasniegumus" lauksaimniecībā amerikāņu lietpratēji vispār uzskata par muļķībām, piem. ilggadīgos daudzvārpu kviešus, par kuŗiem amerikāņu agronomi domā, ka tie atkal pārvērtīšoties atpakaļ par to pašu parasto kviešu šķirni. Padomju zinātne aizrāvusies ar Ļisenko teorijām, kas apgalvo, ka arī iegūtas pazīmes var būt mantojamas, ka stādi un arī cilvēki ir „uzlabojami" un šos uzlabojumus var nodot mantošanas ceļā pēcnācējiem. Rietumu zinātnieki „Ļisenkoismu" neņem nopietni.

Lai kā, padomju pārtikas produkcija kopš 1917. g. revolūcijas dienām tomēr pieaugusi. Šinī ziņā krieviem gan vēl tāls ceļš priekšā, bet viņi var pacelt produkciju, ja Kremļa plānotāji atradīs īsto individuālās un kollektīvās lauksaimniecības kombināciju. Arī lai to veiktu, Pad. savienībai vajadzēs vēl savi 5 gadi.

Nākamajā turpinājumā lasiet
ASV UN PSRS MILITĀRO SPĒKU SALĪDZINĀJUMU

TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI

Aleksandrs Plensners

Z. Meierovica 25. nāves dienas atcerei
(1925. 22. 8. — 1950. 22. 8.)

II

Mūsu zemē jau augstu sit politiskās cīņas bangojumi. Bet tie lielā mērā norimst pie nama, uz kuŗa tik simboliski redzams latīņu uzraksts, ka vienība mazas lietas dara lielas, bet strīdi pat lielās saskalda. Bet vēl spilgtāk šī atziņa izpaužas šī resora valdītājā. Valdītājā? Nē, tikai kollēģiālā, visu augsti respektētā vadītājā. Šīs īpašības dēļ jau viņam divi reizes nācies pārņemt visas valdības vadību. Tas ir 1921. un 1923. g. Un abi šie gadījumi ir raksturīgi viņa īpašībām un dāvanām. Kad viss jau liekas izjucis, kad visi valsts ratu vilcēji kā pazīstamajā fabulā grib raut uz dažādām pusēm, viņam vēl izdodas panākt kopēju gaitu. Arī tā valdība, kuŗā viņš ir tagad, lielā mērā ir dabūjusi vairākumu viņa iespaida un nopelnu dēļ. Pa šiem 7 gadiem tikai vienu reizi uz dažiem mēnešiem parlaments ir nodevis ārlietu vadību citās rokās. Krietnās un godīgās rokās.Lai Dievs pamelo arī tās. Bet tas nav tas. Ne pat ēnas no tā. Kaut arī ārlietu resors jau lielā mērā noorganizēts un tik daudz lielāko un grūtāko jautājumu nokārtots.

Un visiem liekas, ka šī eksperimenta pietiks. Uz ilgiem laikiem. Jo mums tak ir kas pavisam sevišķs, mums ir — Meierovics. Vēl nekad viņa autoritāte nav bijusi lielāka, neapstrīdamāka. — Liekas — tikai tagad viņš ir apjaucis visā spēju lielumā. Vēl vienmēr mūsu prese ir pilna viņa pēdējo ārzemju ceļojuma atskaņu un panākumu izvērtējumu. Tagad viņš ir neapšaubāmi kļuvis par visspilgtāko, visizcilāko personību mūsu politiskajā un sabiedriskajā dzīvē.

Dzird gan, ka viņš gribot aiziet no politiskā darba. Ka viņam ir vilinātājas iespējas un nodomi saimnieciskā dzīvē. Var jau būt, ka viņam ir apnicis vēl vienmēr sīki atzīmēt katru izdoto latu kabatas grāmatiņā, kā agrāk skolas un studiju laikā. Un vēl jo vairāk valsts dienestā. Nē, viņš nav sīkumains. Nepavisam. Bet viņš zina, kā trūkums sasaista. Ka ir jāprot iekārtoties, lai iztiktu arī ar mazumu paša pelnītu mazumu. Tagad jau gan ilgāku laiku viņš ir liels vīrs. Bet viņa valsts nav bagāta. Tiesa, nav gan viņam vairs tā kā valsts sākumā, kad bija tik grūti sameklēt līdzekļus, lai varētu darboties. Kad bija jābaidās, vai nepietrūks dažu šiliņu vai franku, lai izkļūtu no viesnīcas. Bet tā lielākā privātā materiālā rocība, kas viņam tagad ir, saistās ar sairumu un sadalīšanos viņa personīgajā dzīvē. Laimīgais! Nē, viņam ir arī sirds. Viņa deniņi ir kļuvuši tik balti.

Bet lai tas kā — mūsu tauta ir droša un lepna par savu ārpolitiku. Par savu ārlietu ministru. Nekur tā neļaus viņam aiziet. Tas būs tās nodrošinājums vēl ilgi, jo ilgi.

1925. g. 22. augusta sestdiena. Kas pazina Meierovicu darbā, tas zina, ka viņam pašam nebija sestdienas un svētdienas atpūtas. Taisni tad, kad apmeklētāji nevirināja kabineta durvis, viņš visnetraucētāk varēja nodoties savam darbam. Iedziļināties iesniegumos un dokumentos. Viņš nīda paviršību.

Tak strādāt var arī automobilī braucot. Un arī uz laukiem, pie bērniem un tuviniekiem. Vakar bija Helmūtiņa, vecākā dēla, vārda diena. Šodien iznāk tā kā pa pusei Rūtiņai. Un arī Gunāram, šim tikko 5 gadus vecajam nemiera garam un mīlulītim, viņam ir kāds pārsteigums. Bet tam jau būs vislielākais prieks pabraukties automobilī un parunāties ar savu draugu šoferi. Kopš vien viņš sācis rāpot, lielākie draugi tam ir šoferi, bet pastāvīgais sarunu priekšmets — auto. Vakar jau Meierovics sazvanījies un zina, ka viņu šodien tur gaida.

Ceļš uz Brizules Druķiem nav vēl nekāds labais. Vēl Latvija nav varējusi pārvērst kara izbrauktos ceļus

Zigfrīds Meierovics

jaunās šosejās vai pirmklasīgos grants ceļos. Bet arī tas drīz būs. Pagaidām vēl jāpaciešas, un līdz Tukumam jālēkā pār sprunguļiem. Jā, tālu jau viņi tagad dzīvo. It kā nobāzti. Kāda ēna pārslīd sejai. Nē, viņš šodien nevar braucot strādāt. Laikam šis ceļš vainīgs.

Tukums. Kur tie gadi, kad viņš te gāja skolā. Taisīja revolūciju. Kā toreiz visi skolnieki. Tak liekas, ka viss tas vēl nupat vakar. Lūk, māja, kuŗā viņš dzīvoja. Jansonu ģimenē. Kāds krietns skolotājs un cilvēks! Viņš te daudz mācījies. Tur aiziet ceļš uz Kabili, audžu vecāku mājām. Cik daudz viņš pa to braucis un gājis. Droši vien pa to kādreiz braukusi viņa māte. Skaistā un gudrā Anna Filholde. Viņš to nekad nav redzējis. Viņa ir mirusi, dodot viņam dzīvību. Divpadsmitā dienā pēc viņa piedzimšanas.

„Es esmu laimes kalngalus sasniegusi, es esmu laimīga," mirstot mierinājusi viņa izmisušo tēvu. Jā, tas ir tāds savāds laimīgums, kas viņus pavada. Viņš ir kristīts mātes bēru dienā. Pie vēl vaļēja mātes kapa. Tēvs ir devis viņam mātes vārdu kā otro. Lai viņš vienmēr būtu ar to saistīts. Un nav arī neviena viņa paraksta, kur tas būtu piemirsts.

Arī tēvu viņš vairs neatceras no bērnības. Pārstrādājies un piemeklējuma nomākts, tas saslimis ar grūtsirdību viņam 4 gadus vecam esot. Kā apmēram tagad Gunāram. Par Durbes doktorātu viņa atmiņā ir tikai migla. Tikai pagājušo reizi, kad viņš tur bijis, viņš tur sajutis kā kādu pagātnes atplaisnājumu. Brīnums, kā ar gadiem var atkal atdzīvoties tik sen jau zudušais.

Tēvu viņš atceras tikai no apciemojumiem slimnīcā. Bet tās nav vieglas atmiņas.

Tur nāk Brizules ceļš. Auto ātri pārsviežas pār daudzajiem paugu riem. Tad seko pagrieziens meža ceļā uz Druķiem. Tas jau nu pavisam grūti braucams. Bet tur jau būs priekšā. Kā tad. Tur jau viņi stāv un gaida, panākuši dažus kilometrus pretim. Tur Helmūts, tāds pabāls un pastīdzējis, glezns un kautrs. Kā māte. Tur tumšacainā Rūtiņa Sejā pavisam tēvs. Tikai par nopietnu saviem gadiem. Tur pārvērties mēneša smaidā apaļais Gunārs. Un tur viņa. Ne vien ilgo gadu uzticamā mūža biedre, bet arī bērnības un jaunības draugs, mīļākā māsīca. Vistuvākais cilvēks un atbalsts cauri tik daudzām smagām un arī labām dienām. Viņš zina, ar kādu bezgalīgu mīlestību, ar kādu eņģelisku piekāpību viņa ir upurējusi viņam visu. Viņš zina, ko viņa cietusi. Bet tagad, kā vienmēr viņa tuvumā, arī viņas acis atmirdz priekā. Un viņi apskaujas tikpat sirsnīgi kā agrāk. Kā agrāk pirms daudziem gadiem. Nē, vēl padziļinātāk. Kā kādā klusā lūgumā un piedošanā. Tad ap kaklu apvijas trīs pāri bērnu rociņu. Uz lūpām un vaigiem spiežas valgās bērnu lūpas. Viņiem ir atkal papiņš. Viņu papiņš ir atkal klāt!

Un kad viņi, sasēduši, brauc atkal tālāk, kad ap viņu mirdz visas šīs priekā starojošās acis, kad viens pār otru birst jautājumi, atbildes un stāsti, viņš ir tiešām laimīgs. Ir atkal tik viegli un gaiši. Tur jau nāk šī nogāze. Drīz būs atkal klāt arī Druķi. Bet kas tas! Viņš jūt, ka auto gāžas. Rokas vēl instinktīvi sniedzas sargāt savus mīļos. Tad nāk kāds trieciens, kāds briesmīgs spiediens.

Un tā jau ir cita gaisma, ko skata viņa acis.

*

Prieka vietā neizsakāmas bēdas šo pēcpusdienu nolaidušās pār Druķiem. Bet tā nav vienīgā vieta, kur šovakar un vēl daudzas dienas un naktis līst asaras. Drūmā vēsts ātri pārlido visu zemi. Tai ilgi negrib ticēt. Nevar tak būt, ka vīrs, kam viss tā veicies, tik pēkšņi tiktu mums atrauts kādā nejēdzīgā katastrofā. Kādas pieceļa nogāzes dēļ. Varbūt vēl notiks brīnums? Bet kas ir cilvēku jēga un cilvēku brīnums? Tik viens top skaidrs: Latvija ir zaudējusi savu lielo ārlietu ministru. Ierauts robs mūsu tautā, kas ne ar ko nav aizpildams. Varbūt uz ilgiem gadiem. Varbūt nekad. Tā raksta toreiz kāds laikraksts. Bet to sajūt visi Visa Latvija ir kā konvulsijās. Nav mājas, nav dzīvokļa, kur šais sēru dienās nebūtu jaužami šņuksti. Kā pēc kāda tuvinieka. Vai vēl vairāk. Pat rūdītiem vīriem iezogas mitrums acīs un iedrebas lūpu kakti. Vienalga, vai tas skolās vai tikai dzīvē mācīta darba strādnieks. Arī ar savas pāragrās nāves bēdām šis vienotājs apvieno visus. Jā, tas ir tiešām laimīgs — sāpes liecina ne tikai par piekeršanos kādai personībai. Tās liecināja arī par tautas patriotismu. Viņa reāģē tik spilgti tāpēc, ka sajūt, ka tas patiešām ir tik liels viņas zaudējums.

Sajūt to, kas tiešām piepildījās: Meierovica vieta palika nealizpildīta. Visu šo laiku. Un nav saskatāms tā aizvietotājs.

Meierovicam tagad būtu 63 gadi. Tas valstsvīram nav kāds vecums. Droši vien mūsu valsts dzīvē šis un tas būtu noticis citādi, ja viņš būtu dzīvojis. Bet kur būtu šodien viņš pats?

No pārējiem traģiskā 22. augusta dalībniekiem viņa Rūtiņa smok jau 9 gadus Sibirijā. Helmūts — varbūt turpat. Gunārs ar māti nevar izkļūt no Vācijas. Jo arī viņam ir nācies stāvēt par savu tēvu zemi.

Tikai Meierovics atdusas mūsu dzimtajā zemē, neskarts no šo laiku pazemojumiem. Kā viens no mūsu gaišāko laiku vislielākajiem. Un varbūt tiešām uzmanības pilns ir viņa miegs, kā saka Virza. Un pāri kādai biezai un netīrai tumsai viņš jau saskata jauna rīta dzidro iesvītru. Laimīgais.

Arnolds Apse

SPĪTNIEKS

(Latviešu karavīriem)

Par tautas tiesībām un tautas zemi kaujā
Viņš lepni gājis bij bez bailēm un bez vilts.
Nu, šausts un izraidīts no zemes un no ciltsm
Viņš izsmiets gadiem jau pēc mājas vietas taujā.

Tam sausa, rūgta maize sastrādātā saujā,
Pār tūkstoš jaunām jūrām viņam ceļams tilts
Uz zemi atņemto, kur asinīs lip smilts,
Kur viltus pravieši dzen tautu nāves pļaujā.

No spīts šis izdzītais un dzelzu gribas dzīvo,
Tam trimdas somā līdz ir šķēps, kas nesarūs
Un krūtīs vīra sirds pret likteņvaru sīvo.

Un reiz pār melu jūrām tilts kad gatavs būs,
Uz cīņu pēdējo par mūsu zemi brīvu
Šis lielais spītnieks sauks un mājup vedīs mūs.

Paula Jēger-Freimane

Jāzeps Vītols — latvju mūzikas patriarchs

I

Pieminot latvju lielā mūzikas mākslinieka Jāzepa Vītola 87. dzimumdienas gadskārtu (26. jūlijā), pašķirstīsim kādu grāmatu, kas iznāca Latvijā tanīs pašās pēdējās 1944. gada rudens dienās, kas mūs izklīdināja pa pasauli, un kas tāpēc retam latvietim tā pazīstama. Tas ir kapitālais darbs Jāzeps Vītols — raksti par viņa dzīvi un darbu 80 gados, ko rediģējis Jēkabs Graubiņš un kas apvieno tuvu 30 mūzikas mākslinieku lietpratīgus rakstus par jubilāru un pāri par 10 citu redzamu gara darbinieku atmiņu zīmējumus. Šī grāmata palīdz mums cienīgi ieiet Jāzepa Vītola mūzikas „katedrālē", kā Jēkabs Poruks tik cildeni apzīmē J. Vītola mūzikas vareno celtni, atklādama un skaidrodama tās cēlēja dzīvi un darbu. Speciālai recenzijai arvienu vēl par šo izcilo grāmatu trūkstot, šīs rindas tad nu gribētu īsā kopsavilkumā parādīt plašākām lasītāju aprindām J. Vītola mākslinieciskās personības tapšanu un viņa darba vērtību, kādu to atspoguļo viņa laika biedra liecības.

Jāzeps Vītols ir latviešu mūzikas mākslinieks ar spilgtām nacionālām iezīmēm kā tēmatikā, tā stilā. Jau Em. Dārziņš savā laikā par Beverinas dziedoni un Gaismas pili rakstīja: „Ar šim kompozīcijām Vītols parādījis, kādai vajag izskatīties latviešu mūzikai; viņas ir tie stūrakmeņi, uz kuŗiem jāceļ tālāk mūsu mūzikas ēka". Un Jēkabs Graubiņš liecina: „Ar savas tautas mūzikas garu un stilu Vītols ir sadraudzējies kā reti kāds cits latviešu mūziķis." — Vai tad nu mūs nepārņem pārāk liels izbrīns, kad lasām Jēkaba Vītoliņa rakstītā J. Vītola dzīves aprakstā, ka Vītols līdz savam 18. dzīvības gadam nemaz vēl nav pratis latviski runāt, ka līdz savam 17. dzīvības gadam viņš vēl nav dzirdējis nevienu latviešu tautas dziesmu, ka viņa pirmās kompozicijas ir bijušas tikai ar krievu un vācu tekstiem? Tie ir fakti, kas sevišķi mums duras acīs tagad — tagad, kad mēs esam tik ļoti norūpējušies par savu nacionālo pastāvēšanu. Un tie lieku reizi liecina, ka tautas gars ir irracionāls, ka tam ir stipras saknes senču mantojumā, ka tas nav tik viegli pazudināms kādā atsevišķā mūžā. Zināms, Vītols būtu arī varējis pazust savai tautai, — visas iespējas uz to viņam bija plaši atvērtas. Bet viņš nonāca vidē, kas viņam atvēra līdz tam nepazītas latviska gara krātuves, un kļuva par vienu no visdedzīgākajiem latvju gara meklētājiem un vairotājiem.

Kaut gan Vītols bērnībā dzīvoja Latvijā, vasarās pat it tuvu Latvijas dabai un tautai, un bija liels dziedātājs kopš agrām bērnu dienām, ar latviešu tautas dziesmu viņš pirmo reiz saskāries nekur citur kā Pēterpilī, būdams jau Pēterpils konservātorijas audzēknis. — Mums visiem zināma tā straujā gara dzīve, kādu tolaik — tautiskās atmodas laikmetā — dzīvoja arī latviešu jaunekļi un vīri, kam bija laimējies nokļūt Krievijas metropoļu augstākās skolās. Latvieši mācījās kā universitātēs, tā mūzikas un tēlojošo mākslu augstskolās. Pēterpilī tolaik dzīvoja mūziķi — Jurjānu Andrējs, Indriķis un Ādolfs Bētiņi, Nikolajs Alunāns, Jēkabs Ozols; literāti — Vensku Edvarts, Stērstu Andrējs, Kažoku Dāvis, cenzors Mārtiņš Remikis; gleznotāji — savas biedrības Rūķis biedri — Purvītis, Rozentāls, Rich. Zariņš, Tilbergs, Šķilters, Brencēns uc. Tie turējās kopā, un arī Vītols nonāca un iejuka viņu vidū. Te viņš iepazinās ar latviešu dziesmu un sevišķi ar latviešu tautas dziesmu, ko dziedāja savās sanāksmēs latvieši. Tomēr izšķirīgo pagriezienu Vītolam deva pārvarīgais iespaids, ko viņš ieguva no 3. latviešu dziesmu svētkiem Rīgā 1888. gadā.

Vītols nu jau bija nobeidzis Pēterpils konservātoriju kā laureāts ar lielo zelta medaļu, un savu izcilo spēju dēļ tūliņ uzaicināts turpat par mācības spēku — pirmais latvietis. — Jēk. Vītoliņš raksta: „Trešie dziesmu svētki bija izcilas nozīmības notikums Vītola dzīvē. Ja viņa uzņemšana Pēterpils konservātorijas mācības spēku saimē piesaistīja viņu Krievijas visspožākajam un bagātākajam mūzikas centram — krievu ievērojamāko mūziķu sabiedrībai, jaunās krievu mūzikas skolas aprindām, kas tolaik jau bija ieguvusi pasaules nozīmi — tad 3. dziesmu svētki nozīmēja veselu apvērsumu Vītola iekšējā pasaulē, ar spontānu varu pievērsa viņu spēcīgi uzplaukstošās latviešu kultūras centieniem, deva viņam to latvisko orientāciju, kas viņam līdz šim vēl bija palikusi gandrīz sveša un kā mākslinieka no tā laika tapa izšķirīga visai dzīvei. — Viņš, kam bija atklāti ceļi uz lielajām mūzikas kultūrām, kas ar savu ģēniju varēja pievienoties tiklab krievu, kā vācu mūzikas gultnei, neatvairāmi sajūta nepieciešamību pilnīgi iekļauties tajā latviešu sabiedrības dzīvē, kas viņam pirmo reiz tik pilnīgi atklājās 3. dziesmu svētku laikā, lai tā arī nevarēja viņam solīt nekā tādu, kā piesliešanās kādai lielai mūzikālai nācijai."

Un tiešām, atkārtoti, atkal un atkal mēs lasām liecības par jaunā latvieša Vītola izcili labvēlīgo stāvokli konservātorijā, kā mācekļa, tā vēlāk paidagoga gados. Ar saviem slavenajiem audzinātājiem — Rimski Korsakovu, Glazunovu, Ļadovu uc., viņš sadraudzējās uz mūžu. Viņš bija Pēterpils krievu un vācu izcilās sabiedrības luteklis. Viņa skolotājs, konservātorijas profesors Johansens, reiz teicis: „Ich glaubte, Sie würden deutsche Musik schreiben; darin habe ich mich in Ihnen getäuscht."

Bet Vītola izcilākais skolotājs Rimskis Korsakovs viņa studiju laikā bija ierakstījis inspekcijas žurnālā šādu raksturojumu: „Savdabīgs! varbūt tāpēc, ka latvietis." Un par Vītola kompozicijām viņš bija izteicies: „Krieviska šī mūzika nav, vāciska arī nē." — Nu tad jau laikam gan latviska, — nodomājis autors pats. Un šim neapzinātājam latviskumam neapzināti izpausties laikam tomēr palīdzēja šī pati jaunās krievu mūzikas skolas ievirze, kas tiecās pēc nacionāla rakstura mūzikā. Sai ievirzē par apzinātu latvisku mūziķi bija jau izaudzis Jurjānu Andrējs, vēlāk izauga Emīls Melngailis un Jāzeps Vītols, un pēc viņiem vēl vesela rinda mūsu lielāko mūziķu.

Un tāpēc Vītols, palikdams vēl 30 gadu Pēterpilī izcilā konservātorijas mācības spēku postenī (kopš 1901. gada jau profesors) un no tiem 17 gadu būdams arī suverēns mūzikas kritiķis lielajā Pēterpils vācu laikrakstā St. Petersbuger Zeitung — visu šo laiku, pēc 3. latviešu dziesmu svētkiem ar visu savu personību, talantu un lielajām darba spējām tomēr piederēja savai latviešu tautai. Šie gadi nebija zaudējums ne latviskajam Vītolam, nedz arī viņa tautai. Taisni otrādi — tie palīdzēja viņam kļūt par to, kas viņš tagad ir: par eiropisku latvju mākslinieku, lietojot Jāņa Zālīša apzīmējumu. „Savā mūzikā," raksta Zālītis, „meistars arvien tuvojas tautas īpatai daiļuma izpratnei. Tomēr, apredzot vispārējās mūzikālās kultūras sasniegumus, nav sastindzis lokālā stila robežās, bet meklējis arī saskari ar tiem centieniem, kas izpaudušies citu vecāko un jaunāko kultūras tautu mākslā."

Iespaidi, ko Vītols izšķērdīgi guva gan no saskares ar izcilām mākslas dzīves parādībām, gan ar pašiem to autoriem, bija pavisam neikdienišķīga: pirmajos gados vēl galma protežētā Istā italiešu opera, vēlāk jaunā krievu opera, neskaitāmas koncertu slavenības, no kuŗām sevišķi Antona Rubinšteina koncerti bijuši Vītolam neaizmirstams pārdzīvojums, draudzīga saskare un sadzīvošana ar daudzām slavenībām personīgi, — tas viss atļauj Jēkabam Porukam teikt: „Viņa pieredzes, sakari ar daudzām lielām un mazām mākslas un sabiedriskās dzīves personām nostāda viņu šai ziņā nevienu mūsu mūziķu starpā pirmajā vietā, bet pat vienā no pirmajām pasaulē. Par aizgājušiem laikiem, par pirmā lieluma zvaigznēm, kas kādreiz mirdzēja mākslas debesīs, Vītols varētu stāstīt notikumus, kas mūsu paaudzei izklausītos kā teika. — Pēterpilī Vītols ir mācījies vērtēt mūziku pasaules mērogā." Tai pašā laikā viņš ir pirmais, kas nesis latviešu autora vārdu pāri robežai." Arī to viņš varēja pateicoties savam izcilajam stāvoklim un sakariem. Mūsu pazīstamais Rigas vācu žurnālists Oskars Grosbergs, kas tolaik bijis laikraksta rīkotājs redaktors St. Petersb. Zeitung, raksta: „Starptautiskajā Pēterpils mūzikālajā pasaulē Vītols ieņem sevišķu stāvokli; viņš ir šajā pasaulē vadošs: vācu laikraksta kritikas nokļūst Vakareiropā, tām ir vistālākā rezonance."

(Turpinājums sekos)

Martu Degaini pieminot

Daudzajām latviešu trimdinieku kapu kopiņām Vāczemē tikko pievienojusies jauna. Tā sedz rakstnieces un jaunatnes audzinātājas, mūsu rakstniecības senlora Pāvila Gruznas dzīves biedres Martas Degaines mirstīgās palieka.

Tikko pirms dažiem gadiem dabūjām tuvāk iepazīt šo kluso, smalkjūtīgo dzejnieci, kas visu mūžu gan dzīvojusi rakstniecībai līdzi, bet pati ar savu darbu atturīgi stāvējusi iesāņš, visus spēkus veltot jaunai paaudzei. Pazīstamas gan viņas bērnu ludziņas, bet maz kas zināms par viņas dzejas un prozas darbiem. Pāvila Gruznas 70 gadu jubilejas svinībās Degaine tikami pārsteidza viesus ar plašu, asprātīgi sacerētu jubilāra biografiju dzejā. Kopš tā laika viņa daudzkārt piedalījusies ziemeļu galā rīkotajos rakstnieku vakaros, pamazām güstot sev prāvu skaitu draugu un cienītāju. Viņas dzejā nav skaļuma, nav nekā acīs krītoša — tur ir gan rāmais, ritmiskais balādes plūdums, gan atmiņu ainas, skatītas caur klusas rezignācijas prizmu.

Ikviens, kas kādreiz viesojies Gruznu mītnē, nekad neaizmirsīs gaišo, mūžam smaidīgo Degaini, kuŗas viesmīlība prata izburt vai veselas dzīres no tā mazumiņa, kas trimdiniekam pie rokas. Arī garīgā ziņā šīs mājas bija kā oaze, kur atspirga gars, kur dziļdomīgas pārrunas mijās ar atjautībām un asprātībām.

Pēdējā laikā rakstnieces veselība bija iedragāta, kaut ārēji viņa bija žirgta un moša. Degainei nācās atgulties slimnīcā, kur 12. augusta vakarā ar triekas lēkmi izbeidzās viņas raženā darba pilnais mūžs.

Aizgājējas gaišo personību paturēs atmiņā ne vien viņas draugi, paziņas un kollēgas, bet arī daudzie skolnieki gan Latvijā, gan trimdā.

Vieglas smiltis!

Em. Skujenieks

REIZĒ BALETMEISTARS UN TEKSTĪLSTRĀDNIEKS

KĀPĒC JĀNIS ĒRGLIS BRAUCA UZ ARGENTINU

1949. g. 17. janvārī no armijas transportkuģa General Sturgis Buenosairesas ostā nokāpa 89 latvieši. Starp viņiem bija arī baletmeistars Jānis Ērglis ar ģimeni.

Savu ceļojumu pa pasauli viņš nesāk pirmo reizi. 1923. g. Rīgas mākslinieku krodziņā kāds cittautiešu menedžers Ērglim ieteic pieņemt krievu uzvārdu, jo krievu baletam ārzemēs esot labs vārds. Ērglis izvēlas pseidonīmu Smalcoffs, tieši ar divi „f", lai izklausītos smalkāk un Nac. Operas atvaļinājuma laikā dodas uz Vāciju, kur 1. jūlijā uzstājas Diseldorfas lielākajā varietē teātrī Apollo. Pēc dažām izrādēm viņš jau saņem piedāvājumu braukt uz Skandināvijas valstīm. „Ko Operā pelnīju par gadu, to te piedāvāja par vienu mēnesi," stāsta Ē. „Protams, piedāvājumu pieņēmu. Atgriezos Rīgā un noorganizēju savu baleta trupu 4 Smalcoffi."

Tā sākās jaunā baletmeistara 11 gadus garā mākslas turneja: Skandināvijas valstis, Varšava, Prāga, Vīne, Budapešta, Belgrade, Istanbula, Sofija, Beiruta (Sīrijā), Bagdāde, Bombeja un Ceilona (Indijā), Kairo, Atenas, līdz 1934. g. viņš atkal ir atpakaļ Rīgā.

Latvijā Ē. grib pastrādāt kādu gadu: uzspodrināt savu baletdejotāja vārdu, nodibināt jaunu trupu un atkal doties uz ārzemēm. Zemnieku drāma piedāvā uzņemties baleta studijas vadību. Noteikumi izdevīgi un E. tos pieņem. Nākotnes nodomus galīgi pārveido satikšanās ar Larisu Meierovici Rīgas Jūrmalā. M. gan nav baletdejotāja, totiesu ļoti mīl mūziku. Mācītājs sankcionē abu jauniešu kopsoli visam mūžam. 1937. g. Ērglis atkal iestājas Nac. Operā, šoreiz gan kā solists. Tur nostrādā līdz 1944. g., kad nokļūst Cvikavā, kur strādā lidmašīnu fabrikā. Pēc amerikāņu ienākšanas Nirnbergā nodibina latviešu baleta studiju, bet vēlāk pāriet uz Eslingenu. Kad sākas tālākā emigrācija, E. izvēlas Argentīnu, jo „vienā pašā Buenosairesā ir vairāki simti varjetē skatuvju un teātru", viņam ticis stāstīts. „Atbraucām arī," saka Ērglis. „Sāku staigāt apkārt pa visiem teātriem, pat uz Kolonu. Bet varēja dabūt vietu tikai kordebaletā. Bet neesmu vairs tik jauns, lai vēlreiz uzkāptu līdz baleta solistam. Bez tam arī ar ierindnieka algu nespētu uzturēt 4 cilvēku ģimeni (ieskaitot 78 g. v. sievasmāti).

Lai tiktu pie pajumtes, iekļāju visas mantiņas, ko vien lombards ņēma pretī. To pašu darīja arī mans ceļa biedrs inž. K. Kālis. Sametāmies kopā un noīrējām mazu mājiņu ar 3 istabām. Mums pievienojās vēl māksl. G. Brūvers ar ģimeni. Abi ar sievu dabūjām darbu tekstilfabrikā, kur mērīju un tinu baķos zīda drēbes. Caurām dienām nācās glaudīt visvilinošākos audumus, un gara acu priekšā dejoja tanīs tērpti vingri stāvi, visdažādākās krāsu harmonijās. Un tik spilgti, it kā paša nemiera dzīti. Negribot galvā rakstījās vēl nebijuši deju libreti. To reālizēšanai sāku organizēt latviešu bērnu baletu Latviešu savienības telpās. Nevienam mums neiet rožaini, bet mātes nāca un veda savus bērnus uz studiju 2 reizes nedēļā. Salasījās 16 bērnu. Fabrikā strādājām no pl. 6 rītā līdz 2 pēcpusdienā. Tad abi ar sievu steigā pārģērbāmies un kopā ar dēlu braucām uz studiju. Sieva bija pavadītāja, bet dēls dejoja līdz. Mācījāmies līdz astoņiem un pat ilgāk vakarā. Tad atkal ceļš mājup. Nekad nebiju domājis, ka miegs tik dārgs.

Pēc 3—4 mēnešiem izdevās sagatavot studijas pirmo uzstāšanos. Skatītājos bija arī daži argentīniešu viesi. Vēlāk sekoja uzaicinājums apmācīt bērnus vietējā pamatskolā, kur izveidoju īpašu baleta grupu, ietilpinot arī latviešu studiju. Sagatavojām noapaļotu viena vakara dejas priekšnesumu programmu, kas izdevās lieliski un ko noskatījās ap 1500 cilvēku.

Manu baleta grupu uzaicināja cita pamatskola un atkal nāca jauns piedāvājums. Campo de Mayo virsnieku mītņu pilsētiņas komandants jautāja, vai viņu noslēgtajā pilsētiņā nevarētu nodibināt bērnu baleta studiju? Arī latviešu bērni varot piedalīties. Aicinājumu pieņēmu, vēl jo vairāk tāpēc, ka turpat blakus San Miguelā biju nopircis gabaliņu zemes mājas celšanai.

Studijas darbojas jau pus gadu. Manā rīcībā ir bez maksas liela zāle un klavieres. Pašā pēdējā laikā līdzīgu studiju esmu atvēris arī San Martīnas virsnieku nometnē. Vienā studijā ir 22, otrā 18 bērnu. Tāpat vadu tālāk vēl savu studiju vietējā pamatskolā, kur sāku. Ar dejas studijām nopelnu tikdaudz, lai visa ģimene varētu iztikt. Taču skolu brīvdienās ap 3 mēnešus vēl arvien jāturpina darbs fabrikā, lai iekrātu kādu rezervi nedienām.

Buenosairesā, augustā.

K. Zvirgzdiņš

KULTŪRAS CHRONIKA

Prof. A. Spekkes History of Latvia drīzumā iznāks un tiks piesūtīta subskribentiem.

Ilona Leimane kārto savas Parīzes piezīmes un drīzumā Francijas latviešu apgādā laidīs klajā dzejoļu izlasi Uguns putns ar lietuvju mākslinieka Vitauta Kasiulisa ilustrācijām.

Šinīs dienās Sidnejā notiek Veltas Tomas dzeju vakars ar H. Kaupmaņa referātu; dzejas skandē Lita Zemgale, Dagmāra Atvara un Kārlis Gulbergs.

Prof. J. Vītola 87. dzimšanas dienas vakarus Libekas Artilerijas un Mēzenes latviešu nometnēs ievadīja literātes Paulas Jēger-Freimanes referāti, ko sniedzam arī mūsu lasītājiem.

Sekojošā koncertā prof. J. Vītola dziesmas atskaņoja viņa dzīves biedre Annija Vītola, pianistes Irānes Heses pavadījumā. Mūsu jaunās paaudzes iecienītais pianists Valdemārs Melķis šim gadījumam bija ieradies tieši no izceļošanas nometnes un sniedza kuplajai klausītāju saimei vairākus prof. Vītola klaviermu darbus.

Gliti dekorēto koncerta zāli izteiksmīgi iezīmēja Jura Soikāna darinātais prof. Vītola liela formāta protrets. E.

GRĀMATNIECĪBA

Iznācis LPB britu josias kopas biļetēna Brīvais Vārds 7. numurs. Saturā O. Liepiņa, P. Gruznas, O. Akmentiņa, A. Klimaņa uc. raksti, kā arī grāmatu apskats un chronika. Biļetēns nākotnē sniegs arī literārus darbus.

Stokholmā iznācis žurnāla Ceļa zīmes 6. numurs.

Redakcijai piesūtīts latviešu ilustrētā žurnāla Tilts 5. numurs.

MŪSU AKADĒMISKĀS SAIMES PIEAUGUMS

Ačenas tehnisko augstskolu jūnijā beigusi dipl. chem. Ilgvars Endziņš, dipl. arch. Uldis Freibergs un dipl. ing. Rūdolfs Heniņš.

Valentīns Pelēcis

Augusts

(NO KRĀJUMA MANAS DZIMTENES DIVPADSMIT MĒNEŠI)

Blāzma ziemeļos jau izdziest un tikai ap otro gaiļa dziesmu — pēc pusnakts — austrumu stūrī var samanīt pierietam jauna rīta lāsumu. Zvaigžņu saime ir kļuvusi daudz spodrāka un pat tie sīkie zvirgzdi, kas jūnija baltajās naktīs bija nezkur pazuduši, tagad atkal vāri zibēdami atnākuši atpakaļ savās noliktās vietās un ceļos. Tāpat noslēpumainais putnu lielceļš ir atritinājies un stiepjas pretī dienvidrietumiem, lai bezdelīgas, kas jau pirmās sapulcējas baros, redzētu savas aizsiešanas zīmes vecā un nemainīgā kārtībā.

Bieži vēl liepu galotnēs šūpojas siltie dienvidaustrumu vēji un arī daudzas naktis ir tik mīkstas un piekļāvīgas kā karstā pirts garā sautētas bērzu slotas — vēdināmas pāri jumtiem un pagalmiem gatavo graudu smaržas. Pa plaši atvērtiem logiem tās plūst istabās un mierina gulētājus, lai aizmigušie pat sapņos sajustu drošību, ko tiem sola raža par grūto un garo vasaras dienu pūliņiem. Kaut kur pļavmalās un liekņās neganti sīvu smaku izelpo linu mārki, atdodami glīzdainiem ūdeņiem visu, kas nederīgs vaskanīgajai un tīrajai linu šķiedrai.

Tikai retos rītos, kad vējš, aizpūtis uz igauņu zemi īsās lītavas, iegriežās rietumos — saule ilgi nespēj izritināties no pienainiem miglas kunkuļiem, bet āboli — karāties un gaidīt apnikuši - bukšķēdami krīt zālē, kas piebirusi baltiem un lieliem rasas graudiem. Miglā aizmaldījusies dusmīgi kliedz vārna, un nāsīs iesitas jau rudenīgi piesmagušu gāršu elpa. Nezkur atrisis skropstās iekeŗas zirnekļa pavediens, aplipis sīkām miglas pērlītēm.

Bet jau pēc brokastīm valganie lāņi izirst un saulstari zibēdami šaujas pāri rudzu statiņiem, bālgani iedzelteniem auzu laukiem, un skanēdami nobirst baltmaizes garozas krāsā nobrūnējušos kviešos. Vienīgi mežu zaļums vairs neatsaucas saulei, tas ir apsūbējis un gaida citas krāsas, tāpat kā platzarainie ārā bērzi, kuŗu pazarēs vietumis jau iekarinājušās zelta strēles. Totiesu pļavu atals savā vasarībā ir tik košs, ka pēdējās kamenes rešņi zumēdamas meklē, vai kur nebūs ziedēšanai aizplīsis kāds gaiļa bikses pumpurs vai vārnas kāja.

Spēcīgu zirgu vilkts ietarkšas labības pļāvējs, un četri zaraini spārni apkārt laukam nogulda kopiņas. Pajāvīgi vārpas sakļaujas kopā, zināmas, ka ziedešanas un saldās briedēšanas cēliens ir galā un zeme, gadskārtās tiesu atdodama, grib atpūsties jaunai auglībai.

Pliks un apžilbis rugājos kūņājas rupucis. Dusmīgs viņš blisina savas sarkanās acis, nespēdams izdibināt, kāds skauģis tam nozadzis pavēni, un īgni nolūkojas, kā irbju māte ar savu pieaugušo saimi aizspurdz alkšņu smalcē. Būtu nu bijuši spārniti!

Pēcpusdienā, kad saule visstiprāki sviedrē, dūmākainās pļaujas debesīs sakāpj gūzmaini mākoņu stabi. Dažos no tiem, vasaras labestību aizvizinādami, iejūdzas pērkoņa kumeļi un spožos zibeņu grožos aptinas ap viņu varenajām skaustām. Labības zārdotāji — puiši, un meitas — vedējas brīdi piestāj, brūnām plaukstām noslauka satvīkušās pieres un domā — cik tīkami būtu, ja pēkšņi lielas lietus piles sistos pret akotiem aplukšām krūtīm un mugurām. Bet parasti mākoņu vātu pārplīst virs mežiem, un jau pēc palaunadža gaiss paliek atkal caurspīdīgs. Apvāršņi it kā atraujas, ēnas pastiepjas garumā, un ja tur apsēstas, tad samana savādu noslēpumainu dzestrumu. Kā nelederīgi ielāpi starp rugainēm spīd tumšie un sulīgi zaļie biešu lauki. Pret sauli skatoties visam pāri noklājās viegls plīvurs ar sidrabainu mirgu, kas neapslēpj, bet gan vēl vairāk atklāj lietu skaidrību un mieru.

Nenosakāmā tālumā iedūcas un ar pašu sauli uz rietēšanu aizšūpojas kuļmašīnas dziesma, bet kad vakarā spalgi iekliedzas svilpe, tad pēdējie rieta padebeši aizsvilst tik neticāmi negantās, sarkanzeltainās liesmās, ka jauna sieva dārzā pie asteŗu dobes paliek kā apmāta stāvam. Deg ziedi, deg debesis, un viņas augums nodreb saldi smeldzīgās trīsās, sajuzdams vasaras aiziešanu. Tikai nevi pieticīgā garku un diļļu smarža nomierina cilvēka sirdi, un kad beznalībā izšķiļas pirmā zvaigžņu dzirksts, sarkaņu skumjais trakums ir izdzisis.

Lasītāju balsis

Karola Dāle

CILVĒKS BEZ VĀRDA

Tu un es, un pulka citu, kas, no savas zemes un mājām izdzīti, svešās debesīs raugāmies, — vai mēs visi neesam tādi cilvēki bez vārda? Un vai šis cilvēks, kas kļuvis par skaitli, ar savu baigi rūgtno vaigu un tukšajām acīm nav īstenīkais divdesmitā gadu simteņa personificējums? Vai tas nav mūsu dienu visu lietu spogulis? Šādas domas nevilus uzmācās, nejauši toties Rīgas filmas izrādē Kāds, kuŗam, ja varbūt mākslinieciski apdarē ver to labāku vēlēties, kā aktieŗu spēlē pirdzīvojuma zīņā, tā citādi, tad nenoliedzami lielu un svētīgu darbu Rīgas filma ir veikusi kultūrvēsturiskā zīņā. Tas ir laikmeta dokuments, daļa latviešu (un arī cilvēces) vēstures, kas ir iedzīvināts un tā saglabāta nākamiem laikiem. Un ja nu vēl izrāde notiek reizē ar otru filmu Kas mēs esam un ko mēs spējam (kā šoreiz Minchenē), tad jāliecina, ka ir darīts gauši daudz, lai ceitu latviešu tautas specifisko svaru. Jo īkvienas tautas cīņas spēja gara un kultūras ieročiem nosaka tās specifisko svaru citu tautu saimē.

Turklāt šis laikmeta dokuments ir pastāvīgs atgādinājums un reizē brīdinājums rietumu demokratijām tai vienkāršajai patiesībai: „lodien tu, ritu es".

Jo, patiesi, neviens jau nezina, kur tam ausīs rīts, iekams pasaules tīrumos nebūs līdz ar sakni izravēta sarkanā drudža nezāle.

Tā arī šai zīņā Rīgas filmas paveiktais darbs ir spēcīgs kaplis cīņā par Latvijas neatkarību.

Ingrida Vīksna

Mums jābrien jūrā

ROMĀNS

(1. turpinājums)

Brīdi auļojis, vilciens atkal palēninăja skrējienu, un spalgi ievaidējās bremzes. Dagnija paraudzījās pār platformas malu un saskatīja sliežu malā gaišas ēnas plankumu un melnu ļaužu mudžekli, kas skraidīdami un grūstīdamies lauzās gar durvīm. „Zasulauks," nodomāja Dagnija un steidzās atpakaļ uz savu drēbju saini — gar vagonu malu jau rāpās augšā ļaužu ķekari, dzirdēja vīriešu lamāšanos, vācu žandarmu niknos brēcienus un sieviešu uztrauktās balsis.

„Nost. Šeit nedrīkst rāpties — municija," turpat pie platformas kliedza žandarms, un ļaudis augšā pieplaka kā ēnas grīdai, nerunādami un neelpodami, lai vācietis apakšā nenojaustu viņu slēptuvi. Viens bija skaidrs — pasažieru vagoni visi bija pārpildīti līdz pēdējam stūrim, un ja žandarms nodzītu ļaudis zemē, tiem ar visiem saiņiem būtu jāpaliek Zasulaukā.

Tomēr nākošā brīdī niknais kārtības sargs aizauļoja uz vilciena lejas galu, kur jau atkal kāds pārdrošnieks mēģināja ielavīties aizliegtā vietā. Bet tieši šai īsajā mirklī platformas malai pārlidoja drēbju sainis, tad ceļa soma, kāda roka pārstūma pār malu līdz ausīm segās ietuntulētu mazuli, un tam pakaļ pārvēlās sieviete. Tūliņ pēc tam ar vingru rāvienu virs platformas parādījās vīrieša galva aizsargu laiviņā, bet pats pārlēcējs zibenīgi pieplaka pie platformas grīdas, noraudams sev līdzi arī sievieti ar bērnu.

„Klusu!" viņš dvesa. „Skrien jau atpakaļ."

„Vai tur kāds uzkāpa?" apakšā nodārdināja žandarms, bet uz platformas bija klusums un tumsa. Žandarms bija vai nu par vienaldzīgu, vai arī apnicis ņemties ar izmisīgo pūli, kas kā skudras gar koka stumbru no visām pusēm rāpās virsū vilcienam, un smagiem soļiem aizskrēja tālāk gar vagoniem.

Vēl labu brīdi vilciens stāvēja stacijā, tad vagoni krapjaini saraustījās, un garais sastāvs no jauna sāka virzīties uz priekšu, atstādams uz perona vaimanājošu un kliedzošu palicēju baru.

„Ko nu brēc, paši vainīgi — nevajadzēja gaidīt līdz pēdējai minūtei. Laikam savas sidraba karotes nespēja saskaitīt," nenocietās runīgais virietis stūrī.

„Un pats? Arī jau nekur tālāk neesi ticis," ierūcās Vidzemes saimnieks, „bet tik sēdējis mājās un gaidījis biedrus!"

„Es?" vīrietis iesmējās. „Man patīk pavizināties," — viņš noteica ņirdzīgi un aizdedzināja cigareti.

Zem žokejcepures naga īsajā sērkociņa atblāzmā pazibēja kaulains, prāvs deguns un rievu izvagoti vaigi ar lielu un cietu mutes šķēlumu.

„Vai Jūs nedzirdējāt, ka šai vagonā ir municija? Nemētājaties tik paviršī ar sērkociņiem, mēs varam visi uzlidot gaisā." Nikni uzsauca tikko pienākušais aizsargs, pūlēdamies iekārtot vēl atlikušajā brīvajā vagona vidū sievai un meitenei ērtāku guļas vietu.

„Gaisā?" aprātais vipsnāja, „vai nav vienalga, vai mēs uzskrienam debesīs dienu ātrāk vai vēlāk? Kā būs lemts, tā notiks. Un bez tam es stipri šaubos, vai šeit vispār ir municija — drīzāk šņabja kastes. Kur tad to šaujamo vedīs uz nepareizi pusi — fronte taču ir pie Rīgas, ne Ventspilī."

„Labāk būtu gulējis un nebalamutējies," saimnieks pārtrauca runātāju, un varēja manīt, ka jau pirmajā ceļojuma stundā svešais viņam bija saderdzis.

Vilciena gaita kļuva vienmērīgāka un ātrāka. Kratīdamies uz cietajām atsperēm, platformas braucēji tīstījās segās un mēģināja snaust, līdz uz viņu sejām, pleciem un rokām sāka krist retas, smagas lietus lāses. Vējš pieņēmās, un tikai pieplokot pie pašas grīdas, varēja rast kaut cik aizvēju.

Sarāvusies čokurā un iespiedusies divu maisu veidotā spraugā, kas reizē balstīja muguru un aizsargāja no lietus, Dagnija neredzēja vairāk nekā no apkārtnes, kā tikai debesis un dažreiz kāda koka zaru vaiņagu, kas iznira un nozuda pār vilciena malu.

„Varbūt arī šos kokus es redzu pēdējo reizi. Pēdējo reizi mūžā," — atkal pazibēja Dagnijas domās, un viņa noglāstīja acīm katru kailo zaru, kas aizskrēja tumsā. „Šiem kokiem es vienmēr tik vienaldzīgi esmu auļojusi garām, un aizvien man tie likās tik vienādi — kas gan var atšķirt vienu jūrmalas smiltāju priedi no otras? Vienādi slaidas, vienādi rūsgani zaļas tās kādreiz ieurbās mākoņos — un nu man katra liekas tik vienreizīga un atšķirīga no apkārtnes."

Ar savādu mocīgu prieku Dagnija vēroja koku galotnes, kas pazibēja gar platformas malu, un mēģināja atcerēties apvaidu, kas slēpās rudenīgajā naktī gar vilciena skrejošiem sāniem. Katrs zars, katra ēna kļuva dzīva un atsedza atmiņā simtiem braucienu pa šo pašu ceļu, bet tie šķita piederam nu citai pasaulei un citam laikam. Četras priedes pie Imantas pārbrauktuves, bērzu birstalas stūrītis pie Babītes, pelēks dārzs — tas šaipus Priedaines. Tad Lielupes tilta loki. Dagnija piecēlās, lai redzētu aizslīdam garām Lielupes staciju. Mēms klusums un tumsa. Neapstādamies vilciens drāzās tālāk. Vientuļš dzelzceļnieks ar lāpu uz Bulduru perona. Garām.

Dagnija atgūlās par jaunu, lai nebūtu jāveŗas melnajos staciju logos, un klausījās jūras bargajā šņākšanā, kas nikni dauzīja viļņu galvas pret lēzenajām kāpām, un atskurbusi krita atpakaļ pati savā dziļumā. Tad tā no jauna, reizē ar vēja kaucienu, metās uz priekšu.

„Tās ir atvadas, atvadas," klusībā domāja Dagnija. „Pēdējās ardievas, pēdējie sveicieni, drīz es šo ierasto šalkšanu vairs nedzirdēšu. Nāks Dubulti, Asari — tad paliks tikai vējš un tumsa. Ventspilī būs citi ūdeņi un cita šalkoņa — un tā varbūt mani aizsauks, lai neatdotu vairs atpakaļ šai pusei."

Vilcienam ar strauju grūdienu apstājoties, Dagnija sarāvās un atvēra acis. Laikam viņa drusku bija snaudusi, mazliet sala, bet līņāšana bija rimusi, un tumsā abpus sliedēm slēpās vēl tumšāks sienas plankums. Šī tumsa šalca, un Dagnija saprata no skaņas, ka vilciens stāvēja meža vidū. Cik ilgi viņa bija gulējusi, grūti bija pateikt, tādēļ nevarēja arī zināt, cik liels ceļa gabals ir nobraukts, un kas šī par vietu.

Zem brezenta vagona stūrī kāds ieklepojās, un brīdi varēja dzirdēt īgnu grozīšanos un tusnīšanu.

„Ek, ko guli kā bizonis, vai tev nav atlicis kāds malks?" — un šim pēkšņajam jautājumam atbildēja neskaidra rūkšana, tad noklaudzēja it kā pāris dobjas dunckas, līdz kaut kas noklunkšķēja un noguldza.

„Pagaidi, nestreb viens, dod man ar, — esmu nosalis ka suns," ierunājās otra balss, un pēc tam atkal klunkstēja un guldza zem dēļiem.

„Palaižiet nu apkārt, ko laizāties vieni," tumsā teica vīrs ar žokeni un iesmējās nejaukā kakla balsī.

„Domā, ka mums žēl? Še, ja tik dikti gribās!" otrā stūrī atbildēja klepotājs.

„Tikai pieraugi, kā pats tiec klāt, un nesamin kādu šai guļamvāģī."

„Vai tad nevar tāpat palaist šurp to blašķi, es kājas nemaz nevaru pakustināt," jau priecīgāk atsaucās pirmais.

„Nu tad lai katram pa ceļam tiek kāds malks — visi būs nosaluši. E, kas ir, ja kāds grib, ierij pa malkam!" — augstsirdīgi izlēma pudeles īpašnieks, un to saraustīja pirmās tuvākās rokas.

(Turpinājums sekos)

Kā Eduards … bēga no … demokra…

Parīze (dm). — Kad … austrumu stacijā apcietin… mānu audēju Eduardu Pop… kāda dēkaina bēgšana no … kratijas labumiem". Jaun… pagājušā gada jūlijā bija … nicis komūnistu režīms, u… mēģināt izspraukties caur… ram. Pārpeldējis Donavu, … nāca Jugoslavijā, kur viņu … iebāza internēto nometnē. … pag. gada rudenī uzzināja, … nes dodies ceļā uz Itāliju … un nakti pirms transporta … nomira, Popesku nozaga … tus un tā iekļuva izcelotāj… Ar pārējiem DP bēdzējs … polē, lai dotos tālāk uz … pēdējā brīdī itaļu iestādes … ņa dokumenti nav īsti. Ja… izbēga un kājām nokļuva … kur to notvēra franču mi… iebāza cietumā, bet pēc lai… da. Sēdēdams Insbrukas st… nā, Popesku uzmanīja, ka… ekspresvilciens uz rietumie… minūtē uzlēca uz buferiem. … miega pavadīju ārkārtīgi … tamā stāvoklī un pārticis n… zes un desas, Popesku ierad… ņa galvenās rūpes ceļā visu… tikai neaizmirst. Viņa acis … šas, ķermenis un drēbes pil… un pelnīem un vaigs pār… dzelzi. Kaut arī nonācis no … jas tieši aresta telpās, ja… tomēr izteica apmierinātību … iekļuvis no tautas demokr…

Vīrs, kas apvīs p… princeses un filmu …

Roma (fm). — Svētceļnie… Svētajā gadā apmeklējuši … pāvesta kurpnieks Perudž… Žurnālisti veltī mēģināja u… pa braucienu ir tikai tīrs … vai arī apvienots ar velikā… ties Perudžija labprāt pas… laudīm, ka viņš savā mū… daudzu pasaulslavenību kā… Perudžijas gatavotus apav… vaikājuši vai valkā: Ang… Elizabete un viņas vīrs … Argentīnas prezidenta-dik… kundze Evita, Marlēne Dī… filmu zvaigznes, miljonāra … amerikāņu laikrakstu kara… dzes uc. Princesei Elizabet… Ditrichai esot viens un … numurs, arī princis Filips … kājot to pašu apavu lielum… dze sava pēdējā Eiropas ap… kā pasūtinājusi Perudžijan… ju, atstājot modeļu, krāsu … ma izvēli pašam meistar… Perudžija nesen izgatavo… apavu — ļoti vieglas baltu… strādātu zelta krustu un … tupeles ar zelta apmalēm.

Perudžiju dēvē par apav… līdzstekus sieviešu tērpu … parīzietim Dioram. „Apav… galvo, ka pēdējos 20 gados … 12.000 dažādu kurpju mode…

Raiba pa…

⊙ Kāds Braunšveigas divr… nieciības uzņēmums oriģinā… pircējus saviem ražojumie… dējas beigās tas nodod … brauciņam par brīvu 8 da… riteņus, pie kam svētdienu … tam par veltī saņem arī k… mus.

⊙ Vācietis Ernests Vaid… darbināts pie kādas angļu … nības Munsteras nometnē … ļas brīžos izgriezis intere… šacha spēles komplektu. … gūrām ir sarkano vīru se… Molotova, Stalina, Maose… un Žukova, bet sarkanie … valds, polis Cirankēvičs, … bulgārs Červenkovs, Anne… helms Pika, Tolati un ung… tumnieku rindas veido: Er… vins, Trūmens, Etlijs, Mo… mērijs un kājnieki Tito, … Caldariss, Spāks, Trigve Li… nauers un grāfs Sforca.

⊙ Pasaules augstākā ēka, … pire State Building, drīzu… augsta, jo uz milzu debes… paredzēts izbūvēt televiz… mastu, kas par 64 m pace… līdzšinējā augstākā punkta.

Krustvārdu …

Uzdevis V. Grasmanis Ba…

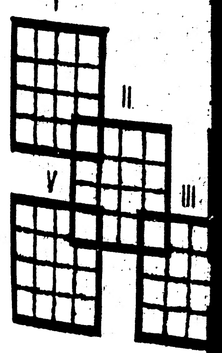

(Atsevišķos kvadrātos vārd… ki un stateniski vienādas n…

Līmeniski un stat… Piedzīvojums. Celtnes. Sapne… mēt. II Pilsēta Krievijā. Da… mi. Spriest. Loceklis. III Le… nieka. Rieciens. Atbrīvotie… Pieticība. IV Zoga. Apstrād… rādības. Vīrieša vārds. V … Pasaku sākums. Neaptraipī… VI Spēles posms. Upe Spāni… gāšanas līdzeklis.

Iepriekšējās krustvār… atrisinājums

Līmeniski: 1. Zars. 4… dl. 9. Sāga. 11. Abata. 13. P… 15. Rej. 16. Aizpute. 18. Bārd… 23. Māt. 25. Karot. 27. Izak… Otas. 31. Lats. 32. Ogas. — S t… 1. Zobo. 2. Adata. 3. Rīt. 5. … 7. Ogle. 8. Jāņa. 10. Asja. 1… Prusaki. 17. Maks. 18. Bark… 20. Atis. 22. Gail. 24. Akas. 2…

Kā Eduards Popesku bēga no „tautas demokratijas"

Parīze (dm). — Kad policija Parīzes austrumu stacijā apcietināja 18 g. v. rumāņu audēju Eduardu Popesku, nobeidzās kāda dēkaina bēgšana no „tautas demokratijas labumiem". Jaunajam rumānim pagājušā gada jūlijā bija līdz kaklam apnicis komūnistu režīms, un viņš nolēma mēģināt izspraukties cauri dzelzs aizkaram. Pārpeldējis Donavu, Popesku nonāca Jugoslavijā, kur viņu apcietināja un iebāza internēto nometnē. Kad rumānis pag. gada rudenī uzzināja, ka no nometnes dosies ceļā uz Itāliju DP transports un naktī pirms transporta viens no DP nomira, Popesku nozaga viņa dokumentus un tā iekļuva izceļotāju grupā.

Ar pārējiem DP bēdzējs nokļuva Neapolē, lai dotos tālāk uz Austrāliju, bet pēdējā brīdī itāļu iestādes atklāja, ka viņa dokumenti nav īsti. Jauneklis tomēr izbēga un kājām nokļuva līdz Insbrukai, kur to notvēra franču militārā policija, iebāza cietumā, bet pēc laika atkal atlaida. Sēdēdams Insbrukas stacijas restorānā, Popesku uzmanīja, kad dodas ceļā ekspresviliciens uz rietumiem un pēdējā minūtē uzlēca uz buferiem. Visu ceļu bez miega pavadījis ārkārtīgi neērtā un bīstamā stāvoklī un pārticis no gabala maizes un desas, Popesku ieradās Parīzē. Viņa galvenās rūpes ceļā visu laiku bija — tikai neaizmirst. Viņa acīs bija aiztūkušas, ķermenis un drēbes pilnas puteklīem un pelnīem un vaigs pāršķelts ar asu dzelzi. Kaut arī nonācis no Parīzes stacijas tieši aresta telpās, jaunais rumānis tomēr izteica apmierinātību, ka laimīgi izkļuvis no tautas demokratijas.

Virs, kas apavis pāvestus, princeses un filmu zvaigznes

Roma (fm). — Svētceļnieku vidū, kas Svētajā gadā apmeklējuši Romu, bija arī pāvesta kurpnieks Perudžija no Nicas. Žurnālisti veltī mēģināja uzzināt, vai viņa brauciens ir tikai tīrs svētceļojums, vai arī apvienots ar veikalu lietām. Toties Perudžija labprāt pastāstīja preses ļaudīm, ka viņš savā mūžā jau apāvis daudzu pasaulslavenību kājas.

Perudžijas gatavotus apavus, starp citu, valkājuši vai valkā: Anglijas princese Elizabete un viņas vīrs princis Filips, Argentīnas prezidenta-diktātora Perona kundze Evita, Marlēne Ditricha un citas filmu zvaigznes, miljonāra Rokfellera un amerikāņu laikrakstu karaļa Hersta kundzes uc. Princesei Elizabetei un Marlēnei Ditrichai esot viens un tas pats apavu numurs, arī princis Filips un pāvests valkājot to pašu apavu lielumu. Perona kundze sava pēdējā Eiropas apmeklējuma laikā pasūtinājusi Perudžijam 50 pāru kurpju, atstājot modeļu, krāsu un izstrādājuma izvēli pašam meistaram. Pāvestam Perudžija nesen izgatavojis divus pārus apavu — ļoti vieglas baltas kurpes ar iestrādātu zelta krustu un sarkanas samta tupeles ar zelta apmalēm.

Perudžiju dēvē par apavu modes karali, līdztekus sieviešu tērpu modes karalim parīzietim Dioram. „Apavu karalis" apgalvo, ka pēdējos 20 gados esot uzzīmējis 12.000 dažādu kurpju modeļu.

Raibā pasaule

⊙ **Kāds Braunšveigas divritenu lietīrdzniecības uzņēmums** oriģinālā veidā vervē pircējus savjem ražojumiem. Katras nedēļas beigās tas nodod izmēģinājuma braucienam par brīvu 8 dažādu firmu divriteņus, pie kam svētdienu izbraucēji bez tam par velti saņem arī kafiju un cepumus.

⊙ **Vācietis Ernests Vaidelichs,** kas nodarbināts pie kādas anglu karaspēka vienības Munsteras nometnē Lineburgā, vajas brīžos izgriezis interesantu politisku šacha spēles komplektu. Sarkanajām figūrām ir sarkano vīru sejas: Timošenko, Molotova, Staļina, Maosetunga, Višinska un Žukova, bet sarkanie kājnieki ir Gotvalds, polis Cirankēvičs, Maksis Reimans, bulgārs Červenkovs, Anna Paukere, Vilhelms Pīks, Tolati un ungārs Tobijs. Rietumnieku rindas veido: Eizenhauers, Bevins, Trūmens, Etlijs, Ečesons, Montgomērijs un kājnieki Tito, turks Sadaks, Caldariss, Spāks, Trigve Li, Šūmans, Ādenauers un grāfs Sforca.

⊙ **Pasaules augstākā ēka,** Nujorkas Empire State Building, drīzumā būs 447 m augsta, jo uz milzu debesskrāpja jumta paredzēts izbūvēt televizijas raidītāja mastu, kas par 64 m pacelsies virs ēkas līdzšinējā augstākā punkta.

Krustvārdu mīkla

Uzdevis V. Grasmanis Bad Cvišenānā

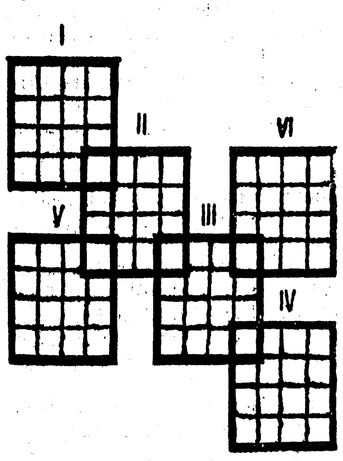

(Atsevišķos kvadrātos vārdiem līmeniski un stateniski vienādas nozīmes.)

Līmeniski un stateniski: I Piedzīvojums. Celtnes. Saņem naudu. Zīmēt. II Pilsēta Krievijā. Dabas veidojumi. Spriest. Loceklis. III Latviešu rakstnieks. Rieciens. Atbrīvoties no bārdas. Pieticība. IV Zogs. Apstrādāt zemi. Parādības. Vīrieša vārds. V Komfortābla. Pasaku sākums. Neaptraipīti. Dzīvnieks. VI Spēles posms. Upe Spānijā. Pūst. Mazgāšanas līdzeklis.

Iepriekšējās krustvārdu mīklas atrisinājums

Līmeniski: 1. Zars. 4. Auto. 8. Jodi. 9. Sāga. 11. Abats. 13. Pauls. 14. Not. 15. Rej. 16. Aizpute. 18. Bārdāma. 21. Aga. 23. Māt. 25. Karot. 27. Izaki. 29. Sīks. 30. Otas. 31. Lats. 32. Ogas. — **Stateniski:** 1. Zobo. 2. Adata. 3. Rīt. 5. USA. 6. Taure. 7. Ogle. 8. Jāņa. 10. Asja. 12. Sazarot. 13. Prusaki. 17. Maks. 18. Barka. 19. Amata. 20. Atis. 22. Gail. 24. Akas. 26. Ost. 28. Zog.

Jā, tās bija angļu joslas meistarsacīkstes!

ATBILDE G. GRĪSLIŠA NEPAMATOTAJAM UZBRUKUMAM

Izbrīnu rada G. Grīsliša pārmetumi Latvijas 61. num. LSFAP angļu joslas sporta komitejai un sacensību rīkotājiem par nelietpratīgu un sasteigtu joslas basketbola un volejbola meistarsacīkšu noorganizēšanu, jo bija darīts iespējamais, lai sacensības notiktu vislabākajā kārtībā. Lai gan nevar noliegt, ka meistarsacīkstēs nav piedalījušās dažas nometnes, kuras būtu vēlējušās spēlēt, Grīsliša pārmetumi rīkotājiem tomēr atzīstami par pilnīgi nepamatotiem.

Savā laikā sporta dzīve angļu joslā bija pajukusi, tādēļ tiešām jāpriecājas, ka jaunajam sporta vadītājam A. Berkoldam izdevies to atkal iekustināt. Nav šaubu, ka mūsu pašreizējos apstākļos sacensību noorganizēšana visas joslas mērogā prasa nevien ideālismu un pūles, bet saistīta arī ar milzīgām grūtībām un negaidītiem šķēršļiem: katrai vienībai tagad pašai jārūpējas par ceļa veikšanu, jādomā arī par uzturu utt. Ja tad nonicina darbu, kas, kā sacensību norise rāda, bijis sekmīgs, tad tas nav ne sportiski, ne korrekti, un rada dibinātu sašutumu.

Grīslītis pārmet, ka meistarsacīkstes iepriekš nav izziņotas presē. Kādreiz tas bija iespējams, bet ne vairs šodien. Londonas Latviešu Sports kā mēnešraksts, kas pie tam vēl iznāk visai nenoteikti, šo iespēju nevar dot, bet Latvijas sporta sleju ir pārāk maz, lai vērtīgo telpu varētu atvēlēt sacensību pieteikumiem. Grīslītis aizrāda, ka par sacensībām attiecīgajām vienībām jāpaziņo 2 nedēļas iepriekš. Tas arī noticis — pat veselu mēnesi iepriekš, jo 9. jūnijā izsūtīti apkārtraksti nometņu sporta vadītājiem un arī emigrācijas sporta vadītājam A. Celmam. Diemžēl, uz šiem rakstiem tikai retais atbildēja.

Grīslītis pats atzīstas, ka „nezina runāt par ziemeļu apgabalu", bet „tur stāvoklis, liekas, bijis nedaudz labāks". Nu, ziemeļu apgabalā viss bija labākajā kārtībā! Neieradās vienīgi Rendsburgas sportisti, kas to ar telegrammu arī pieteica. Galvenās pārmetība dusmas tomēr vērsas pret dienvidu apgabalu. Tiesa, šeit sacensības notika mazliet sasteigti, jo joslas sporta komiteja bija izraudzījusi vēlāku terminu. Kā vēlāk Lībekā notikušajā papildinātā LSFAP angļu joslas komitejas sanāksmē paskaidroja Eversburgas un Augustdorfas pārstāvji, citas iespējas tomēr nav bijis. Taisnība, ka Ac. Latvijas slejās nepareizi informējis par Oldenburgas piedalīšanos meistarībā; arī joslas sporta komiteja atzīst tās spēles vienīgi par draudzības sacensībām, jo Oldenburga savu vienību — nemaz nebija pieteikusi... Ka nepiedalījās pieteiktās 2 Haloveras vienības, tas, liekas, izskaidrojams ar ceļa grūtībām. Hanovera nav protestējusi par spēju sasteidzināšanu, un ar to lieta arī kārtībā. Citāds stāvoklis bija ar Krēfeldu, kas tik īsā laikā tiešām nevarēja izkārtot nepieciešamās braukšanas formalitātes. Krēfeldiešu iesniegto protestu arī ievēroja, un Krēfeldu pielaida finālspēlēs Lībekā ārpus kārtas kā trešo dalībnieci.

Vai nav pārsteidzīgi apgalvot, ka delmenhorstieši, sevišķi volejbolā, būtu spējuši viegli grozīt tagadējo meistaru kārtību? Gribas apšaubīt, vai viņi spētu pieveikt Krēfeldas vienību, bet neesmu pareģis, lai to apgalvotu. Katrā ziņā delmenhorstiešiem ir iespēja ar krēfeldiešiem sacensties un strīdus jautājumu izšķirt. Krēfeldieši noteikti priecāsies par šo sacensību.

Oldenburgas sportistiem vismazāk iemesla uztraukties par notikušajām sacensībām, jo viņi izsūtītajam apkārtrakstam pat nav papūlējušies atbildēt un paziņot sava sporta vadītāja vārdu un adresi. Lai viņi tādēļ nebrīnās, ja nevarēs piedalīties arī galda tenisa meistarsacīkstēs! Rakstā kā cietušās minētas arī Delmenhorsta, Goslara un M.-Gladbacha. Tiesa, šīm vienībām apkārtraksti nav izsūtīti, jo nebija zināmi ne sporta vadītāju vārdi, ne adreses. Taču tika rakstīts „melno" centram Osnabrikā un lūgts paziņot tālāk atsevišķajām sīkākām vienībām; ja tas nav noticis, nevar vainot sacensību rīkotājus. Pēc latviešu pārstāvja uzdotām adresēm apkārtraksts izsūtīts 19 nometnēm. Atbildes saņemtas uz pusi mazāk. Par nepieaicināšanu spēlēs protestējuši arī Erelas sportisti, kas savā laikā dzīvoja Verdenā. Tā kā Verdenai rakstīts, atbilde nav saņemta, un vēstule atpakaļ arī nepienāca, tad neviens nevarēja zināt, ka sportisti tagad mīt Erelā. Šī iemesla dēļ Erelas protests arī noraidīts. Arī Erelu būtu varēts pielaist finālspēlēs Lībekā, bet protests pienāca dienu pirms spēlēm. Finālu atkārtot nav iespējams, un tas būtu arī lieki, jo vainīgi ir vienīgi atsevišķo nometņu sporta vadītāji. Kad Latvijā publicēja, ka angļu joslai sakarā ar K. Sleicera izceļošanu uz ASV izraudzīts jauns sporta vadītājs, nometņu sporta vadītāju pienākums bija uzņemt nekavējoties kontaktu, kā to darījuši citi. Var vienīgi ieteikt, izdarīt to tagad, lai vismaz galda tenisa meistarsacīkstēm sākoties, viņu vārdi un adreses būtu zināmas.

Tiesa, angļu joslas dienvidu apgabalā bijušas mazas disonances, bet, tā kā pašas vienības nav protestējušas un nav pat sazinājušās ar jauno joslas sporta vadītāju, tad nav arī ne mazākā pamata dienvidu apgabala sacensības anulēt. Sporta vadītājs A. Celms, kam A. Berkolds nule personīgi ziņoja par sacensību gaitu, nepievienojas Grīslīša pārmetumiem, un jaunos joslas meistarus apstiprinājis. Ar to strīdus jautājums arī izbeigts. Jaur nejam censonim gan derētu iepriekš vairāk painteresēties par faktiem, iekāms viņš ķērās pie spalvas, lai publicētu pārmetumus.

Ja Grīslītis patētiski jautā, vai tās tiešām bija meistarsacīkstes, tad atbilde var būt tikai viena: jā, tās bija meistarsacīkstes! Un nevis loti zēli, bet no sirds jāpriecājas, ka tās notikušas, jo sacensības pierādīja, ka arī mūsu sportisti Vācijā nežēlo pūļu, lai sportiskās sacensības „bez zemes un mantas dalīšanas" noskaidrotu labākos. Sacensības bija labākais pierādījums, ka latviešu sporta angļu joslā vēl nav mīrisi!

Alfrēds Vinčels
LSFAP angļu joslas sporta komitejas sekretārs

Vārpa un Auseklis volejbola meistari Anglijā

Berdingberijas nometnē divi dienas risinājās Anglijas latviešu volejbola meistarsacīkstes, kurās piedalījās 8 vīriešu un 4 sieviešu vienības, esot klāt vairāk nekā 400 skatītājiem, to vidū arī prāvam skaitam angļu viesu. Spēlējot pēc divu zaudējumu sistēmas, meistartitulu vīriešu grupā ieguva pag. gada uzvarētāja Vārpa, finālā 15-9, 15-3 pievelcot Vilku sešnieku; 3. v. Tērvete. Sieviešu grupā meistargodu sekmīgi aizstāvēja Auseklis, kas finālā uzvarēja Trimdu; 3. v. Tērvete. Vienību spēlē bija vērojams vispārējs progress un vairuma no tām labumā darbojās tehniski pareizi, bet vājākā daļa bija sistematiska uzbrukuma trūkums.

Sacīkšu laikā notika arī sportistu pārstāvju plēnsapulce, kurā iztirzāja kārtējos sporta dzīves jautājumus un vienojās par nepieciešamiem statūtu grozījumiem.

Latviešu sporta nākotnei trimdā

Latviešu sportisti Anglijā kā organizatoriskā darbā, tā sacensību daudzuma un dalībnieku skaita ziņā ir pašā rosīgākie no visiem trimdas sporta ļaudīm, kas izkliduši pa vairāk nekā desmit zemēm četros kontinentos. To pierāda līdzšinējais darbs un liecina iecerētais. Pats ievērojamākais notikums, ko Anglijas latviešu sporta pārvalde — turienes sporta dzīves vadītāja — veikusi, būs latviešu sporta kongress, kas notiks Londonā 2., 3. un 4. septembrī, vienlaicīgi ar Anglijas latviešu viegļatlētikas meistarsacīkstēm. Sporta pārvalde jau pirms pusgada sākusi organizēšanas priekšdarbus šai sanāksmei, un tās enerģiju un uzņēmību var tikai slavēt; arī no materiālās puses veikts viss iespējamais: kongresa laikā dažādo zemju delegāti baudīs pilnīgu sporta pārvaldes viesmīlību.

Kongresam delegātus solījušās sūtīt Vācijas, Zviedrijas, Francijas un Beļģijas latviešu sporta organizācijas, bet aizokeāna zemju Austrālijas, Jaunzēlandes, ASV, Dienvidamerikas un Kanādas sporta darbinieki, kas nespēs mērot tālo ceļu pāri okeanam uz Londonu, aicināti piesūtīt darbības pārskatus un vēlamos ierosinājumus. Kongresa darba kārtībā paredzēts dažu čupsīgi istirzāt jautājumus par fiziskās audzināšanas un sporta dzīves veidošanu un saskaņošanu trimdā.

Sen ir skaidrs, ka, par spīti nedaudzām sporta nolīdzēju balsīm, sportam tagadnes tautu dzīvē ir nenoliedzama nozīme. Šī nozīme nav mazinājusies arī trimdā, bet pat augusi. Sports tagad mums ir nevien jaunatnes fiziskās attīstības veicinātājs, brīvā laika lietderīgs piepildītājs, bet arī nacionālā ziņā kopā saturētājs faktors. Un taisni šajā plāksnē sporta kongresam būs liels uzdevums atrast iespējas un veidus, kā latviešu sportistus trimdas zemēs, kur vien tas iespējams, saturēt latviskās biedrībās un kopās. Daudzkārt sporta sacensības prasa, lai sportists, ja viņš grib startēt, būtu kādā tās valsts sporta biedrībā, kur viņš dzīvo. Taču pieredze Vācijā, Anglijā, Zviedrijā un — kas sevišķi iepriecina — arī tālajā Austrālijā rāda, ka pastāv un var pastāvēt tīri latviskas sporta kopas, kas sacensās arī ar vietējām vienībām un neretī gūst krietnus panākumus. Ja šādas kopas pastāvēs arī turpmākos gados un ap sevi pulcēs latviešu jaunatni, tad tā būs drošā garantija, ka šī jaunatne arī paliks latviešu jaunatne ar savu latviešu pašapziņu un godkārību un centīsies cildināt savas tautas vārdu citu tautu sportistu un biedrību vidū.

Protams, kongresam būs jāmēģina atrisināt arī vēl citi jautājumi, to vidū trimdas sporta vadības izraudzīšana, un cerams, ka kongresa dalībnieki — piedzīvojuši sporta darbinieki, jaunatnes audzinātāji un paši sportisti — los uzdevumus arī veiks. Tādēļ varam novēlēt pirmajam latviešu sporta kongresam veiksmīgu darbu, kas veicinātu latviešu sporta organizēšanai un ceilanai svelmai!

Arv. Bolšteins

Fuks piecās dienās trešo reizi labo pasaules rekordu

Divus gandrīz neticamus pasaules rekordus pagājušo otrdien Eskilstunā, Zviedrijā, sasniedza amerikāņu viegļatlēti. Džims Fuks, kas tikai pirms divi dienām bija grūdis lodi 17,91 un pirms piecām — 17,79, šoreiz spēja 17,98 m. Reizē ar viņu jamaikietis Džordžs Rodens, kas šogad visos startos bijis apbrīnojami stabilā formā, skrēja 400 m 45,8 sek. un par 1/10 sek. laboja sava tautieša Mekkinlija pasaules rekordu. Blakus Zatopeka šā sniegumam 10.000 m skrējienā Fuksa un Rodena veikumi ir lieliskākie, ko pasaules viegļatlētī līdz šim spējuši. Fuks sav jauno rekordu sasniedza gandrīz tajā pašā laikā, kad starptautiskā viegļatlētiskas savienība Briselē par pasaules rekordiem atzina austrālietes Dēksones 10,8 sek. varējumu 100 jardos (atkārtots holandietes Blankeres-Kēnas 1944. g. rekords) un 200 jardos 24,3 sek., kā arī Dienvidafrikas sieviešu vienības 47,2 sek. 4×100 jardu stafetē.

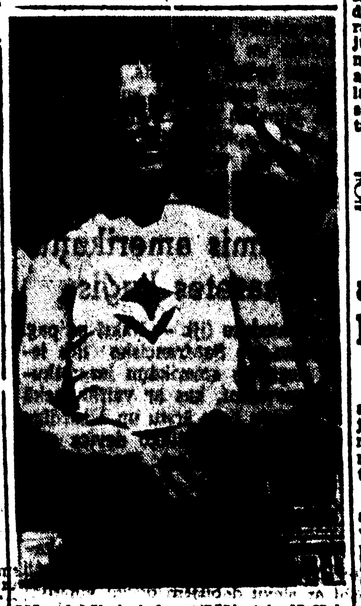

Mūsu labākais lodes grūdējs trimdā Noldis Millers sava zviedru kluba — IFK Vesteros tērpā.

Artūra Grandiņa uzņēmums

LATVIJAS abonentu ievērībai Lielbritānijā un Īrijā

Lai uzlabotu laikraksta Latvija piegādi abonentiem Lielbritānijā, kopš š. g. 26. jūlija sūtām to ar lidpastu mūsu galvenajam pārstāvim A. Veinbergam, kas laikraksta eksemplārus izsūta katram abonentam pēc uzdotās adreses.

Turpmāk visa abonentu kartotēka ar adresēm atradīsies vienīgi pie mūsu galvenā pārstāvja, kādēļ visi paziņojumi par pārmaiņām šai kartotēkā adresējami: Mr. A. Veinbergs, 41, Carysfort Rd., London N 16, bet neviis uz Vāciju apgādam.

Sakarā ar kartotēkas pārcelšanu uz Angliju, ieviesušās dažas kļūdas, kuru dēļ dažī abonenti nesaņem laikrakstu. Ļoti lūdzam mums šos gadījumus atvainot. Trūkumus iespējami ātri novērsīsim. Laikraksta nesaņemšanas gadījumā lūdzam nekavējoties ziņot pārstāvim A. Veinbergam uz augšā minēto adresi, pēc kam viņš trūkstošos avīzes numurus piesūtīs.

Laikrakstu pasūtināt, maksājumus kārtot utt. Jūs varat, tāpat kā līdz šim pie visiem mūsu pārstāvjiem:

Mr. A. Veinbergs, 41, Carysfort Rd., London N 16,
Mrs. E. Andriņa, 37, Earls Court Rd., London W. un
Mr. E. Rirdans, 10, Winchester Rd., London N W 3.

Arī pēc jaunās kārtības, piegādājot laikrakstu ar lidpastu, abonēšanas maksa paliek līdzšinējā.

Piezīme: Izdarot iemaksas, lūdzam rakstīt pārstāvja pareizu un pilnu adresi, sevišķu vērību veltot burtiem un skaitļiem, kas apzīmē Londonas rajonus, jo pretējā gadījumā vēstules var iet zudumā.

LCK apgāds LATVIJA

LATVIJAS PĀRSTĀVJI, ABONĒŠANAS UN SLUDINĀJUMU MAKSA ārzemēs

Abonēšanas maksa minēta par eksemplāru mēnesī, bet sludinājumu maksa par vienslejīgas nonpareilles iespiedumrindas aizņemamo telpu, par vienreizīgu 10 iespiedumr. un par vienreizīgu 5 iespiedumr. sludinājumu.

ANGLIJĀ: galvenais pārstāvis un Anglijas abonentu kartotēkas vadītājs **A. Veinbergs,** 41, Carysfort Rd., London N. 16.
E. Andriņa, 37, Earls Court Rd., London W. 8.
E. Rirdans, 10, Winchester Rd., London N. W. 3.
Abonem. £ —/6/—; sludi. —/1/1; —/6/3; —/2/9.

ASV: P. E. Irbe, 1500, Sterling Place, Brooklyn 13, N. Y.
A. Blīmanis, 509, 4th Street, S. E. Washington, D. C.
Ed. Dobelis, 503, 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.
Arv. Lūsis, Rt. 3, Coldwater, Miss.
Rūd. Krafts, Zion Lutheran Church, Dalton, Minn.
V. Puriņš, 1028, Fulton E., Grand Rapids, Mich.
J. Upesleja, 5322, W. Wisconsin Ave, Milwaukee 13, Wis.
P. Lapsiņš, c/o O. C. Livingston, Union City, Ind.
A. Ozoliņa, 746, W. North Ave, Chicago 10, Ill.
J. Kājiņš, 600, Tremont St., Boston, Mass.
Abonem. $ 1,—, pa gaisa pastu 3,50; sludi. 0,19; 1,04; 0,62.

AUSTRĀLIJĀ: galvenais pārstāvis un Austrālijas redakcijas un abonentu kartotēkas vadītājs **A. Smits,** Lawley House, Canberra, A. C. T.;
A. Strazdiņš, 64, St. John Street, Windsor S. 1. Melbourne, Vict.
E. Liepiņš, Migrant Workers Hostel Wallgrove, Rooty Hill (Sydney), Hut F 12, N. S. W.
A. Prieditis, 32, St. Mary St., Camperdown (Sydney), N. S. W.
O. Strauts, P. O. Box 1560, G. P. O. Adelaide, S. A.
A. Medenis, Migrants Centre, Staff, Bl. B, Bathurst, N. S. W.
L. Kukure, 12, Seventh Ave, Alberton, via Adelaide, S. A.
V. Ešots, 218, Brown St., Adelaide, S. A.
E. Meija, 256, St. Georges Terrace, Perth, W. A.
A. Zariņš, Holding Camp Greta, N. S. W.
Dž. Raudziņš, Accomm. Centre Holding, via Northam, W. A.
V. Brutāns, Manager of canteen 234, Greta, Migration Centre, near Maitland, N. S. W.
Vilis Egliņe, Migrant Holding Centre C. J. C. Somers, Vic.
V. Buks, McIllwraith Str., Everton Park, Brisbane, Q.
Abonem. £ —/7/—; sludi. —/1/4; —/7/3; —/4/5.

BEĻĢIJĀ: galvenais pārstāvis un Beļģijas abonentu kartotēkas vadītājs **K. Erkens,** 127, rue du Fleurus, Chatelet.
Latv. Sark. Kr. Beļģijā, 25, rue Jacques Jordaens, Bruxelles.
Abonem. B. fr. 35; sludi. 7; 36; 22.

BRAZILIJĀ: Z. Leimanis, Sao-Jesē dos Campos, L. C. B. Est. de Sao-Paulo.
Abonem. $ 1,—; sludi. 0,19; 1,04; 0,62.

DĀNIJĀ: A. Upīte, Prags Boulevard 71, Kobenhavn.
V. Briedis, Postbox 212, Kobenhavn V.
Abonem. D. kr. 5,—; sludi. 0,94; 5,20; 3,12.

DIENVIDAFRIKĀ: E. Dancigers, „Happy Acres", off Gordon Rd., Somerset West, C. P., South Africa.
Abonem. $ 1,—; sludi. 0,19; 1,04; 0,62.

FRANCIJĀ: E. Baumane, 56, rue Michal Foch, Lorient.
K. Birzniece, 31, rue de Seine, Paris 6-eme.
Abonem. Fr. fr. 260; sludi. 69; 270; 162.

HOLANDE: A. E. Pariss, Herscheistraat 50, den Haag.
Abonem. H. fl. 3,—; sludi. 0,56; 3,10; 1,86.

JAUNZĒLANDE: Vl. Auziņš, 42, Averill Street, Shirley, Christchurch.
Abonem. £ —/7/—, pa gaisa pastu, pasūtinot pie mūsu galvenā pārstāvja Austrālijā A. Smita 1/3/—; sludi. —/1/6; —/7/3; —/4/5.

KANADĀ: L. Batraks, P. O. Box 1066, Sta. C, Toronto 2, Ont.
Brīvā Balss, Canadian Latvian Newspaper, Box 295, Term. A, Toronto, Ont.
H. Drupais, 10155, Waverley St., Montreal, P. Q.
A. Kalniņš, 240, Grace St., Toronto, Ont.
V. Ziedīņi, Latviešu grāmatn. 92, Morse St., Toronto 8, Ont.
Abonem. $ 1,—; sludi. 0,19; 1,04; 0,62.

NORVEĢIJĀ: H. Dzelzkalns, Jerpefaret 7, Voksenlia, Oslo.
Abonem. N. kr. 5,50; sludi. 1,93; 5,75; 3,45.

SPĀNIJĀ: Dž. Rimkelts, Gran via 15, Bilbao.
Abonem. $ 1,—; sludi. 0,19; 1,04; 0,62.

VENECUELĀ: J. Henkuzens, Medicatura Rural, Sanare, E-do Lara.

ZVIEDRIJĀ: Latvju Vārds, Postgiro 156582, Prenumerationkonto för Lettvija, Box 15079, Stockholm 15.
Abonem. Zv. kr. 5,—; sludi. 0,85; 4,70; 2,80.

LCK apgāds LATVIJA

Iznākusi

ANNAS BRIGADERES romāna

Kvēlošā lokā

II daļa

Cenas: I d. DM 4,—; II d. DM 6,—; kopsējums DM 11,—, glītā audeklā, septiņos dažādos toņos (zilā, oranžsarkanā, kiegeļbrūnā, gaiši pelēkā, tumši pelēkā, zaļi pelēkā un gaiši smilšu krāsā).

VALŽA

Staburaga bērni

ilustrēti, iesieti DM 10,—, brošēti DM 8,—.

Vēl dabūjama nelielā skaitā
2. UNĀMA

Neatkarības sauirieta

Cena: DM 3,—.

Sagatavošanā:

1) **Latviešu laika grāmata 1951. gadam,** 2. Unāma redakcijā ar bagātīgu literāro pielikumu.

2) **Kabatas kalendārs 1951. g.,** mākslīgas ādas iesējumā, dažādās krāsās.

3) **Sienas kalendārs 1951. gadam.**

Pasūtinājumus izpilda to pieteikšanas kārtībā.

A. ZIEMIŅA grāmatu apgāds,
Oldenburg i Oldb., Bismarckstr. 17.
(620)

J. KLAVIŅA GRĀMATNĪCA ZVIEDRIJĀ,
Västeras, Spantgatan 10 A,
piedāvā Vācijā un Zviedrijā iznākušās LATV. GRĀMATAS.
Pieprasiet katalogu. (600)

LŪGUMS

Griežos ar sirsnīgu lūgumu pie tautiešiem, kas pēc 1950. g. 21. jūlija būtu redzējuši Augustdorfas ģimnazijas audzēkni Viktoru Zariņu, paziņot uz adresi: Dr. N. Zariņš, (20b) Moringen, Walsenmauer 4. (619)

Vēlos PRECĪBU NOLŪKĀ

sarakstīties ar latvietēm. Vēstules ar ziņām par sevi lūdzu sūtīt: Arnolds, poste restante, Göteborg, Sverige. (618)

ARVĪDU OŠIŅU,

ar agrāko dzīves vietu: YMCA Hostel, Flaxley Road, Shelby, Yorks., England, steidzami meklē J. Mansons, IRO Resettlement Center, (16) Butzbach, Germany. (599)

LATVIJA

Nr. 66 (410) 1950. g. 30. augustā

Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

ABONEMENTS VĀCIJĀ,

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 4,— par eks. mēnesī, pasūtinot kolektīvi (vairāk par 3 eks.) DM 3,60 mēn., uz Īrsemēm DM 4,80 mēn., uz ASV pa gaisa pastu DM 6,50 mēn.; atsevišķa numura cena DM 0,90.

SLUDINĀJUMI VĀCIJĀ

maksā DM 0,90 par vienslej. nonpareilles iespiedumrindas aizņemamo telpu; vienreizīgs 10 iespiedumrindu sludi. DM 8,—; vienreiz. 5 iespiedumr. sludi. DM 2,—. Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem, piesūtot tos tieši apgādam, aprēķinām 50% atlaidi.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un iemaksas Vācijā pieņem mūsu pārstāvji nometnēs, kā arī apgāds tieši.

Abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs un turienes pārstāvju sarakstu izsniņojam vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā.

LCK apgāds LATVIJA,
(16a) Schwäbisch Gmünd,
Artillerie-Kaserne, US Zone,
Germany (Tālr. Schw. Gmünd 2189)

u s t s

...KAS DIVPADSMIT MĒNEŠI)

...savu pieaugušo saimi aizspurdz alk...ņu smalcē. Būtu nu bijuši spārni!

Pēcpusdienā, kad saule visstiprāki sviedrē, dūmākainās pļaujas debe...sīs sākpj gūzmaini mākoņu stabi. Dažos no tiem, vasaras labestību atsvizinādami, iejūdzas pērkoņa kumeļi un spožos zibeņu grožos aptin...as ap viņu varenajām skaustām. Labības zārdotāji — puiši, un meitas — vedējas brīdi piestāj, brūnām ...kaustām noslauka satvikušās pie...es un domā — cik tikami būtu, ja ...ādi lielus lietus piles sistos pret ...ūsēm aplikušām krūtīm un mu...ām. Bet parasti mākoņu vāts ...ārpilst virs meža, un jau pēc ...ākamdažām gaiss paliek atkal caur...īdīgs. Apvāršņi it kā atraujas, ...ūdu pastiepjas garumā, un ja tur ap...ūdas, tad samana savādu noslēpu...ainu dzestrumu. Kā neiederīgi ...ēļpi starp rugainēm spīd tumšie ...as asfalti zaļie biešu lauki. Pret sauli ...ārstiņas visam pāri noklājās viegls ...ārvums ar sudrabainu mirgu, kas ne...ēdzīgi, bet gan vēl vairāk atklāj ...ūdu skaidrību un mieru.

...Nezināmā tālumā iedūcas un ar ...ēli sauli uz rietēšanu aizšūpojas ...ūmainas dziesma, bet kad vakarā ...ēlā lakšķenas svilpe, tad pēdējie ...ūdu pamatbeķi aizsvilst tik neticāmi ...ārkaini, sarkanzeltainās liesmās, ka ...ūdu virsa dārzā pie asteņu dobes ...ēlet kā apmāta stāvam. Deg ziedi, ...ēg debesis, un viņas augums no...ēb mīļi smeldzīgās trīsās, sajuzu...ēdams vasaras aiziešanu. Tikai sevi ...ēlētāki gurķu un dilļu smarža no...ūdina cilvēka sirdi, un kad bez...ēdīgā lakšķenas pirmā zvaigžņu ...ēlēna, marķaņu skumjais trakums ...ūdēja.

Lasītāju balsis

Kārlis Dālis

CILVĒKS BEZ VĀRDA

...Vai mēs to, un puika citu, kas, no savas ...ūdēm un mājām izkāpis, sveša debesis ...ūdēja, — vai mēs visi neesam tādi ...ēlēki bez vārda? Un vai šis cilvēks, kas ...ūdēja par skatīt, ar savu baigi rēgaino ...ūdēju un tukšajām acīm nav īstenākais ...ūdēkstenī gadu simtenja personificējums? ...ūdēl tas nav pašos dienu visu lietu spogu...ūdēlos domas nevilus uzmācās, noska...ūdēties vienu dienu viņš kādā, kura nav. ...ūdēkstenīgi ...ūdēkstenīgi šķidarī var to ...ūdēlēt, vēlties, kā aktieru spēlē pār...ūdēkstenīgi tik, tā citādi, tad nenoliedza...ūdēmi no svētīgu darbu Rīgas filma ir ...ūdēmi kultūrvēsturiskā ziņā. Tas ir laik...ūdēkstenīgi, daļa latviešu (un arī ...ūdēkstenīgi), kas ir iedzīvināta un ...ūdēkstenīgi tikumiem laikiem. Un ja nu ...ūdēkstenīgi notiek retsē ar otru filmu Kas ...ūdēkstenīgi un ko mēs spējam (kā šoreiz ...ūdēkstenīgi, tad jāliecina, ka ir darīts gau...ūdēkstenīgi celtu latviešu tautas speci...ūdēkstenīgi. Jo ikvienas tautas ciņas spē...ūdēkstenīgi kultūras ierocīem nosaka tās ...ūdēkstenīgi varu citu tautu saimē.

...ūdēkstenīgi laikmeta dokuments ir pa...ūdēkstenīgi atšķirinājumus un reizē brīdinā...ūdēkstenīgi, ka demokratijām tai vienkār...ūdēkstenīgi pašsaglabāt: „Šodien tu, rītu es".

...ūdēkstenīgi pašlaik, neviens jau nezina, kur tam ...ūdēkstenīgi rīts, iekams pasaules tīrumos nebūs ...ūdēkstenīgi ar sakni izravēta sarkanā drudža ne...ūdēkstenīgi.

...ūdēkstenīgi arī šai ziņā Rīgas filmas paveiktais ...ūdēkstenīgi ir spēdīgs kapiņš ciņā par Latvijas ...ūdēkstenīgi.

...citam laikam. Četras priedes pie ...bērzu birstalas stūrītis pie Babītes, ...gus Priedaines. Tad Lielupes tilta ...lai redzētu aizslīdam garām Lielupes ...un tumsa. Neapstādamies vilciens ...dzelzceļnieks ar lāpu uz Bulduru

...jaunu, lai nebūtu jāveras melnajos ...ūdēs jūras bargajā šņākšanā, kas nikni ...ūdēret lāzenajām kāpām, un atskurbusi ...dzijumā. Tad tā no jauna, reizē ar ...priekšu.

...as," klusībā domāja Dagnija. „Pēdē...ūdē

Latvieši amerikāņu bruņotajos spēkos

VĒSTULE LATVIJAI NO ALASKAS

Otrs pasaules karš izklīdinājis latviešus pa visu pasauli. Līdz šim maz bija ziņu par tiem mūsu tautiešiem, kas saistījušies Savienoto valstu armijā vai aviācijā un tur kalpo tiem ideāliem, par ko mēs esam cīnījušies visu savu neatkarības laiku. Kā viņiem klājas un kādas izredzes tie lolo nākotnē, par to pastāsta seržants L. G. no Alaskas, kuŗa vēstuli redakcija šinīs dienās saņēmusi.

„Jums varbūt izklausīsies dīvaini, ja es pastāstīšu gadījumu par latvieti Savienoto valstu bruņotajos spēkos, kas dzīvo labāk par kapteini," raksta L. G. „Viņš iesaistījies amerikāņu sakaru dienestā Alaskā un dzīvo ērtā, modernā trīs istabu dzīvoklī, viņam ir jaunākā modeļa automašīna, tas strādā tikai septiņas stundas piecas dienas nedēļā un pelna vairāk nekā 350 dol. mēnesī. Divu gadu laikā šo latvieti jau trīsreiz paaugstināja. Amerikāņu armijas uzdevumā viņš apceļojis vai pus pasauli, divi reizes krustojis Atlantijas okeanu ar kuģi un lidmašīnu, šķērsojis Savienoto valstu un Klusā okeana telpu, bijis Aleutu salās, vairākus mēnešus uzturējies Vācijā un nobeidzis vairākas armijas skolas. Tagad mūsu tautietis strādā par radiofona spīkeru, telegrafistu un tālrakstes aparāta apkalpotāju Alaskā. Jūs reti viņu redzēsit formas tērpā. Viņš vienmēr staigā civilā.

Šī tautieša darba vieta atrodas moderna nama pirmajā stāvā, kur ierīkots telegrafa un radiotelefona birojs. Tas kalpo bruņotajiem spēkiem un civilistiem. Telpā atrodas vairāki desmiti tālrakstes aparātu, radiotelefona centrāle ar raidītājiem un uztvērējiem un citi moderni aparāti. No šejienes pārraida gaŗas ziņu programmas septiņām Alaskas raidstacijām un sniedz informāciju visiem turienes laikrakstiem. Jaunākās UP un AP ziņas pienāk 15 reizes dienā. Mūsu rakstā minētais uztur sakarus ar flotes un privātām kuģniecības līnijām. Daudzi kuģu kapteiņi, atrazdamies uz ūdeņiem vairākas nedēļas, kļuvuši visai pļāpīgi, tāpēc mūsu tautieša uzdevums ir ierobežot viņu runāšanas tieksmi, jo trīs minūšu saruna no Ņujorkas uz Alasku maksā 8—10 dolaru. Latvietim, kas labi pārvalda angļu valodu, paveŗas labas iespējas Savienoto valstu bruņotos spēkos. Amerikāņi pretmums izturas draudzīgi, un es no saviem pieredzējumiem nevaru minēt nevienu gadījumu, kad kāds ārzemnieks tiktu diskriminēts vai nostādīts sliktākā stāvoklī. Armijā cilvēku vērtē vienīgi pēc viņa zināšanām un spējām.

Šobrīd Savienoto valstu aviācijā kalpo vairāk nekā 10 latvieši, daži cīnās Korejā, citi atrodas ceļā uz Japānu vai mācās dažādajās kaŗa skolās. Visi, kas iesaistās bruņotajos spēkos, pavada 8—13 nedēļas tā saucamajās apmācību nometnēs. Kad šis kurss iziets, aspirantam tiesības izvēlēties vienu no 200 militārajām skolām, kuŗās mācības ilgst 6—12 mēnešu. Kad tā nobeigta, audzēknis var izvēlēties armijas vienību pats. Pēc tam, kad Korejā sākās kaŗš, apmācību nometnēs izdara vingrinājumus ar kaujas ieročiem. Kaŗavīriem, piemēram, jāpārvar šķēršļi, un dzeloņstiepļu žogi, lienot uz vēdera, pie kam 20 cm virs zemes spindz īstas lodes. Nelaimes gadījumi notiek ļoti reti, jo šīs apmācības uzrauga speciāli drošības virsnieki.

Algas aviācijā un pārējās armijas vienībās ir stipri zemākas par to, ko saņem mūsu tautietis sakaru dienestā Alaskā. Visi kaŗavīri dabū brīvu dzīvokli (apakšvirsnieki atsevišķas istabas) un uzturu. Dzīvokļa un pārtikas naudu saņem tikai tie, kas strādā valsts nomalēs, kur nav kazarmu. Īpašas piemaksas dabū arī ārzemēs stacionētie kaŗavīri, slepenā dienesta locekļi un radiofona programmu ieskaņošanas un noklausīšanās ļaudis. Vienkāršam pareivim maksā 75 dolarus mēnesī, kaprālim 125, seržantam 135, bet virsnieka vietniekam 162 dolarus. Tiem, kas atradušies armijā vairākus gadus, algu palielina apmēram par 7 vai 8 dolariem mēnesī. Kongress nesen sācis apspriest likumu par pabalstiem kaŗavīru sievām un bērniem. Par sevišķi labu dienestu pēc trīs gadiem var saņemt arī speciālus bonus, pēc kuŗiem tiesības uz 90 līdz 360 dolariem, ja kaŗavīrs paraksta līgumu uz sešiem gadiem.

Savienoto valstu bruņotajos spēkos ir vēl arī citas izredzes. Pie armijas pastāv daudzas skolas, kur var mācīties un studēt. Ir arī speciāls bruņoto spēku institūts, kas rīko tā saucāmos neklātienes kursus. Par tiem jāmaksā tikai divus dolarus, pie kam iespējams mācīties visādus priekšmetus, valodas un arī žurnālistiku.

Seržants L. G.

Nogrimis amerikāņu lazaretes kuģis

Sanfrancisko (jj). — Naktī uz pag. sestdienu pie Sanfrancisko līča ieejas nogrimis amerikāņu lazaretkuģis Benevolent, kas ar vairāk nekā 550 personu lielu ārstu un žēlsirdīgo māsu grupu bija tikko devies ceļā uz Korejas kaŗalauku. Tuvāk nenoskaidrotu apstākļu dēļ Benevolent tumsā sadūrās ar kādu holandiešu preču kuģi, pēc kam nogrima 15 minūšu laikā. Pēc pēdējām ziņām katastrofā nogalinātas 18 personas, bet par vairāku desmitu likteni vēl nav skaidrības.

36 stundas komūnisti uzbrukuši 12 pilsētām

Londona (E). — BBC ziņo, ka komūnistu nemiernieki jau 4 gadus cīnās pret Filipīnu pašreizējo valdību. Pēdējo 36 stundu laikā Luconas salā vien tie uzbrukuši divpadsmit pilsētām. Regulārais kaŗaspēks komūnistus tomēr visur atsitis, un tie atkal atkāpušies kalnos. Pēc Japānas kapitulācijas, kad amatā stājās tagadējais valsts prezidents Kvirino, viņam izdevās atrast kompromisu ar komūnistu vadoņiem, un tie bija ar mieru sadarboties parlamentā. Bet jau pēc dažiem mēnešiem pierādījās, ka komūnisti šo izlīgumu izmanto vienīgi taktiskiem nolūkiem, būtībā nekā nemainot no saviem mērķiem. Tā no cerētās sadarbības nekas neiznāca. Nemierniekiem ir paprāvs kaŗaspēks, kas savā laikā cīnījās pret japāņiem un kuŗa rīcībā ir pietiekams ieroču krājums. Lai gan pašreizējā situācijā nekādu izšķirīgu lomu komūnisti nevar spēlēt, atkārtotie uzbrukumi pilsētām un ciemiem tomēr rada zināmu saimniecisku nedrošību.

APVIENOTAJĀS NĀCIJĀS IESNIEGTS PIEPRASĪJUMS PAR VĀCU UN JAPĀŅU GŪSTEKŅIEM

Ņujorka (D). — Savienotās valstis, Lielbritānija un Austrālija sestdien iesniedza ģenerālsekretāram Trigvem Li pieprasījumu Apvienoto nāciju pilnsapulcē septembrī darba kārtībā uzņemt arī vācu un japāņu gūstekņu jautājumu. Iesniegumā šo triju valstu valdības norāda, ka līdz šim nav nekādu ziņu par 300.000 vāciešiem un japāņiem. Padomju savienība nav izpildījusi 1945. g. līgumu un nav šos gūstekņus atbrīvojusi. Kad Rietumvalstis savā laikā ierosināja nodibināt īpašu starptautisku komisiju, lai tā pārbaudītu, cik gūstekņu vēl atrodas Padomju savienībā, Maskava šo prasību noraidīja.

SKANDĀLU FRANČU ARISTOKRATIJAS APRINDĀS

radījis notikums Lafaržu dzimtas pilī, kur mistiska banda pag. nedēļā mēģinājusi naktī nolaupīt dzimtas pēdējo atvasi — 22 g. v. Nelliju de Lafaržu. Pēc ilgākas apšaudīšanās policija bandas locekļus notvērusi, un tie izrādījušies par vairāku citu aristokratisku dzimtu piederīgajiem.

DEMISIONĒJUŠI JAUNI SATELĪTU DIPLOMĀTI

— tas ir Polijas pastāvīgais delegāts UN saimnieciskajā komisijā Pilarčiks. Austrijas oficiālās iestādes savukārt ziņo, ka no Vines uz rietumiem aizbēdzis poļu sūtniecības sekretārs un tirdzniecības atašejs. Pēdējo trīs gadu laikā demisionējuši vairāk nekā 60 satelītvalstu diplomāti.

Soļo komūnistu parādēs un izplata pretkomūnistiskus laikrakstus

Partizani un klusie pagrīdnieki sagādā Kremlim galvas sāpes

ŅUJORKAS LAIKRAKSTS PAR PRETESTĪBAS KUSTĪBU BALTIJAS VALSTĪS

Laiku pa laikam rietumvalstu presē parādās informācijas par pretestības kustības aktivitāti Baltijas valstīs. Šīs informācijas nereti bijušas samērā pretrunīgas, jo, kā zināms, tās nāk no dažādiem grūti kontrolējamiem avotiem un tādēļ jāuzņem rezervēti. Šajās dienās (24. 8.) ļoti plašs raksts „Baltiešu pagrīde strādā" ievietots amerikāņu laikrakstā New York Herald Tribune. Cik vērojams, tajā mūsu zemju pretkomūnistiskā kustība notēlota iespējamās objektivitātes robežās, un tādēļ tam var piedevēt pietiekamu ticamību.

Raksta autore Elza Krūse norāda, ka par pretkomūnistisko organizāciju darbību zemēs aiz dzelzs aizkara vispār pastāv divas uzskatu galējības: vieni domā, ka nežēlīgajā padomju policijas režīmā nekāda organizēta pretestība vispār nav iespējama. Citi turpretim uzsver, ka cilvēka fundamentālā brīvības tieksme nepakļaujas nekādai tirannijai. Spriest par pagrīdes aktivitāti pašā Padomju savienībā, — raksta tālāk Krūse, — ir ļoti grūti, jo ziņas par to rietumu pasaulē nav gandrīz iespējams iegūt. Nav šaubu, ka šāda pagrīde PSRS gan pastāv, bet tāpat arī nav šaubu, ka izpausties organizētā veidā tai ir niecīgas izredzes.

Citāds ir stāvoklis padomju okupētajā Lietuvā, Latvijā un Igaunijā. Par pretestības kustību šais zemēs mums pieejami samērā bagātīgi materiāli. Šī kustība sagādā nopietnas bažas padomju varas vīriem, par ko neapšaubāmi liecina kaut vai iegūtās pavēļu fotokopijas, kuŗās krievu armijas un čekas vīriem doti norādījumi baltiešu „dumpinieku" apkarošanai. Zemēs, kas pazinušas brīvu dzīvi, arvien atrodams kaut neliels patriotiski noskaņotu iedzīvotāju kodols, kas pulcē ap sevi partizānus pret apspiedējiem. Līdztekus tiešai bruņotai partizānu aktivitātei Baltijas zemēs pašlaik vērojama vēl otra pagrīdes kustība, kas aptver daudz plašākas iedzīvotāju grupas: tie ir vīri un sievas, kas ārēji gan padodas padomju režīma prasībām, piedalās visās politiskajās sapulcēs, soļo Staļina dzimšanas dienas parādēs, balso par vienīgo komūnistu kandidātu sarakstu utt., — bet īstenībā slepeni darbojas pagrīdes organizācijā — piegādā pārtiku un iespēju robežās arī ieročus partizāniem, pavairo un izplata antikomūnistiskos laikrakstus, sūta informāciju uz ārzemēm ar slepeniem raidītājiem, kā arī izplata BBC, Amerikas balss un Skandināvijas valstu raidītāju ziņas pārējo iedzīvotāju vidū.

Klausoties pašu padomju radiofonu, kļūst skaidrs, ka baltiešu pagrīdnieku aktivitāte sagādā Kremlim daudz galvassāpju. Neskaitāmos raidījumos krievi aicinājuši trimdiniekus atgriezties dzimtenē, bieži vien izsakot „nepaklausīgajiem" dažādus draudus. Ne reti gadījies, ka par raidījumu runātāju pieteikts kāds pazīstams baltiešu sabiedrisks darbinieks, bet vēlāk izrādījies, ka attiecīgā persona jau pirms gadiem mirusi vai deportēta.

Jau kopš 1947. g. padomju presē atkārtoti prasīts galīgi iznīcināt baltiešu pretestības kustību, „mobilizējot visus partijas spēkus". 1949. g. janvārī Maskavas radiofons lepni paziņoja, ka „dumpinieku pagrīde Lietuvā ir jau pilnīgi likvidēta". Bet jau pēc mēneša Lietuvas komūnistu partijas sekretārs Sņeckus atkal par jaunu publicēja gluži histēriskā garā sarakstītu aicinājumu turpināt cīņu ar pagrīdniekiem...

Krūses plašā raksta otra daļa galvenokārt veltīta pretestības aktivitātes attēlojumam Lietuvā. Minēto faktu vairums mūsu lasītājiem visumā jau zināms. Autore norāda, ka pirmajos pēckaŗa mēnešos lietuviešu partizānu un krievu starpā notikušas arī lielākas kaujas, bet tagad partizāni tādās vairs neielaižas, lai neciestu pārāk smagus zaudējumus. Pēc krievu informācijām kopš 1944. g. Lietuvā likvidēti 12.000 „banditu", bet pašlaik to vēl esot ap 40.000. Paši lietuvieši ziņo, ka zaudējuši 20.000 partizānu, bet nogalināto krievu skaitu vērtē ap 180.000. Šie skaitļi, protams, jāuzņem piesardzīgi.

Raksta beigās Krūse atzīmē, ka masu deportācijas Lietuvā no 1941. —48. g. prasījušas pavisam 520.000 upuru. Latvijā tai pašā laika posmā deportētas 500—600.000 personas. Igaunijā komūnistu noslepkavoto vai deportēto iedzīvotāju skaitu vērtē ap 20 proc. no visa iedzīvotāju kopskaita.

LIELBRITĀNIJAI DOMĀTO METALLU SAŅĒMUSI PADOMJU SAVIENĪBA

Vašingtona (F). — Amerikāņu oficiālās iestādes saņēmušas informāciju, ka vēl nenoskaidrotu iemeslu dēļ 50 t molibdena, kas bija domāts Lielbritānijai, saņēmusi Padomju savienība. Šis metalls nepieciešams tērauda rūdīšanai, ko izmanto ieroču ražošanai. Maršala plāna ietvaros Anglijai vajadzēja saņemt 200 t molibdena. Divainā kārtā šis rūpniecībai svarīgais metalls pēc pienākšanas Londonā pārkrauts padomju preču tvaikoni Beloostrov un nogādāts uz Ļeņingradu. Amerikāņu iestādes pagaidām devušas rīkojumu pārtraukt molibdena eksportu uz Lielbritāniju.

Maotsetunga delegācija vēlas piedalīties UN pilnsapulcē

Lēksaksesa (F). — Komūnistiskās Ķīnas ārlietu ministrs Čuenlajs piesūtījis UN ģenerālsekretāram Trigvem Li telegrammu, kuŗā norādīts, ka nākamajā Apvienoto nāciju pilnsapulcē, kas sāksies 19. sept., piedalīsies Ķīnas tautas republikas delegācija. Telegrammas turpinājumā ārlietu ministrs norāda, ka šī delegācija jau izraudzīta un līdz Trigvi Li darīt visu, lai tā varētu izmantot savas likumīgās tiesības. Iesniegума beigās Čuenlajs piebilst, ka maršala Čangkaišeka pārstāvja pielaišana UN forumā runā pretī Apvienoto nāciju chartai un nav likumīga.

Komūnistiskā Ķīna tieksmi iekļūt UN izrādīja jau kopš tā laika, kad Maotsetunga armijas padzina Čangkaišeku uz Formozu. Septiņi mēneši par to ilga strīdus Drošības padomē, un padomju delegāts Maļiks aizgāja no šī svarīgā institūta, kad ar iesniegumiem, draudiem un propagandas runām nevarēja grozīt rietumvalstu viedokli. Jāšaubās, vai to varēs arī Čuenlaja telegramma. Konflikts Korejā lieku reizi atvēris ASV, Lielbritānijai un citām demokratiskajām valstīm acis, un tās tagad labāk nekā jebkad saprot komūnistu nodomus. Atļaut iesēsties Maotsetungam Drošības padomē nozīmētu jaunus veto un normāla darba pilnīgu paralizēšanu.

MASKAVA APGALVO, KA AMERIKĀŅI ATJAUNO VLASOVA ARMIJU

Maskava (Rs). — Padomju laikraksti ziņo, ka amerikāņi atjaunojot Vlasova armiju. Šim nolūkam Savienoto valstu slepenais dienests esot „izvilcis no paslēptuvēm" visus bijušos ROA (Krievu atbrīvošanas armijas) kaŗavīrus. Atjaunotās „nodevēju armijas" militārās apmācības notiekot Spānijā, kur Franko atļāvis amerikāņiem ierīkot daudzus apmācības laukumus. Kaut gan tie atrodoties nomaļos apvidos un labi maskēti, Padomju savienības izlūkošanas dienestam izdevies iegūt par tiem noteiktas ziņas.

„KOREJU KOREJIEŠIEM!"
No kreisās: Be Ria, Gro Mi-ko, Ma Len-ko, Sta Lings, Bul Ga-nins, Mao Lo-to, Vi Tsin-ski.

DAŽOS VĀRDOS

42.000 mārc. sterliņu britu ogļrači tomēr saņems no Čechoslovakijas. Šo summu pirms 3 gadiem saziedoja čechu strādnieki kādas raktuves katastrofas upuriem. Čechoslovakijas valdība līdz šim vilcinājās mīnēto naudu nodot pēc piederības, paskaidrojot, ka tai nav mārciņu rezervju.

1000 cilvēku aizgājuši bojā un ap 80.000 kv. km liela territorija pārvērsta tuksnesī nesenajā zemestrīcē Himalaja kalnu pierobežā. Autentisku ziņu par nodarītajiem zaudējumiem tomēr vēl joprojām nav.

Svētdien Rietumvācijā plosījās ārkārtīgi spēcīgs negaiss. Karlsrūes apkaimē vētra iznīcinājusi gandrīz visu augļu ražu.

16 miljardu dolaru tautas pārstāvju nams sestdien piešķīra Savienoto valstu apbruņošanai. Daļu šīs summas izlietos 5000 jaunu lidmašīnu būvei, superatombumbas ražošanai un stratēģisko izejvielu iepirkumiem. Tautas pārstāvju nama lēmums vēl jāapstiprina senātam.

7 agrākie ministri un 5 augsti valsts ierēdņi notiesāti nesen Sofijā. Viņus apvainoja „nodevībā un spiegošanā".

Archibiskaps Stepinačs, kam jugoslavu tiesa piesprieda 16 gadus cietumā, smagi saslimis ar plaušu tuberkulozi, ziņo Vīnes kardināļa oficiālais biļetens. Archibiskaps saņemot ļoti paviršu medicinisko aprūpi, kāpēc jābažījas par viņa nākotni.

Amerikāņu misijas vadītājs brig. ģenerālis Konklins pagājušās nedēļas beigās ieradās no Tokio Taipejā, Formozas salas galvaspilsētā. Ģen. Mekartūra uzdevumā viņš koordinēs stratēģiski svarīgās salas aizsardzību.

Smagu pārmetumu Igaunijas sporta vadītājiem šajās dienās izteikusi komūnistiskā Igauņu un krievu prese, — ziņo Minchenes radiofons. Kritiķi norādot, ka igauņu sports kļuvis pārāk nacionālistisks, un pat igauņu šachisti saindēti rietumu idejām.

Igauņu mācītājs brīdina no komūnistiem — ar šādu virsrakstu lielā Čikagas avīze Southeast Economist ievietojusi pirmajā lappusē vairāku sleju garu ilustrētu interviju ar igauņu māc. Viku, kuŗā sīki atstāstīti komūnistu terrora darbi Baltijas valstīs.

Lielākie pēckaŗa manevri Rietumvācijā sāksies 24. septembrī britu joslā un ilgs vienu nedēļu. Manevros piedalīsies britu, dāņu, norvēģu un beļģu kaŗaspēku vienības.

Vācijas padomju josla ir īsta nākla — tā dalīsi. Atsaucīgākie bija raksturojis kādas Berlīnes komūnistu avīzes bibliotēkārs savās vēstulēs zviedru karaļnamam, lūdzot piesūtīt viņam pārtikas saiņus. Par šīm vēstulēm bibliotēkārs tagad saņēmis 6 mēn. cietuma sodu.

6. atomenerģijas rūpnīca ASV sākusi darboties Brukhēvenā. Pēc UP informācijas tā ir vairākkārt plašāka nekā jau agrāk pazīstamā atomrūpnīca Okridžā.

Zibens iespēris ātrvilciena lokomotīvē uz Parīzes - Bordo dzelzceļa līnijas. Lokomotīve galīgi sabojāta, bet cilvēki nav cietuši.

Internacionāls starpplanētu telpas pētnieku kongress notiks Parīzē no 30. septembŗa līdz 2. oktobrim, piedaloties delegātiem no 10 valstīm. Kongresā galvenokārt apspriedīs realizācijas iespējas projektam sarīkot ekspedīciju uz mēnesi ar speciāli būvētiem starpplanētu raķešu kuģiem.

Eksistenciālisma filosofiju nosodījis pāvests Pijs XII savā pēdējā enciklikā visiem katoļu bīskapiem. Enciklikā kritizētas arī dažādas citas modernās teorijas, it īpaši vēršoties pret dabzinātniskās sugu attīstības teorijas aizstāvju pārspīlējumiem.

Sociālistiskā gara sarakstītas ķīmijas mācības grāmatas piesūtītas visām skolām Latvijā, ziņo padomju komjaunatnes organs Komsomoļskaja Pravda.

Kaķu un trušu kaŗš pašlaik notiek Grētsoltijas salā Anglijas tuvumā. Salas īpašnieks iegādājies vairāk nekā 250 kaķu, kas uzsākuši cīņu ar augligajā salā dzīvojošajiem 500.000 trušiem. Pēc pirmajiem kaŗa mēnešiem izrādījies, ka trušu „armija" sevišķi lielus zaudējumus tomēr nav cietusi.

Amerikāņu dzelzceļnieku pieteiktais ģenerālstreiks, kam vajadzēja sākties pirmdien, tagad atcelts. Prezidents Trūmens pagājušās nedēļas beigās deklarēja, ka viņš dos rīkojumu armijai apķīlāt visas dzelzceļu līnijas, ja pa tām pārtrauks kustību.

Ielaist vāciešus Austrālijā pieprasījuši arī agrākie kaŗa dalībnieki. Pieprasījumā teikts, ka austrāliešu kaŗavīri neuzskata visus vāciešus par nacionālistiem.

Staļina vārdā nosaukta agrākā Rumānijas pilsēta Brasova, lai atzīmētu rumāņu „atbrīvošanas sesto gadadienu". Pārdēvēšana notikusi „pēc rumāņu strādnieku vēlēšanās".

ASV iesaukti vēl 47.000 rezervistu. Līdz gada beigām amerikāņi vēlas palielināt savu sauszemes kaŗaspēku uz 1,1 milj. vīru.